

Strategia Rozwoju Gminy
Szczaniec
na lata 2023-2030

GMINA SZCZANIEC

**ROZWÓJ
w zgodzie z ludźmi i naturą**

Opracowanie:

Urząd Gminy Szczaniec

we współpracy z Wielkopolską Akademią Nauki i Rozwoju Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Spółka komandytowa oraz Krajowym Instytutem Jakości, przy wsparciu specjalistów:

- Dominika Gałęcka, Starsza Specjalistka ds. Strategii i rozwoju lokalnego,
- Irma Kuznetsova, Dyrektor Działu Strategii i Rozwoju Lokalnego,
- Iwona Nowacka, Zastępca Dyrektora Działu Strategii i Rozwoju Lokalnego,
- Iwona Jastrzębska, Młodsza Specjalistka ds. Strategii i rozwoju lokalnego.

Strategię Rozwoju Gminy Szczaniec na lata 2023-2030 opracowano w oparciu o materiały źródłowe Urzędu Gminy oraz gminnych jednostek organizacyjnych.

Strategia Rozwoju Gminy Szczaniec na lata 2023-2030 zawiera dane według stanu na 31 grudnia 2021 roku, o ile nie zaznaczono inaczej.

 Wielkopolska Akademia
Nauki i Rozwoju

 KRAJOWY
INSTYTUT
JAKOŚCI

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	4
CZĘŚĆ I: STAN I WYZWANIA ROZWOJU GMINY SZCZANIEC.....	7
1. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej.....	8
2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej	9
3. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej	10
4. Jakość życia w Gminie – wyniki badań ankietowych	12
4.1. <i>Ocena sytuacji Gminy</i>	12
4.2. <i>Pożądane priorytety rozwojowe</i>	14
5. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej.....	16
CZĘŚĆ II: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY SZCZANIEC	18
1. Misja i wizja	19
2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia.....	21
3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Szczaniec oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie	31
4. Spójność kierunków rozwoju Gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań	37
6. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych.....	43
7. Ramy finansowe i źródła finansowania	46
ZAŁĄCZNIKI	49
Załącznik 1: Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Szczaniec.....	50
Załącznik 2: Wzór ankiety.....	87
Załącznik 3: Tabela ewaluacyjna	92

WPROWADZENIE

Strategia Rozwoju Gminy Szczaniec na lata 2023-2030 jest podstawowym instrumentem długofalowego zarządzania Gminą. Określa ona strategiczne kierunki rozwoju Gminy w perspektywie do 2030 roku oraz pozwala na zapewnienie ciągłości i trwałości działania władz Gminy, niezależnie od zmieniających się uwarunkowań politycznych. Umożliwia ona również efektywne gospodarowanie własnymi zasobami, takimi jak: zasoby ludzkie, środowisko przyrodnicze i kulturowe, infrastrukturalne czy środki finansowe oraz stanowi formalną podstawę do przygotowania i oceny wniosków o finansowanie zadań ze źródeł zewnętrznych.

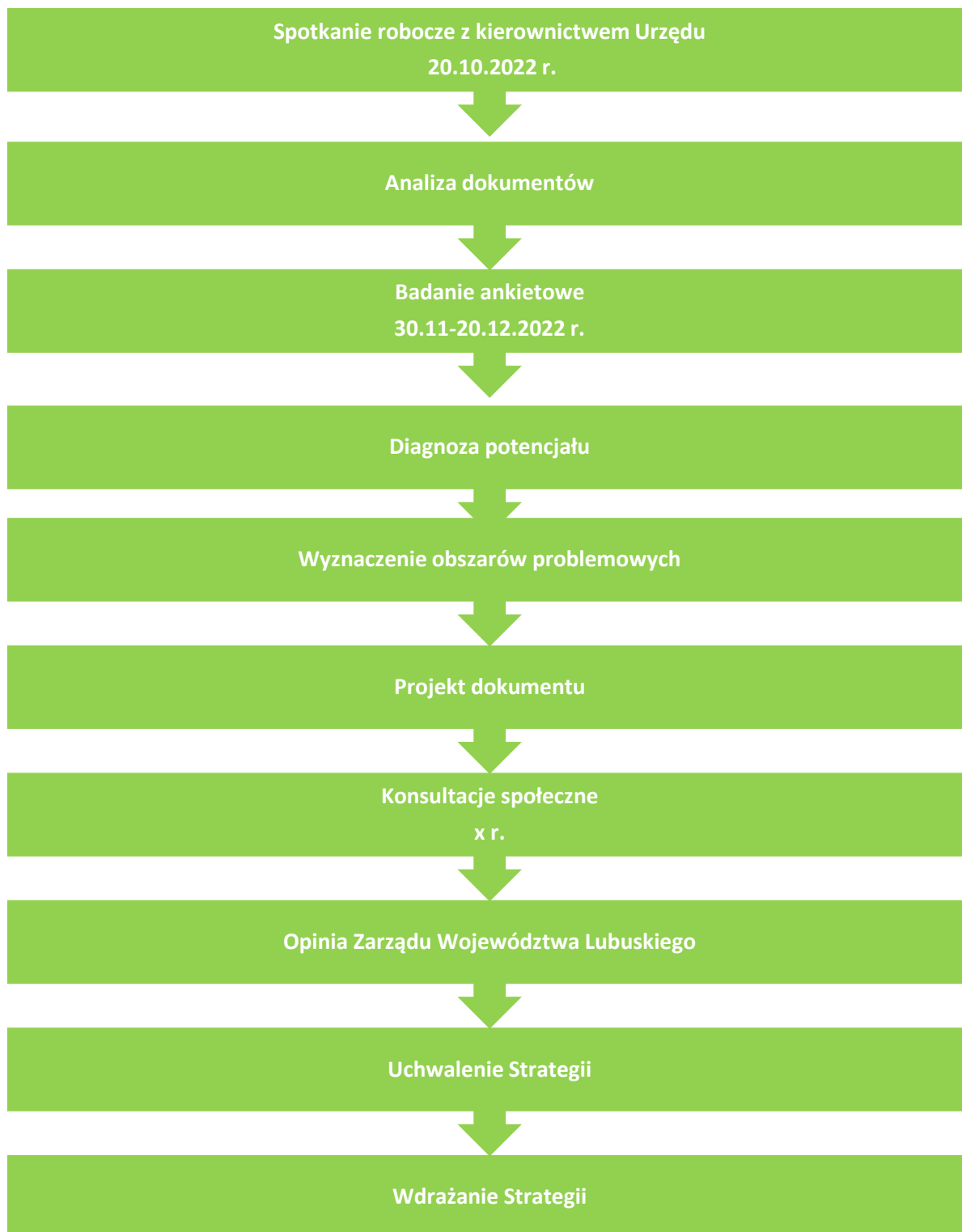
Strategia Rozwoju Gminy Szczaniec na lata 2023-2030 to najważniejszy dokument do kreowania rozwoju lokalnego, który winien być spójny z pozostałymi programami obowiązującymi w Gminie Szczaniec oraz z dokumentami wyższego rzędu – Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030 oraz Strategią Rozwoju Regionalnego 2030. Będzie ona wyznaczała również ramy dla planów i programów powstających w Gminie podczas jej obowiązywania.

Dokument został opracowany na podstawie aktualnych dokumentów planistycznych, sprawozdań oraz danych statystycznych. Podstawowym dokumentem prawnym wykorzystywanym podczas przygotowania Strategii była ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Diagnoza strategiczna została uzupełniona o analizę ankiet wypełnionych przez mieszkańców. Zgodnie z w/w ustawą Strategia zawiera wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Szczaniec, która dołączona została do dokumentu jako załącznik nr 1.

Prace nad Strategią rozpoczęto w sierpniu 2022 roku – Wójt Gminy Szczaniec podjął decyzję o przystąpieniu do opracowywania dokumentu. Kolejnym krokiem było podjęcie uchwały nr XLIV/149/22 Rady Gminy Szczaniec z dnia 31 sierpnia 2022 r. w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu Strategii Rozwoju Gminy Szczaniec na lata 2023-2030, w tym tryb konsultacji.

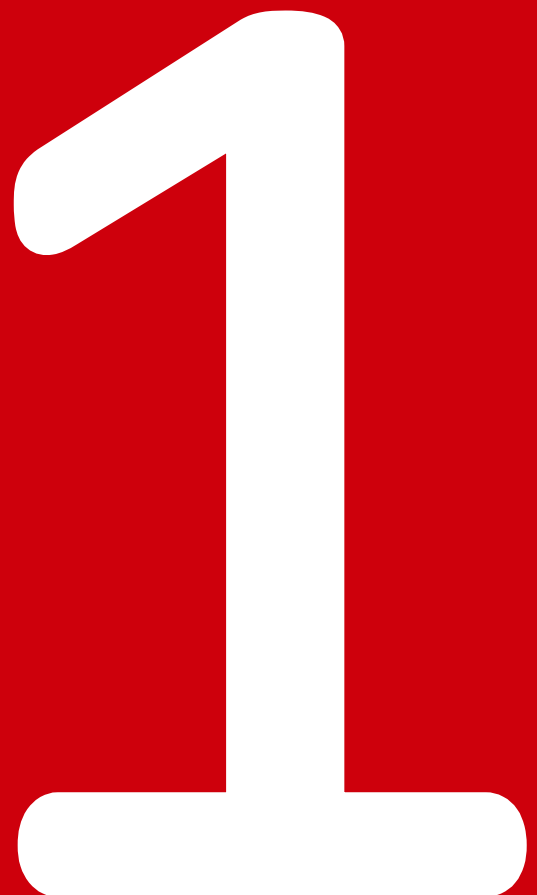
Powyższe działania miały na celu ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji Strategii. Dokument został sporządzony z uwzględnieniem zapisów ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Na kolejnej stronie przedstawiono poszczególne etapy procesu prac na Strategią.

STAN I WYZWANIA ROZWOJU GMINY SZCZANIEC

CZĘŚĆ

1. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej

Gmina Szczaniec położona jest w środkowo-wschodniej części województwa lubuskiego, w powiecie świebodzińskim. Jej ośrodkiem lokalnym jest Szczaniec, stanowiący centrum usługowo-administracyjne. Dominującą funkcją jest rolnictwo – użytki rolne pokrywają prawie 70% powierzchni Gminy. Duży udział w zagospodarowaniu przestrzennym stanowią również lasy – ich powierzchnia to prawie 30% Gminy. Północna i zachodnia części Gminy objęta została formami ochrony przyrody (m.in. obszar Natura 2000, obszar chronionego krajobrazu, rezerwat przyrody, korytarz ekologiczny). Na obszarze Gminy występuje również 12 pomników przyrody. Ponadto jest ona bogata w zabytki – występują liczne zabytki wpisane do gminnej ewidencji zabytków, w tym stanowiska archeologiczne, a także 15 zabytków ujętych w rejestrze wojewódzkim. Gmina Szczaniec wyróżnia się również jako miejsce przyjazne pszczołom – na jej terenie organizowane są akcje ochrony pszczół oraz rozwija się edukacja pszczelarska i apiturystyka. Powyższe czynniki wpływają na potencjał do wzrostu rozpoznawalności Gminy w regionie i jej atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej, przy wprowadzeniu odpowiedniej promocji oraz rozwoju bazy i infrastruktury.

Gmina charakteryzuje się występowaniem dużych gospodarstw rolnych oraz zwartą zabudową. Ośrodki wspomagające to Myszęcina oraz Smardzewo. W rejonie Myszęcina dostrzega się potencjał rozwoju przemysłowego, w związku z czym utworzona została strefa inwestycyjna.

Największy wpływ na dostępność komunikacyjną Gminy ma DK nr 92, biegnąca w jej północnej części oraz DW nr 303 przebiegająca na osi wschód-zachód w jej południowej części. Przez teren Gminy na niewielkim fragmencie przebiega również autostrada A2, jednak nie oddziałuje ona znacząco na dostępność komunikacyjną obszaru Gminy ze względu na brak zjazdu w jej granicach. Transport zbiorowy organizowany jest jedynie w zakresie dowozu uczniów do szkół. Dostrzega się jednak potrzebę rozwoju komunikacji zbiorowej w związku z czym Gmina przystąpiła do związku międzygminnego, który ma na celu utworzenie transportu zbiorowego na terenach gmin członkowskich w obrębie powiatu świebodzińskiego. Ponadto w Szczańcu zlokalizowany jest dworzec linii kolejowej relacji Warszawa – Berlin, co zwiększa dostępność komunikacyjną obszaru Gminy.

Ścieżki rowerowe biegną ze Szczańca do Ojierzyc oraz Myszęcina. Ich łączna długość wynosi ok. 7 km. Dostrzega się potrzebę rozwoju sieci rowerowej w obrębie Gminy. Na terenie Gminy zaplanowano 2 szlaki rowerowe relacji Myszęcin – Szczaniec – Ojierzyc – Kupienino – Świebodzin i Szczaniec – Opalewo – Kiełcze z łącznikiem Smardzewo – Opalewo. Realizacja wskazanych działań oraz już istniejące szlaki mają sprzyjać rozwojowi turystyki oraz wzrostowi zainteresowania aktywnym wypoczynkiem, co wpłynie korzystnie na zdrowie oraz kondycję fizyczną mieszkańców.

W związku z niewielkim stopniem objęcia terenu Gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego polityka przestrzenna jest nieuregulowana i opiera się na wydawanych decyzjach o warunkach zabudowy. Dalsze gospodarowanie przestrzenią w ten sposób doprowadzić może do chaosu przestrzennego i rozwoju zabudowy w sposób niekontrolowany. Rekomenduje się zatem uregulowanie polityki przestrzennej poprzez opracowanie odpowiednich dokumentów planistycznych.

2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej

Na rozwój gospodarczy w dużej mierze wpływ mają działające na terenie Gminy przedsiębiorstwa. W związku z tym na terenie Gminy utworzona została strefa inwestycyjna – nowe przedsiębiorstwa zwiększą wpływy do budżetu Gminy oraz liczbę miejsc pracy. W momencie opracowywania niniejszego dokumentu Gmina charakteryzowała się niewielkim poziomem przedsiębiorczości – udział zarejestrowanych podmiotów gospodarczych był najniższy w powiecie. Wiąże się to w znacznym stopniu z rolniczym charakterem Gminy oraz występującym formom ochrony przyrody, które mogą ograniczać lokalizowanie inwestycji.

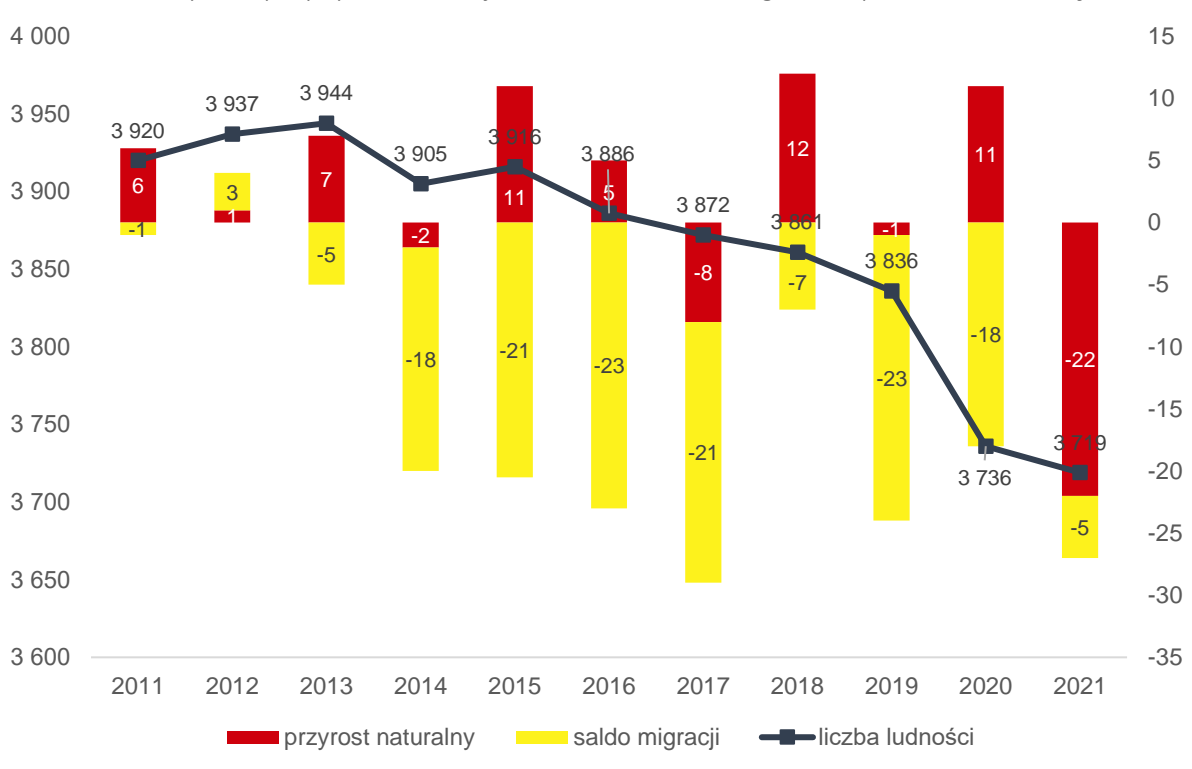
Mimo niewielkiej liczby przedsiębiorstw funkcjonujących na terenie Gminy charakteryzuje się ona niskim poziomem bezrobocia. Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Szczaniec utrzymuje się na niższym poziomie niż w powiecie i województwie. Może to mieć jednak związek z funkcjonowaniem dużych zakładów pracy w promieniu 15 km do których dojeżdżają mieszkańcy Gminy.

Gmina wyróżnia się wysoką dostępnością sieci technicznej. W momencie opracowywania niniejszej Strategii Gmina była całkowicie zwodociągowana, a do sieci kanalizacyjnej dostęp miało około 65% mieszkańców. Potrzeby w zakresie sieci wodociągowej dotyczyć będą rozwijającej się zabudowy oraz ewentualnych działań modernizacyjnych. Z kolei w przypadku sieci kanalizacyjnej będzie ona rozwijana w stopniu, który uzasadniony będzie ekonomicznie. Jedynie dostępność sieci gazowej jest nieco ograniczona, zaopatrzone są w nią główne budynki użyteczności publicznej i tylko ok. 1% mieszkańców z niej korzysta.

W zakresie działalności na rzecz ochrony środowiska w Gminie prowadzony jest monitoring jakości powietrza. Planuje się przeprowadzenie działań termomodernizacyjnych na budynkach użyteczności publicznej, co przyczyni się do podniesienia ich efektywności energetycznej i obniży ilość zużywanej na potrzeby grzewcze energii. Gmina nie oferuje dofinansowań do wymiany źródeł ciepła, lecz mieszkańcy mogą skorzystać z wojewódzkiego programu w tym zakresie. Obserwuje się również zwiększający się udział odpadów zbieranych w sposób selektywny w całkowitej masie odpadów odbieranych z terenu Gminy.

3. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej

Kapitał społeczny każdej Gminy stanowią jej mieszkańcy i to do nich kieruje się rozwój, aby zapewnić mieszkańcom jak najlepsze warunki życia, możliwość edukacji i rozwoju na wysokim poziomie, odpowiednią ofertę usług i ciekawą ofertę spędzania czasu wolnego. Liczba mieszkańców Gminy Szczaniec w 2021 roku wynosiła 3 719 osób. Niestety obserwuje się spadek liczby mieszkańców na przestrzeni ostatnich lat – nie tylko w Gminie Szczaniec, ale i w całym powiecie świebodzińskim. Czynnikiem pozwalającym na analizę sytuacji demograficznej są m.in. saldo migracji oraz przyrost naturalny, które w ostatnich analizowanych latach w Gminie Szczaniec kształtowały się na poziomie ujemnym. Oznacza to, iż więcej osób wyprowadza się z terenu Gminy niż przybywa do niej, a także, iż liczba zgonów przekracza liczbę urodzeń

Ryc. 1. Zmiany liczby ludności w Gminie Szczaniec w latach 2011-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Dalsza analiza sytuacji demograficznej również nie przedstawia się korzystnie. Obserwuje się odpływ ludzi młodych z terenu Gminy, a więc osób stanowiących główną siłę rozwoju gospodarczego, mieszkańców, którzy zakładają rodziny oraz podejmują zatrudnienie. Ich liczba spada szybciej w Gminie niż w powiecie i województwie. Może to być związane z tym, iż duże miasta zapewniają bogatszą ofertę usług oraz większe możliwości znalezienia satysfakcjonującego zatrudnienia.

Rośnie natomiast współczynnik senioralnego obciążenia demograficznego, czyli liczby osób starszych w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym. Proces ten postępuje szybciej w Gminie niż średnio w powiecie i województwie, a tym samym liczba osób starszych przewyższyła liczbę dzieci i młodzieży zamieszkujących Gminę. Taka sytuacja demograficzna rodzi konieczność tworzenia i zapewniania mieszkańcom nowych usług opiekuńczych i aktywizacji, skierowanych w szczególności do osób starszych. Ponadto, jeśli trendy te będą się utrzymywać zmienić się mogą oczekiwania mieszkańców w stosunku do zapewnianych przez

Gminę usług. Spadnie zapotrzebowanie na usługi obecnie jeszcze poszukiwane, takie jak żłobki, przedszkola, oferta skierowana do dzieci i młodzieży, a dalej rosnać będzie zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze, kluby seniora, itp.

Opiekę nad dziećmi do lat 3 zapewnia Gminny Klub Dziecięcy „Emilkowo”, posiadający 20 miejsc. Za wychowanie przedszkolne z kolei odpowiadają Oddział przedszkolny przy SP Smardzewo i Gminne Przedszkole w Szczañcu. W 2021 roku udział dzieci objętych opieką przedszkolną w całkowitej liczbie dzieci z terenu Gminy wynosi ok. 60%.

Za edukację na poziomie podstawowym odpowiedzialne są 2 szkoły podstawowe – w Szczañcu oraz Smardzewie. Szkoły charakteryzują się zróżnicowaną bazą dydaktyczną i infrastrukturalną, a część z obiektów wymaga remontu. Poziom nauczania określić można m.in. poprzez analizę wyników egzaminów. Poziom kształcenia z języka angielskiego i matematyki jest w Gminie zbliżony do średniej w powiecie i województwie. Z kolei w przypadku j. polskiego gminna średnia przewyższa średnią powiatu i województwa.

Rozpowszechnianiem kultury na terenie Gminy Szczaniec zajmuje się przede wszystkim Centrum Kultury i Biblioteki, gdzie odbywają się stałe zajęcia dla mieszkańców, a najważniejsze gminne wydarzenia kulturalne to Dni Szczañca oraz dożynki. Ponadto organizowane są zajęcia we własnym zakresie przez Radę Sołecką oraz Koła Gospodyń Wiejskich, które odbywają się w świetlicach zlokalizowanych w poszczególnych miejscowościach.

Gminną bazę sportową stanowią boiska sportowe w Szczañcu, Myszęcinie i Smardzewie (wymaga remontu i rozbudowy) oraz „Orlik” w Szczañcu. Na terenie Gminy zlokalizowane są również place zabaw dla dzieci, lecz niektóre z nich wymagają podjęcia działań modernizacyjnych.

W zakresie działalności organizacji pozarządowych wyróżniają się przede wszystkim kluby sportowe oraz jednostki ochotniczej straży pożarnej. Gmina współpracuje z organizacjami w zakresie m.in. udzielania dotacji na rozwój. Należy jednak zauważyć niewielką aktywność społeczną mieszkańców Gminy (w porównaniu do powiatu oraz województwa liczba działających organizacji pozarządowych w Gminie jest niższa).

Poradnie oraz gabinety lekarskie świadczące opiekę zdrowotną na terenie Gminy Szczaniec zlokalizowane są pod jednym adresem, a najbliższa stacja pogotowia ratunkowego zlokalizowana jest w Świebodzinie oddalonego od centrum Gminy o 13 km. Dostrzega się jednak ograniczenia w dostępności do specjalistycznej opieki medycznej na terenie Gminy.

Podmiotem odpowiedzialnym za świadczenie pomocy społecznej na terenie Gminy jest Centrum Usług Społecznych w Szczañcu (w 2020 roku nastąpiło przekształcenie Ośrodka Pomocy Społecznej w Szczañcu). Liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej corocznie spada, jednak nadal pozostaje wyższa niż średnio w powiecie i województwie.

Aktywność osób starszych na terenie Gminy wspiera Dom Seniora „Senior Wigor+” (działający w strukturze CUS), gdzie seniorzy są pod opieką specjalistów, mają możliwość uczestnictwa w zajęciach oraz korzystanie z grotu solnej i tężni solankowej.

4. Jakość życia w Gminie – wyniki badań ankietowych

Na potrzeby diagnozy stanu społeczno-gospodarczego Gminy Szczaniec przeprowadzone zostały badania ankietowe wśród mieszkańców w formie kwestionariusza on-line. Ich celem było poznanie opinii dotyczącej jakości życia w Gminie, potrzeb mieszkańców oraz określenia priorytetów rozwojowych na najbliższe lata. Respondenci składali odpowiedzi od 30 listopada do 20 grudnia 2022 roku.

Ankietowani odpowiadali na pytania z zakresu społeczeństwa, gospodarki, przestrzeni i środowiska, infrastruktury technicznej, turystyki i rekreacji, edukacji i kultury. Łącznie zebrano 24 ankiety. Należy więc podkreślić, iż jest to mało reprezentacyjna próbka badawcza. Jednak mimo niewielkiej liczby zebranych ankiet warto przeanalizować poszczególne odpowiedzi, w celu poznania opinii mieszkańców najbardziej zaangażowanych społecznie, którzy zdecydowali się wypełnić ankietę.

Większość respondentów stanowiły kobiety (54,2%). Pod względem wieku mieszkańców, najwięcej było w przedziale wiekowym od 26 do 35 lat (33,3%) i od 36 do 45 lat (20,8%). Osoby powyżej 56 roku życia stanowiły nieco ponad 16% ankietowanych. Nikt poniżej 18 roku życia nie zdecydował się na wypełnienie ankiety. Analizując strukturę zatrudnienia 83,3% wszystkich respondentów było osobami pracującymi, 12,5% stanowili emeryci i renciści, a 4% osoby bezrobotne.

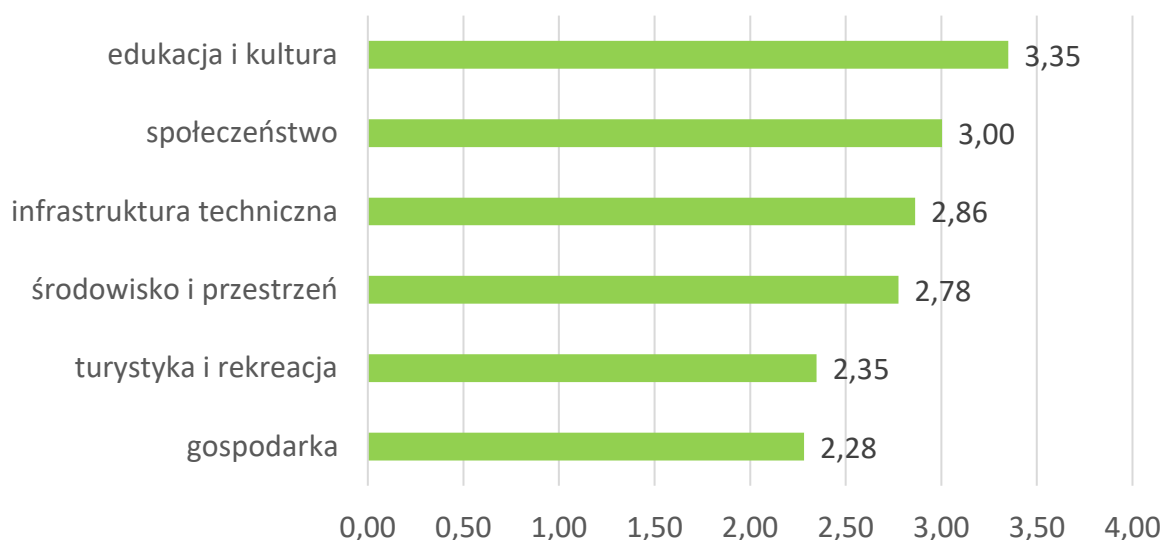
Wzór ankiety dla mieszkańca stanowi załącznik 2 do opracowania.

4.1. Ocena sytuacji Gminy

W Gminie Szczaniec w skali od 0 do 5, gdzie:

- 0 – oznaczało „nie mam zdania”,
- 1 – oznaczało „bardzo źle”,
- 2 – oznaczało „źle”,
- 3 – oznaczało „dostatecznie/zadawalająco/neutralnie”,
- 4 – oznaczało „dobrze”,
- 5 – „oznaczało bardzo dobrze”,

mieszkańcy **najkorzystniej** oceniają działania w zakresie **edukacja i kultura** (średnia ocena wynosiła 3,35), z kolei **najmniej korzystnie** obszar **gospodarki** (średnia ocena wynosiła 2,28). Pozostałe obszary ocenione zostały w przedziale od 2,35 do 3,0. Średni wynik Gminy dla wszystkich badanych kategorii wyniósł 2,77.

Ryc. 2. Poziom rozwoju poszczególnych obszarów według ankietowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

W każdym z obszarów respondenci odpowiadali na szczegółowe pytania pozwalające określić stan istniejący poszczególnych elementów funkcjonowania Gminy. Najwyżej i najniżej ocenione elementy w każdym z badanych obszarów zestawione zostały w tabeli na następnej stronie.

Najwyżej oceniona została jakość infrastruktury żłobkowej na terenie Gminy (średnia ocena 4,13) oraz dostęp do żłobków (średnia ocena 4,11). Wśród wysoko ocenianych aspektów (gdzie średnia ocen wyniosła ponad 3,5) znalazł się także: dostęp do edukacji w szkołach podstawowych (4,18) i jej jakość (3,70), dostęp do edukacji przedszkolnej (4,13), jakość jej infrastruktury (3,85) i jakość nauczania w przedszkolach (3,80), wsparcie osób starszych oferowane przez Gminę (3,71), działalność Centrum Kultury i Biblioteki (3,70), wsparcie dla uczniów zdolnych w szkołach (3,67), system odbioru odpadów na terenie Gminy (3,58), jakość sieci kanalizacyjnej (3,52). Średnia ocena powyżej 3,5 oznacza, iż respondenci w przeważającej części oceniają te elementy jako zadawalające lub dobre.

Najniższą średnią ocenę otrzymała/y: dostęp do specjalistycznej opieki medycznej (1,43), poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej (1,55) i gastronomicznej (1,82), funkcjonowanie transportu zbiorowego na terenie Gminy (1,68), działania promocyjne Gminy (1,85), aktywność mieszkańców na rzecz Gminy (1,96). Średnia ocena poniżej 2 oznacza, iż te elementy funkcjonowania Gminy ankietowani najczęściej oceniali źle lub bardzo źle.

Tabela 1. Najlepiej i najgorzej oceniane elementy w poszczególnych obszarach według ankietowanych

Obszar:	Najlepiej oceniane:	Najgorzej oceniane:
Spółeczeństwo	Jakość opieki żłobkowej Dostęp do żłobków	Dostęp do specjalistycznej opieki medycznej
Gospodarka	Atrakcyjność inwestycyjna obszaru Gminy	Funkcjonowanie transportu zbiorowego
Środowisko i przestrzeń	System odbioru odpadów na terenie gminy	Infrastruktura melioracji szczegółowej
Infrastruktura techniczna	Dostęp do Internetu	Sieć gazowa
Turystyka i rekreacja	Wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych	Poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej
Edukacja i kultura	Dostęp do przedszkoli Dostęp do edukacji w szkołach podstawowych	Działalność świetlic wiejskich

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

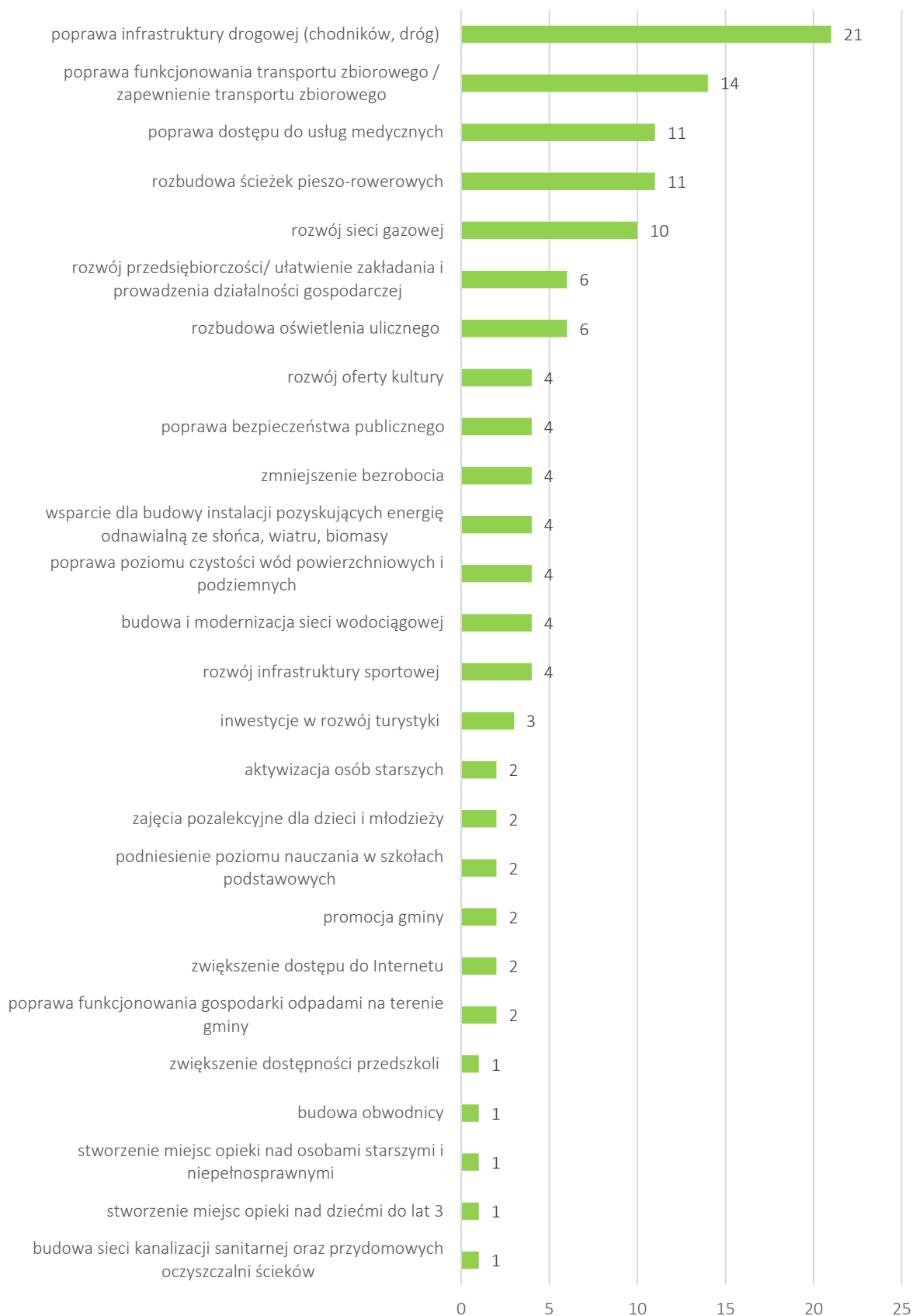
4.2. Pożądane priorytety rozwojowe

W ankiecie należało również wskazać główne priorytety rozwojowe Gminy. Mieszkańcy poproszeni zostali o zaznaczenie 5 elementów, które według nich powinny zostać poprawione w pierwszej kolejności. Zdecydowanie najczęściej wskazywaną odpowiedzią była poprawa **infrastruktury drogowej, w tym dróg i chodników** – odpowiedź tę zaznaczyli prawie wszyscy ankietowani. Inne najczęściej wskazywane odpowiedzi to: poprawa funkcjonowania transportu zbiorowego, poprawa dostępu do usług medycznych, rozbudowa ścieżek pieszo-rowerowych, rozwój sieci gazowej.

Na kolejnej stronie zamieszczony został szczegółowy wykres przedstawiający poruszone wyżej aspekty, a także inne elementy, o których ocenę poproszeni zostali respondenci wraz z liczbą osób które wskazały tą odpowiedź w swojej ankiecie. (Ryc. 9).

Ostatnim pytaniem zadany w ankiecie była prośba o wskazanie co według mieszkańców mogłoby stać się **wizytówką Gminy Szczaniec**, a tym samym elementem promującym ją i wyróżniającym w regionie. Pytanie to było otwarte, a więc respondenci mieli możliwość samodzielnego wpisania odpowiedzi. Wśród odpowiedzi znalazły się:

- *Ścieżki rowerowe (ich duża liczba i atrakcyjność),*
- *Przyroda (czyste środowisko),*
- *Bezpieczeństwo mieszkańców,*
- *Dobre warunki do inwestowania.*

Ryc. 3. Główne priorytety rozwoju Gminy Szczaniec według ankietowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

5. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej

Analiza SWOT jest powszechnie wykorzystywana w jednostkach administracji publicznej jako narzędzie diagnozy strategicznej. Pozwala ona porównać silne i słabe strony jednostki wynikające z otoczenia wewnętrznego, z szansami i zagrożeniami dla rozwoju płynącymi z otoczenia zewnętrznego, a także określić ich wzajemne oddziaływanie. Analizy dokonano w oparciu o:

- 1) diagnozę strategiczną Gminy;
- 2) dane liczbowe, opisowe i przestrzenne pozyskane z Gminy oraz ze źródeł zewnętrznych;
- 3) wyniki badań ankietowych przeprowadzonych.

Analizę SWOT dla Gminy Szczaniec przedstawia poniższe zestawienie.

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Gmina atrakcyjna pod względem przyrodniczo-krajobrazowym oraz bogata w dziedzictwo kulturowe; • Gmina przyjazna pszczołom – rozwijająca się edukacja pszczelarska i apiturystyka; • dworzec kolejowy w Szczañcu – dostęp do kolei na terenie Gminy; • wysoka dostępności sieci wodno-kanalizacyjnej; • prowadzony monitoring jakości powietrza; • funkcjonujący Gminny Klub Dziecięcy „Emilkowo” zapewniający opiekę nad dziećmi i ich prawidłowy rozwój; • Dom Seniora „Senior Wigor+” zapewniający opiekę i wspierający aktywizację seniorów; • działalność Centrum Kultury i Biblioteki oraz organizowane zajęcia w poszczególnych miejscowościach.	<ul style="list-style-type: none"> • niekorzystne trendy demograficzne – zmniejszająca się liczba mieszkańców Gminy, odpływ ludzi młodych, liczba seniorów przekraczająca liczbę dzieci i młodzieży; • ograniczona dostępność komunikacyjna – położenie w oddaleniu od dużych miast, brak autobusowego transportu zbiorowego; • nieuregulowana polityka przestrzenna skutkującą rozproszoną zabudową; • konieczność rozbudowy i modernizacji gminnych dróg i powiatowych; • niski poziom przedsiębiorczości – niewielka liczba funkcjonujących przedsiębiorstw; • konieczność modernizacji części obiektów sportowo-rekreacyjnych; • niska aktywność społeczna mieszkańców; • niewystarczająca dostępność opieki zdrowotnej.

SZANSE

- wzrost gospodarczy dzięki utworzonej strefie inwestycyjnej (większe wpływy do budżetu Gminy oraz nowe miejsca pracy);
- potencjał do wzrostu rozpoznawalności Gminy dzięki walorom przyrodniczym, kulturowym i apiturystyką;
- rozwój sieci ścieżek rowerowych dzięki umiejętnemu poszukiwaniu środków z programów zew.
- rozwój transportu zbiorowego dzięki przynależności do Świebodzińskiego Związku Powiatowo-Gminnego.

ZAGROŻENIA

- zmiana zapotrzebowania na usługi – spadek popytu na usługi dla dzieci i młodzieży, a wzrost zapotrzebowania na ofertę skierowaną do seniorów;
- zagrożenia związane z kryzysami międzynarodowymi i globalnymi (pandemia, kryzysy, konflikty, uchodźcy), które mają bezpośredni wpływ na sytuację gospodarczą w kraju;
- trudności w pozyskiwaniu środków zewnętrznych ze względu na brak jasnych kryteriów w programach krajowych oraz niewystarczające środki własne

STRATEGICZNE KIERUNKI
ROZWOJU
GMINY SZCZANIEC

CZĘŚĆ

2

1. Misja i wizja

Strategia Rozwoju Gminy Szczaniec na lata 2023-2030 jest dokumentem, w którym zdiagnozowano aktualną sytuację Gminy. Zwrócono uwagę zarówno na mocne strony, jak i obszary problemowe. W procesie strategicznym stworzono misję oraz wizję Gminy Szczaniec, które stanowią drogowskaz dla wyznaczania celów strategicznych.

Misja jest to element strategii, który ukazuje najważniejsze kierunki rozwoju Gminy. Koncentruje się ona na podstawowych wartościach, które przyświecają władzom Gminy i jej mieszkańcom w procesach rozwojowych. Wskazuje także na czynniki uzasadniające przyjęcie określonych wartości jako nadrzędnych. Zawiera w sobie odpowiedź na pytanie co jest naszym priorytetem.

Uwzględniając przyjęte założenia **misja Gminy Szczaniec** brzmi następująco:

Gmina Szczaniec wyróżnia się otwartością na mieszkańców oraz przyjezdnych, zapewniając im jak najlepsze warunki do życia i rozwoju w bezpiecznej przestrzeni.

W procesie powstawania dokumentu istotne jest również stworzenie wizji, czyli obrazu Gminy, który będzie efektem realizacji podejmowanej strategii. Wizja ukazuje Gminę Szczaniec w perspektywie strategicznej, zmienionej poprzez realizację przyjętych działań i osiągnięcie zamierzonych przez władze celów.

Wizja Gminy:

- obrazuje stan docelowy Gminy w 2030 roku,
- ukazuje aspiracje władz i mieszkańców Gminy,
- jednoczy społeczność lokalną wokół określonej idei.

Wizja Gminy Szczaniec brzmi następująco:

W 2030 roku Gmina Szczaniec jest miejscem z rozwiniętą funkcją rekreacyjną skierowaną do mieszkańców oraz rozpoznawalną jako odpowiednia do realizacji turystyki weekendowej. Dzięki podjętym działaniom Gmina osiągnęła wzrost gospodarczy, który pozwolił na rozwój infrastruktury technicznej i podniesienie jakości życia mieszkańców. Oferta społeczna dostosowana jest do potrzeb wszystkich mieszkańców, a oferta edukacyjna podnosi kreatywność i wspiera dobry start w przyszłość dzieci i młodzieży.

Wszelkie działania podejmowane są zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju dzięki czemu Gmina wyróżnia się wysoką czystością środowiska i zachowanym ładem przestrzennym.

2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Na podstawie diagnozy aktualnego stanu Gminy Szczaniec, jej sytuacji gospodarczej, społecznej i przestrzennej oraz uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, a także dążąc do osiągnięcia stanu Gminy opisanego w wizji rozwoju określono 3 cele strategiczne, które osiągnięte zostaną poprzez realizację celów operacyjnych. Cele strategiczne i odpowiadające im cele szczegółowe zaprezentowano w tabeli poniżej.

CELE STRATEGICZNE

CEL I:	CEL II	CEL III
ZIELONA, DOSTĘPNA I BEZPIECZNA GMINA SZCZANIEC	PRZEDSIĘBIORCZA I ROZPOZNAWALNA GMINA SZCZANIEC	GMINA SZCZANIEC WSPIERAJĄCA SWOICH MIESZKAŃCÓW

CELE OPERACYJNE

I.I. Uporządkowana i estetyczna przestrzeń Gminy Szczaniec charakteryzująca się dobrą dostępnością komunikacyjną	II.I Wysoki poziom przedsiębiorczości w oparciu o dobre warunki do prowadzenia działalności gospodarczej	III.I. Rozwinięte usługi społeczne i zintegrowane, angażujące się w życie Gminy społeczeństwo
I.II. Czyste środowisko w obrębie Gminy Szczaniec dzięki rozwiniętej infrastrukturze oraz stosowaniu nowoczesnych i proekologicznych rozwiązań	II.II. Rozwinięta rekreacja i ekoturystyka gwarantująca wzrost rozpoznawalności Gminy i odpowiadająca potrzebom mieszkańców	III.II. Wysoka jakość edukacji i otwartość na potrzeby uczniów i wychowanków gwarantująca prawidłowy rozwój dzieci i młodzieży

PRZESTRZEŃ

Pierwszy cel strategiczny (w obszarze dotyczącym ładu przestrzennego) zakłada, iż Gmina Szczaniec będzie charakteryzować się **uporządkowaną i estetyczną przestrzenią, dobrą dostępnością komunikacyjną, czystym środowiskiem i rozwiniętą, nowoczesną infrastrukturą**. W celu realizacji tych założeń zaplanowano szereg kierunków działań w podziale na 2 cele operacyjne, które zestawione zostały w tabeli na kolejnej stronie.

Kierunki działań w pierwszym celu operacyjnym skupiają się na regulacji polityki przestrzennej i zwiększeniu dostępności przestrzennej Gminy. Racjonalne gospodarowanie przestrzenią będzie możliwe w oparciu o opracowane dokumenty planistyczne. Z kolei w celu zwiększenia dostępności komunikacyjnej Gmina dążyć będzie do rozwoju sieci komunikacyjnej transportu zbiorowego oraz rozbudowy sieci dróg i tras pieszo-rowerowych. Działania te zwiększą możliwości komfortowego przemieszczania się wewnątrz Gminy, pomiędzy jej miejscowościami, ale zapewnią również lepsze skomunikowanie z gminami ościennymi i siedzibą powiatu. Ponadto Gmina charakteryzować się będzie wysoką estetyką miejscowości korelującą z walorami krajobrazowymi terenów wiejskich. Takie gospodarowanie przestrzenią pozwoli na stworzenie harmonijnej całości, która umożliwi dalszy rozwój społeczno-gospodarczy.

Drugi cel operacyjny zakłada, iż Gmina Szczaniec będzie wyposażona w nowoczesną, bezpieczną infrastrukturę techniczną, która wpłynie na zachowanie czystego środowiska oraz podniesie jakość życia mieszkańców. Inwestycje w infrastrukturę ekologiczną, taką jak sieć kanalizacyjna ograniczą negatywny wpływ na środowisko. Planuje się również rozwój odnawialnych źródeł energii, co podniesie jakość powietrza na terenie Gminy i zapobiegnie powstawaniu zanieczyszczeń powietrza, ale wpłynie również na zwiększenie samowystarczalności energetycznej Gminy. Inwestycje w infrastrukturę OZE są niezbędne dla przeprowadzenia transformacji energetycznej i rozwoju gospodarczego w sposób zrównoważony.

Gmina podejmie również działania wspierające adaptację do zmian klimatycznych zapobiegające wystąpieniu negatywnych skutków klęsk żywiołowych oraz inne działania związane z szeroko rozumianą ochroną środowiska. Należy do nich prowadzenie racjonalnej gospodarki wodnej i gospodarki odpadami czy powstrzymanie procesu utraty różnorodności biologicznej i krajobrazowej. Ważne jest również edukowanie mieszkańców na temat znaczenia czystego środowiska i działań jakie można w tym zakresie podejmować. Edukacja ta odbywać się może poprzez organizację kampanii informacyjnych, szkoleń czy warsztatów, które pomogą zwiększyć świadomość ekologiczną i promować proekologiczne zachowania wśród lokalnej społeczności.

Cel strategiczny I
Zielona, dostępna i bezpieczna Gmina Szczaniec

Cel operacyjny I.I.
Uporządkowana i estetyczna przestrzeń Gminy Szczaniec charakteryzująca się dobrą dostępnością komunikacyjną

Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki osiągnięcia działań
<ul style="list-style-type: none"> • Regulacja polityki przestrzennej poprzez opracowanie odpowiednich dokumentów planistycznych • Dążenie do rozwoju sieci komunikacyjnej we współpracy z innymi gminami powiatu świebodzińskiego • Rozbudowa i modernizacja sieci dróg na terenie Gminy wraz z infrastrukturą okołodrogową • Rozbudowa sieci tras pieszo-rowerowych łączących gminne miejscowości oraz Gminę Szczaniec z gminami okolicznymi • Rozbudowa i modernizacja gminnych obiektów i budynków użyteczności publicznej zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego • Poprawa walorów estetycznych przestrzeni publicznej i miejscowości z zachowaniem obiektów niebieskiej i zielonej infrastruktury	<p>Zagospodarowywanie przestrzeni w sposób tworzący harmonijną całość, uwzględniający w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne.</p> <p>Zwiększenie funkcjonalności i dostępności przestrzeni oraz umożliwienie bezpiecznego przemieszczania się dzięki wysokiej jakości infrastrukturze drogowej i pieszo-rowerowej oraz zorganizowanemu transportowi publicznemu.</p> <p>Zachowanie estetyki i walorów krajobrazowych Gminy oraz zwiększenie powierzchni zielonej i niebieskiej infrastruktury.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • udział powierzchni Gminy objęty dokumentami planistycznymi (%), • długość wybudowanych/zmodernizowanych dróg (km), • długość wybudowanych tras pieszo-rowerowych (km), • liczba gminnych budynków dostosowana do zasad projektowania uniwersalnego (szt.) • powierzchnia objęta zieloną lub niebieską infrastrukturą (ha),

Cel operacyjny I.II.

Czyste środowisko w obrębie Gminy Szczaniec dzięki rozwiniętej infrastrukturze oraz stosowaniu nowoczesnych i proekologicznych rozwiązań

Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki osiągnięcia działań
<ul style="list-style-type: none"> • Rozbudowa i modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej • Rozwój infrastruktury służącej do wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej pochodzącej ze źródeł odnawialnych wraz z magazynami energii działającymi na potrzeby danego źródła OZE • Zwiększanie efektywności energetycznej poprzez prowadzenie termomodernizacji, wymianę źródeł ciepła i stosowanie nowoczesnych, energooszczędnych rozwiązań • Podejmowanie działań adaptacji do zmiany klimatu i zapobieganie ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami • Wspieranie nowoczesnego i ekologicznego rolnictwa • Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, krajobrazu oraz różnorodności biologicznej • Zmniejszenie ilości produkowanych odpadów m.in. poprzez wprowadzanie elementów gospodarki o obiegu zamkniętym i recyklingu • Podejmowanie działań służących podniesieniu świadomości ekologicznej mieszkańców • Podejmowanie działań w zakresie urządzeń wodnych, tworzenie obiektów małej retencji i edukacja właścicieli gruntów w zakresie ich obowiązków związanych z melioracją	<p>Zapewnienie mieszkańcom dostępu do wysokiej jakości infrastruktury wodno-kanalizacyjnej.</p> <p>Utrzymanie wysokiej jakości powietrza oraz brak występujących przekroczeń zanieczyszczeń w powietrzu, dzięki wykorzystywaniu nowoczesnych i ekologicznych źródeł ciepła.</p> <p>Wysoka efektywność energetyczna i zwiększenie samowystarczalności energetycznej Gminy dzięki pozyskiwaniu energii z odnawialnych źródeł.</p> <p>Adaptacja do zmian klimatu i zwiększenie odporności na klęski żywiołowe.</p> <p>Powstrzymanie procesu utraty różnorodności biologicznej i krajobrazowej, odtworzenie i wzbogacenie zasobów przyrody.</p> <p>Prowadzenie racjonalnej gospodarki odpadami, w tym wysoki poziom odzysku i segregacji odpadów w oparciu o gospodarkę o obiegu zamkniętym.</p> <p>Zmiana nawyków społecznych na proekologiczne.</p> <p>Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodnej i zachowanie odpowiednich stosunków wodnych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • długość wybudowanej/zmodernizowanej sieci wodno-kanalizacyjnej (km), • udział mieszkańców objętych dostępem do sieci wodno-kanalizacyjnej (%), • poziom zanieczyszczenia pyłami PM10 i PM2,5 (μm), • ilość energii wyprodukowanej przy wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii (J), • liczba budynków poddanych termomodernizacji (szt.), • liczba przeprowadzonych akcji edukacji ekologicznej (szt.), • liczba obiektów małej retencji wodnej (szt.).

GOSPODARKA

Drugi cel strategiczny (w obszarze rozwoju gospodarczego) zakłada, iż Gmina Szczaniec wyróżniać się będzie **wysokim poziomem przedsiębiorczości** oraz osiągnie **silną, pozytywną identyfikację** zarówno wśród mieszkańców, jak i spoza swoimi granicami.

Promocja istniejącej strefy inwestycyjnej jest kluczowym elementem w przyciągnięciu nowych inwestorów, a tym samym rozwijaniu przedsiębiorczości. Ponadto Gmina stwarzać będzie dobre warunki do rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw oraz wspierać będzie swoich mieszkańców w zakładaniu działalności gospodarczych. Działania te nie tylko zwiększą wpływy do budżetu Gminy, ale także liczbę miejsc pracy oferowanych na terenie Gminy.

Wsparcie otrzymają również osoby poszukujące pracy, w tym długotrwale bezrobotne oraz osoby chcące się przebranżowić do czego niezbędne jest nabycie nowych kompetencji czy doświadczenia. Wsparcie udzielane będzie m.in. poprzez organizację szkoleń, doradztwa zawodowego, podejmowanie współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami, itp.

Planuje się również rozwój oferty kulturalnej, sportowej oraz rekreacyjnej skierowanej w szczególności do mieszkańców Gminy. Przez rozwój ten rozumie się zwiększenie liczby odbywających się zajęć i wydarzeń kulturalno-sportowych z wykorzystaniem zmodernizowanej lub nowej infrastruktury kulturalnej, rekreacyjnej i sportowej. Działania te wpłyną także na podniesienie atrakcyjności turystycznej Gminy.

Gmina Szczaniec charakteryzuje się również atrakcyjnością związaną z walorami krajobrazowymi terenów wiejskich, zabytkami dziedzictwa lokalnego oraz unikalnymi obszarami objętymi formami ochrony przyrody, gdzie rozbudowywać można, np. trasy pieszo-rowerowe czy ścieżki edukacyjne. Rozwinięte rolnictwo daje także potencjał do rozkwitu agroturystyki i ekoturystyki. Ponadto w Gminie rozwija się apiturystyka, czyli forma turystyki, która koncentruje się na poznawaniu i doświadczaniu świata pszczół oraz pszczelarstwa. Taka forma turystyki może być szczególnie interesująca dla osób zainteresowanych przyrodą, ochroną środowiska, zdrowym stylem życia oraz produkcją i spożyciem miodu. Warto zatem wzmacniać tę funkcję Gminy oraz jej wizerunek jako miejsca przyjaznego pszczołom.

Wzrost gospodarczy przekłada się na poprawę warunków życia mieszkańców, rozwój infrastruktury i zwiększenie dostępności usług. Realizacja założonych działań sprawi, iż Gmina Szczaniec stanie się rozpoznawalna jako atrakcyjne miejsce do prowadzenia działalności gospodarczej i uprawiania rekreacji w otoczeniu czystego środowiska.

Cel strategiczny II
Przedsiębiorcza i rozpoznawalna Gmina Szczaniec

Cel operacyjny II.1.
Wysoki poziom przedsiębiorczości w oparciu o dobre warunki do prowadzenia działalności gospodarczej

Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki osiągnięcia działań
<ul style="list-style-type: none"> • Promocja istniejącej strefy inwestycyjnej • Dążenie do pozyskania nowych przedsiębiorców i inwestorów • Tworzenie dobrych warunków dla rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw skutkujący rozwojem gospodarczym oraz zwiększeniem liczby miejsc pracy • Zachęcanie mieszkańców do zakładania własnych działalności gospodarczych, w tym promowanie samozatrudnienia • Wdrażanie instrumentów służących podnoszeniu kwalifikacji, nabywaniu kompetencji i zdobywaniu doświadczenia zawodowego mieszkańców, w szczególności osób młodych • Wspieranie mieszkańców w przenoszeniu się z zatrudnieniem na teren Gminy oraz pomaganie w powrocie na rynek pracy mieszkańców pozostających długotrwale bez zatrudnienia	<p>Wzrost gospodarczy dzięki wykorzystaniu istniejącej strefy inwestycyjnej i przyciągnięciu nowych inwestorów</p> <p>Wzrost poziomu przedsiębiorczości i kapitału inwestycyjnego.</p> <p>Trwały rozwój firm oraz wprowadzanie na rynek wysokiej jakości produktów.</p> <p>Nowe miejsca pracy i wpływy do budżetu Gminy dzięki zwiększającej się liczbie funkcjonujących przedsiębiorstw.</p> <p>Aktywizacja zawodowa mieszkańców i powrót na rynek pracy osób długotrwale niezatrudnionych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba nowych przedsiębiorstw działających na terenie Gminy (szt.), • stopień bezrobocia na terenie Gminy (%), • liczba przeprowadzonych akcji/szkoleń/warsztatów wspierających zakładanie nowych działalności gospodarczych (szt.), • liczba przeprowadzonych akcji/szkoleń/warsztatów wspierających mieszkańców w powrocie na rynek pracy (szt.),

Cel operacyjny II.1.

Rozwinięta rekreacja i ekoturystyka gwarantująca wzrost rozpoznawalności Gminy i odpowiadająca potrzebom mieszkańców

Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki osiągnięcia działań
<ul style="list-style-type: none"> • Rozbudowa i modernizacja obiektów kulturalnych oraz rekreacyjnych i sportowych • Wzbogacenie oferty zajęć i wydarzeń kulturalno-sportowych odbywających się na terenie Gminy • Utworzenie kompleksowej oferty zajęć dla dzieci, młodzieży i seniorów realizowanej w świetlicach wiejskich • Rozbudowa tras pieszo-rowerowych oraz ścieżek przyrodniczych i edukacyjnych zwiększających atrakcyjność rekreacyjną Gminy • Promocja istniejących i zachęcanie do rozwoju gospodarstw agroturystyki, ekoturystyki, apiturystyki • Dbłość o gminne zabytki poprzez prowadzenie działań remontowych oraz krzewienie świadomości dziedzictwa lokalnego • Wspieranie rozwoju międzyinstytucjonalnej lub międzysektorowej współpracy w zakresie kultury i sportu oraz tworzenia wspólnej oferty w tych obszarach	<p>Bogata oferta kulturalno-sportowa odpowiadająca potrzebom mieszkańców, w tym dzieciom, młodzieży, osobom dorosłym i seniorom.</p> <p>Zapewnianie mieszkańcom dobrych warunków do rekreacji, w tym spacerów, wycieczek rowerowych, Nordic Walking, itp.</p> <p>Wzrost zainteresowania mieszkańców odbywającymi się na terenie Gminy wydarzeniami (kulturalnymi i sportowymi) i zajęciami (różnego typu).</p> <p>Zachowanie i ochrona dziedzictwa lokalnego oraz zwiększenie lokalnego poczucia tożsamości.</p> <p>Zwiększenie rozpoznawalności Gminy i postrzeganie jej jako miejsca odpowiedniego do realizacji ekoturystyki i rekreacji w oparciu o jej walory przyrodniczo-kulturowe oraz związek z pszczelarstwem, a w konsekwencji zwiększenie liczby osób odwiedzających Gminę.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów kulturalnych (szt.), • liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów sportowych (szt.), • liczba odbywających się zajęć kulturalnych (szt.), • liczba odbywających się zajęć sportowych (szt.), • liczba świetlic wiejskich, w których odbywają się zajęcia dla mieszkańców (szt.), • długość tras pieszo-rowerowych (km), • liczba przeprowadzonych remontów na obiektach zabytkowych (szt.), • liczba przeprowadzonych akcji promocyjnych na rzecz wzrostu rozpoznawalności Gminy (szt.).

Trzeci cel strategiczny (w obszarze społecznym) zakłada, iż Gmina Szczaniec będzie **dobrym miejscem do życia i rozwoju** dla wszystkich mieszkańców. Będzie to osiągnięte poprzez zapewnienie rozwiniętej oferty usług społecznych przez które rozumie się pomoc społeczną, usługi opiekuńcze, aktywizację, itp.

Zmieniająca się struktura wiekowa mieszkańców Gminy sprawia, iż konieczne jest odpowiednie dostosowanie oferowanych na terenie Gminy usług. W związku z systematycznie rosnącą liczbą seniorów, stanowiącą coraz większy udział wśród mieszkańców Gminy, samorząd podejmie działania, które mają zapobiec wykluczeniu społecznemu osób starszych oraz pozwolą na ich aktywizację i zapewnią odpowiednią opiekę. Z kolei oferta skierowana do osób z niepełnosprawnościami zakłada wsparcie nie tylko opiekuńcze, ale również umożliwiające usamodzielnienie, podjęcie pracy oraz możliwość uczestnictwa w życiu społecznym.

W odpowiedzi na niewystarczający dostęp do opieki medycznej pierwszy cel operacyjny zakłada również dążenie do jej rozwoju na terenie Gminy. Jednak ochrona zdrowia to nie tylko łatwy dostęp do lekarzy, ale także profilaktyka zdrowotna, dlatego też planuje się rozwój kampanii uświadamiających konieczność regularnego badania się oraz zwiększenia świadomości na temat dostępnych badań.

Niestety na terenie Gminy dostrzega się niskie zaangażowanie mieszkańców w życie społeczne, a tym samym niewielką działalność organizacji pozarządowych. Planowane kierunki działań zachęcać będą mieszkańców do integracji i organizacji inicjatyw oddolnych, co przyczynić się może do rozwoju Gminy, upowszechnienia wsparcia i pomocy sąsiedzkiej oraz zapobiegania wykluczeniom społecznym.

Rozwój nie jest możliwy bez edukacji na odpowiednim poziomie. Wysoka jakość kształcenia przekłada się na przyszłą sytuację każdego młodego człowieka, ale wpływa także na kształtowanie się rynku pracy i przedsiębiorczości mieszkańców. Podnoszenie jakości infrastruktury szkolnej i bazy dydaktycznej przełoży się na jakość nauczania, a tym samym na wyniki osiągnięte przez uczniów. Szkoła jest również dobrym miejscem do rozwijania pasji i zainteresowań uczniów dzięki możliwości uczestnictwa w zajęciach pozalekcyjnych. Dlatego wśród planowanych działań zakłada się również organizację zajęć czy uczestnictwo w programach rozwijających nowe kompetencje i umiejętności, w tym również poza edukacją formalną. Dodatkowe wsparcie obejmować będzie również uczniów wymagających pomocy w nauce, w tym uczniów ze szczególnymi wymaganiami i z niepełnosprawnościami, tak aby każde dziecko miało równy dostęp do edukacji oraz odpowiedni start w przyszłość.

Cel strategiczny III
Gmina Szczaniec wspierająca swoich mieszkańców

Cel operacyjny III.1
Rozwinięte usługi społeczne i zintegrowane, angażujące się w życie Gminy społeczeństwo

Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki osiągnięcia działań
<ul style="list-style-type: none"> • Wspieranie rozwoju ekonomii społecznej i powstawania podmiotów reintegracyjnych • Rozwój usług opiekuńczych, asystenckich i aktywizacyjnych wspierających osoby starsze i osoby z niepełnosprawnością • Dążenie do zwiększenia dostępności opieki medycznej • Wdrażanie programów profilaktyki zdrowotnej • Zwiększanie aktywności mieszkańców i zaangażowania w życie społeczne Gminy • Rozwój nowoczesnych technologii informacyjno komunikacyjnych i e-usług • Wprowadzanie racjonalnych rozwiązań zgodnych z ustawą o zapewnianiu dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami • Podnoszenie kompetencji pracowników Urzędu Gminy oraz placówek wspierających mieszkańców • Wspieranie funkcjonujących organizacji pozarządowych i zachęcanie do powstawania nowych • Zachęcanie mieszkańców do organizacji inicjatyw oddolnych i angażowania się w życie i rozwój gminy 	<p>Zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób starszych i niesamodzielnych.</p> <p>Zapewnienie seniorom atrakcyjnych rozrywek i możliwość aktywnego spędzania czasu.</p> <p>Zapobieganie wykluczeniu społecznemu i wspieranie w usamodzielnieniu się osób z niepełnosprawnością dzięki funkcjonowaniu podmiotów ekonomii społecznej.</p> <p>Umożliwienie osobom ze szczególnymi potrzebami uczestnictwa w życiu społecznym Gminy, zapewnienie dostępności usług oraz integracji.</p> <p>Zapewnienie równego dostępu do opieki zdrowotnej.</p> <p>Zwiększenie stopnia świadomości mieszkańców w zakresie dbałości o zdrowie fizyczne oraz konieczność profilaktyki zdrowotnej.</p> <p>Zwiększenie dostępności e-usług.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba funkcjonujących podmiotów ekonomii społecznej (szt.), • liczba osób z niepełnosprawnością objętych wsparciem opiekuńczym, asystenckim lub aktywizacji (os.), • liczba osób starszych objętych wsparciem opiekuńczym, asystenckim lub aktywizacji (szt.), • liczba realizowanych programów profilaktycznych (szt.), • liczba osób korzystających z programów profilaktycznych (os.), • liczba realizowanych e-usług (szt.), • liczba szkoleń dla pracowników instytucji publicznych (szt.),

Zwiększenie liczby aktywnych organizacji pozarządowych i ich członków.

Zwiększenie integracji społeczności lokalnej i zaangażowania mieszkańców w życie i rozwój Gminy.

- liczba działających na terenie Gminy organizacji pozarządowych (szt.),
- liczba podjętych inicjatyw oddolnych przez mieszkańców Gminy (szt.),

Cel operacyjny III.II.

Wysoka jakość edukacji i otwartość na potrzeby uczniów i wychowanków gwarantująca prawidłowy rozwój dzieci i młodzieży

Kierunki działań

- Podnoszenie jakości i konkurencyjności gminnych szkół poprzez wdrażanie nowych, innowacyjnych metod i form nauczania
- Rozwój i modernizacja bazy infrastrukturalnej, dydaktycznej i sportowej gminnych szkół i przedszkoli wspierająca rozwój uczniów
- Organizacja dodatkowej oferty zajęć dydaktycznych rozwijających nowe kompetencje i umiejętności, w tym również poza edukacją formalną
- Prowadzenie doradztwa zawodowego lub edukacyjno-zawodowego dla uczniów
- Organizacja pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla uczniów
- Organizacja wsparcia dla uczniów wymagających dodatkowej pomocy w nauce, w tym uczniów ze szczególnymi wymaganiami i z niepełnosprawnościami

Oczekiwane rezultaty planowanych działań

Wysoki poziom kształcenia w gminnych szkołach dzięki innowacyjnym formom nauczania zachęcającym dzieci i nauki i rozwoju.

Wysoka jakość bazy oświatowej i sportowej, umożliwiająca edukację na wysokim poziomie oraz utrzymanie odpowiedniej kondycji fizycznej wśród dzieci.

Zapewnienie ciekawej i rozwijającej dodatkowe umiejętności oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży zgodnie z ich zainteresowaniami.

Zadbanie o zdrowie psychiczne i fizyczne dzieci i młodzieży.

Wyrównanie szans edukacyjnych wśród uczniów.

Wskaźniki osiągnięcia działań

- liczba wdrożonych nowych metod lub form nauczania w gminnych szkołach (szt.),
- liczba zmodernizowanych obiektów szkolnych (szt.),
- liczba organizowanych zajęć dodatkowych (szt.),
- liczba zorganizowanych akcji doradztwa zawodowego (szt.),
- liczba uczniów korzystających ze wsparcia psychologa (os.),
- liczba uczniów korzystających z dodatkowego wsparcia w nauce (os.).

3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Szczaniec oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie

Uwarunkowania funkcjonalno-przestrzenne Gminy Szczaniec

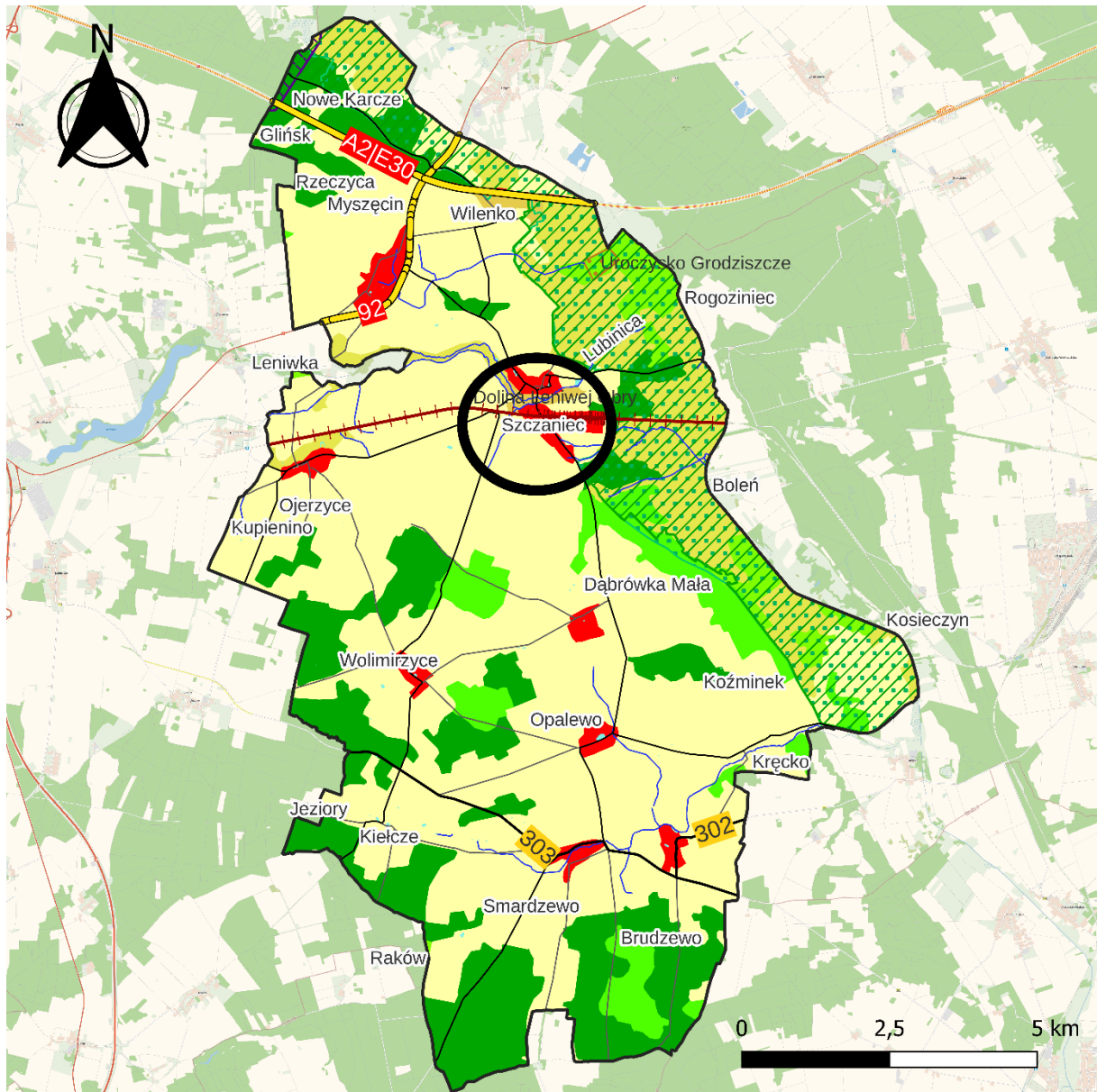
Gmina Szczaniec jest gminą wiejską położoną we wschodniej części województwa lubuskiego, w powiecie świebodzińskim. Gminnym ośrodkiem lokalnym, czyli centrum usługowo-administracyjnym jest Szczaniec, położony w środkowo-północnej części Gminy. Poza Szczaniec główne obszary rozwojowe stanowią miejscowości Myszęcín i Smardzewo. Występuje tam największe zagęszczenie budownictwa, a oprócz rolnictwa rozwijają się również usługi, przemysł, komunikacja, itp.

Główną funkcją Gminy jest rolnictwo – użytki rolne pokrywają 70% jej powierzchni. W granicach Gminy występują obszary ochrony gleb dla celów produkcji rolnej, czyli tereny o wysokiej bonitacji gleb gdzie odnotowuje się najwyższe w województwie plony, zarówno upraw zbożowych, jak i roślin okopowych.

Znaczny udział w zagospodarowaniu terenu Gminy stanowią również lasy. Poziom lesistości Gminy wynosi ok. 30%. Kompleksy leśne zlokalizowane głównie w skrajnie południowej i północnej oraz w środkowo-zachodniej części Gminy, a także wzdłuż jej wschodniej granicy. Ponadto właśnie przy wschodniej granicy aż do północnej części występują formy ochrony przyrody obejmujące lasy oraz grunty orne. Wśród występujących tam form ochrony przyrody wyróżnia się obszar chronionego krajobrazu, rezerwat przyrody, specjalny obszary ochrony oraz fragment korytarza ekologicznego.

Gmina Szczaniec położona jest w oddaleniu od dużych miast, czyli poza strefą bezpośredniego oddziaływania miejskich ośrodków funkcjonalnych, w związku z czym nie jest objęta ich potencjałem rozwojowym. Szansą na rozwój Gminy jest wykorzystanie jej walorów przyrodniczych i potencjału turystycznego. Nie jest to jednak możliwe bez zapewnienia efektywnej infrastruktury transportowej i wprowadzeniu transportu zbiorowego. Gmina nie posiada zorganizowanego transportu komunikacji zbiorowej autobusowej, ale przez jej teren biegnie linia kolejowa relacji Warszawa – Berlin, a dworzec znajduje się w Szczaniecu.

Na dostępność komunikacyjną oddziałują również drogi przebiegające przez teren Gminy. Na poprawę dostępności wpływa droga krajowa przebiegająca przez północną część Gminy (przez Myszęcín) oraz drogi wojewódzkie biegnące przez południową część Gminy (przez Smardzewo). Drogi te umożliwiają dojazd do m.in. do Świebodzina. Przez teren Gminy prowadzi również fragment autostrady A2, lecz oddziałuje on na Gminę w niewielkim stopniu ze względu na brak zjazdu w jej granicach.

Legenda

Gmina Szczaniec	Zabudowa
Ośrodek lokalny	Tereny komunikacyjne i związane z komunikacją drogową i kolejową
linia kolejowa	Grunty orne poza zasięgiem urządzeń nawadniających
droga krajowa	Łąki, pastwiska
droga wojewódzka	Tereny zajęte głównie przez rolnictwo z dużym udziałem roślinności naturalnej
droga powiatowa	Lasy liściaste
droga gminna	Lasy iglaste
rzeki	Lasy mieszane
Obszary Chronionego Krajobrazu	Obszary szczególnego zagrożenia powodzią
Korytarz ekologiczny	
Rezerwat Przyrody	
Specjalne Obszary Ochrony	

Ryc. 4. Pokrycie terenu oraz uwarunkowania funkcjonalno-przestrzenne Gminy Szczaniec

Źródło: opracowanie własne na podstawie Corine Land Cover.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie Szczaniec

- 1. Tereny o funkcjach mieszkaniowych** – Obszary mieszkaniowe z przewagą zabudowy jednorodzinnej oraz zagrodowej, zlokalizowane wzdłuż istniejących ulic w poszczególnych miejscowościach Gminy (Brudzewo, Dąbrówka Mała, Koźminek, Myszęcín, Ojerzyce, Opalewo, Szczaniec, Smardzewo, Wolimirzyce)

Najważniejsze założenia zintegrowanej polityki rozwoju:

- Podnoszenie jakości i komfortu życia i zamieszkania,
- Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej Gminy dla budownictwa mieszkaniowego jednorodzinnego,
- Zwiększenie atrakcyjności osadniczej Gminy,
- Kształtowanie, porządkowanie i uzupełnianie struktury przestrzennej.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- Utrzymanie i kontynuacja istniejącej struktury przestrzennej i form zabudowy, z możliwością jej uzupełnienia,
- Kształtowanie prawidłowych relacji pomiędzy zabudową związaną z produkcją rolną a zabudową mieszkaniową we wsiach,
- Zapewnienie dobrej dostępności komunikacyjnej poprzez rozwój układu drogowego, komunikacji zbiorowej, infrastruktury pieszo-rowerowej,
- Dążenie do poprawy dostępności infrastruktury społecznej i technicznej,
- Dopuszczenie drugiego pasa zabudowy na zapleczu istniejących budynków usytuowanych wzdłuż ulic w poszczególnych miejscowościach,
- Pełna modernizacja systemu komunikacyjnego oraz rozbudowa sieci wodno-kanalizacyjnej terenów osadniczych,
- Wyposażenie terenów w sprawny system odprowadzania i utylizacji ścieków, niezbędny przy wysokim stopniu zwodociągowania,
- Kształtowanie zieleni m.in. poprzez powiązanie z usługami sportu i rekreacji.

- 2. Tereny o funkcjach usługowych, w tym użyteczności publicznej** – Obszary administracyjno-usługowe, istotne ze względu na obsługę mieszkańców Gminy (Szczaniec, Myszęcín, Smardzewo)

Najważniejsze założenia zintegrowanej polityki rozwoju:

- Porządkowanie i uzupełnianie struktury przestrzennej,
- Zwiększanie potencjału gospodarczego, w tym wzmocnienie istniejących usług,
- Podnoszenie jakości życia mieszkańców poprzez zapewnienie dostępu do usług.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- Kształtowanie czytelnej, zwartej struktury przestrzennej i dopełnianie układów urbanistycznych,
- Kształtowanie struktury przestrzennej uwypuklające i wzmacniające znaczenie istniejących obiektów o ważnych funkcjach lokalnych,
- Zapewnienie dobrej dostępności komunikacyjnej poprzez rozwój układu drogowego, komunikacji zbiorowej, infrastruktury pieszo-rowerowej.

3. Tereny użytkowane rolniczo – Grunty orne, a także użytki zielone, łąki i pastwiska występujące na obszarze prawie całej Gminy

Najważniejsze założenia zintegrowanej polityki rozwoju:

- Zachowanie tożsamości wiejskiej gminy,
- Zachowanie, ochrona przed zainwestowaniem i wykorzystanie zasobów występujących gleb wysokiej jakości i przydatności rolniczej,
- Zachowanie i ochrona systemu przyrodniczego,
- Rozwój rolnictwa, w tym rolnictwa ekologicznego.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- Utrzymanie zwartych kompleksów użytków rolnych i zielonych z zadrzewieniami śródpolnymi,
- Kontynuacja rolniczego sposobu użytkowania terenów, szczególnie w obrębie zwartych kompleksów gleb o wysokiej jakości i przydatności rolniczej,
- Przeciwdziałanie rozdrobnieniu arealów rolnego,
- Rozwój plantacji roślin energetycznych na obszarach nieużytków oraz gruntach ornych o znacznym udziale gleb niskich klas bonitacyjnych,
- Zalesienia gruntów najślabszych, nieużytków i gruntów rolniczo nieprzydatnych,
- Możliwe przekształcenia gruntów rolnych w tereny o innym użytkowaniu, jak: lasy, agroturystyka, turystyka, rekreacja, sport, wypoczynek, produkcja energii ze źródeł odnawialnych, tereny zieleni urządzonej,
- Prowadzenie racjonalnej gospodarki rolnej, poprzez właściwy dobór upraw dostosowanych do warunków środowiskowych, wykorzystanie potencjału produkcyjnego trwałych użytków zielonych dla produkcji zwierzęcej, racjonalne stosowanie nawożenia i środków ochrony roślin,
- Zwiększanie opłacalności produkcji rolnej, poprzez polepszanie struktury gospodarstw rolnych, wprowadzanie nowych technologii i innowacji, inwestycje we wzrost produktywności, rozwijanie współpracy rolników między sobą i branżą przetwórstwa, rozwój rynków lokalnych.

4. Tereny o funkcjach przemysłowych i strefy aktywności gospodarczej – Obszary pełniące kluczową rolę dla rozwoju gospodarczego Gminy (strefa inwestycyjna wyznaczona przy drodze krajowej w miejscowości Myszęcin)

Najważniejsze założenia zintegrowanej polityki rozwoju:

- Zwiększanie atrakcyjności gospodarczej i inwestycyjnej Gminy,
- Porządkowanie, uzupełnianie i kreowanie nowej struktury przestrzennej,
- Koncentracja obszarów wzdłuż obecnych i planowanych ciągów komunikacyjnych,
- Minimalizowanie negatywnych skutków dla ludzi, infrastruktury i środowiska, w tym stały monitoring

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- Połączenie z ponadlokalnym układem komunikacyjnym, zapewniającym swobodny dojazd do strefy inwestycyjnej,
- Uwzględnienie zapotrzebowania na miejsca parkingowe dla nowej zabudowy produkcyjnej, składów i magazynów oraz wzmożonego ruchu samochodowego,
- Ograniczenie negatywnego wpływu terenów aktywności gospodarczej na sąsiadującą zabudowę mieszkaniową, środowisko i krajobraz (np. strefowanie zabudowy, tworzenie pasów zieleni izolacyjnej i granic przestrzennych, ograniczenia w zasklepianiu gleby),
- Wyposażenie terenów zabudowy techniczno-produkcyjnej w kanalizację sanitarną i nakaz odprowadzania ścieków do kanalizacji sanitarnej,
- Uzbrajanie terenów proporcjonalnie do stopnia zainwestowania i zagospodarowania,
- Zapewnienie odpowiednich parametrów infrastruktury liniowej.

5. Tereny zieleni i lasy, w tym o wiodącej funkcji przyrodniczej i ochronnej – Obszary dopełniające system przyrodniczy, pełniące głównie rolę rekreacyjno-społeczną oraz formy ochrony przyrody

Najważniejsze założenia zintegrowanej polityki rozwoju:

- Ochrona różnorodności biologicznej i zrównoważone wykorzystanie systemu przyrodniczego,
- Zwiększenie dostępności terenów zieleni,
- Przeciwdziałanie degradacji terenów objętych formami ochrony przyrody i środowiska leśnego,
- Poprawa jakości zamieszkania oraz atrakcyjności osadniczej obszaru Gminy,
- Wykorzystanie terenów zieleni do rozwoju funkcji turystyki, rekreacji, sportu, aktywnego wypoczynku, ochrony zdrowia i edukacji,
- Wykorzystanie potencjału krajobrazowego i przyrodniczego do stworzenia atrakcyjnej oferty aktywnego spędzania czasu wolnego.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- Zachowanie dużego udziału zieleni w strukturze przestrzennej Gminy,
- Zachowanie różnorodności biologicznej,
- Tworzenie obiektów służących turystyce, rekreacji oraz uprawianiu sportu (agroturystyka, ekoturystyka)
- Rozwój turystyki kulturowej, wypoczynkowej, aktywnej (konnej, pieszej, rowerowej w oparciu o wartości przyrodniczo-kulturowe).
- Wyznaczanie ścieżek turystycznych, rekreacyjnych i edukacyjnych wyposażonych w infrastrukturę rowerową, tablice informacyjne i małą architekturę, umożliwiającą rekreację i wypoczynek, w szczególności w sąsiedztwie terenów zabudowy mieszkaniowej
- Zapewnienie dobrej dostępności komunikacyjnej poprzez rozwój układu drogowego, komunikacji zbiorowej, infrastruktury pieszo-rowerowej

6. Wody – Cieki wodne przepływające przez teren Gminy oraz zbiorniki wodne występujące na obszarze Gminy

Najważniejsze założenia zintegrowanej polityki rozwoju:

- Zachowanie istniejącego systemu zbiorników i cieków wodnych, dążenie do poprawy klas czystości wód na obszarze całej Gminy,
- Wykorzystanie surowców przy pełnej ochronie systemu przyrodniczego.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- Tworzenie śródpolnych oczek wodnych,
- Realizacja działań z uwzględnieniem zapisów planów zarządzania ryzykiem powodziowym i planu przeciwdziałania skutkom suszy.

4. Spójność kierunków rozwoju Gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań

Cele strategiczne oraz kierunki działań ujęte w niniejszej Strategii odnoszą się do zidentyfikowanych problemów mieszkańców na obszarze Gminy Szczaniec. Jednocześnie są one spójne z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu o randze krajowej i wojewódzkiej, tj. z *Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030* (KSRR) oraz *Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030*. Komplementarność celów wyznaczonych w Strategii z innymi działaniami oraz priorytetami wpływa na skuteczność i efektywność realizacji dokumentu.

Cel główny KSRR zakłada *efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym*. Cel ten uzupełniony jest 3 celami operacyjnymi:

- Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym,
- Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych,
- Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030 jest elementem systemu programowania przygotowywanego na różnych poziomach. Jej treść uwzględnia ustalenia dokumentów wyższego rzędu, w szczególności zapisy projektów dokumentów wspólnotowych dotyczących polityki spójności po 2020 roku, strategii krajowych, takich jak: *Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)*, *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030* oraz *Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030*.

W *Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030* wyznaczono cel główny

„Inteligentne gospodarowanie potencjałami regionu dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju, spójności społecznej i przestrzennej oraz wysokiej jakości życia mieszkańców”

oraz następujące cele strategiczne:

1. Inteligentna, zielona gospodarka regionalna,
2. Region silny w wymiarze społecznym oraz bliski obywatelowi,
3. Integracja przestrzenna regionu,
4. Region atrakcyjny, efektywnie zarządzany i otwarty na współpracę.

Tabela na kolejnej stronie przedstawia **spójność** celów strategicznych i operacyjnych zawierających się w *Strategii Rozwoju Gminy Szczaniec na lata 2023-2030* ze *Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030*.

Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030

1. Inteligentna, zielona gospodarka regionalna

- 1.1 Wzmocnienie sektora B+R oraz mechanizmów transferu innowacji, szczególnie w obszarach regionalnych inteligentnych specjalizacji
- 1.2 Rozwój zielonej gospodarki, w tym energetyki przyjaznej środowisku
- 1.3 Wysoka jakość kształcenia oraz jego powiązanie z regionalnym rynkiem pracy
- 1.4 Wzmocnienie atrakcyjności inwestycyjnej i powiązań gospodarczych regionu
- 1.5 Rozwój konkurencyjnego sektora przedsiębiorstw i wsparcie reindustrializacji
- 1.6 Rozwój potencjału turystycznego
- 1.7 Konkurencyjne i ekologiczne rolnictwo oraz rozwój produktów regionalnych

2. Region silny w wymiarze społecznym oraz bliski obywatelowi

- 2.1 Wzrost dostępności i efektywności kształcenia oraz wychowania przedszkolnego i opieki nad najmłodszymi dziećmi
- 2.2 Promocja włączenia społeczno-zawodowego oraz kompleksowe wsparcie seniorów
- 2.3 Wysoka jakość i dostępność usług medycznych oraz upowszechnianie profilaktyki zdrowotnej i zdrowego stylu życia
- 2.4 Zapewnienie bogatej oferty kulturalnej oraz ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego
- 2.5 Rozbudowa oraz modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, a także upowszechnianie i promocja sportu

Strategia Rozwoju Gminy Szczaniec na lata 2023-2030

Cel I: Zielona, dostępna i bezpieczna Gmina Szczaniec

- I.I. Uporządkowana i estetyczna przestrzeń Gminy Szczaniec charakteryzująca się dobrą dostępnością komunikacyjną
- I.II. Czyste środowisko w obrębie Gminy Szczaniec dzięki rozwiniętej infrastrukturze oraz stosowaniu nowoczesnych i proekologicznych rozwiązań

Cel II: Przedsiębiorcza i rozpoznawalna Gmina Szczaniec

- II.I Wysoki poziom przedsiębiorczości w oparciu o dobre warunki do prowadzenia działalności gospodarczej
- II.II. Rozwinięta rekreacja i ekoturystyka gwarantująca wzrost rozpoznawalności Gminy i odpowiadająca potrzebom mieszkańców

Cel III: Gmina Szczaniec wspierająca swoich mieszkańców

- III.II. Wysoka jakość edukacji i otwartość na potrzeby uczniów i wychowanków gwarantująca prawidłowy rozwój dzieci i młodzieży

Cel III: Gmina Szczaniec wspierająca swoich mieszkańców

- III.I. Rozwinięte usługi społeczne i zintegrowane, angażujące się w życie Gminy społeczeństwo
- III.II. Wysoka jakość edukacji i otwartość na potrzeby uczniów i wychowanków gwarantująca prawidłowy rozwój dzieci i młodzieży

Cel II: Przedsiębiorcza i rozpoznawalna Gmina Szczaniec

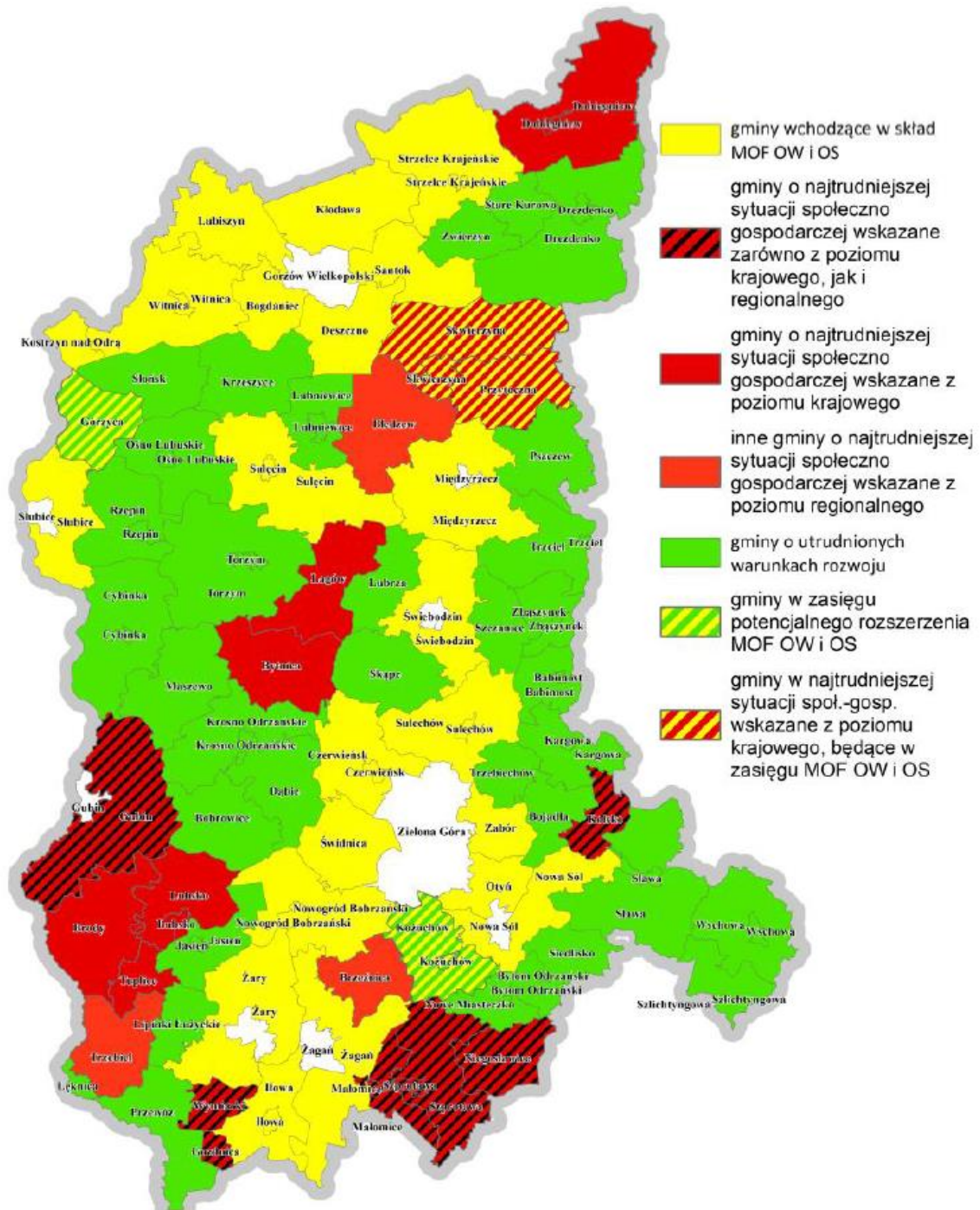
- II.II. Rozwinięta rekreacja i ekoturystyka gwarantująca wzrost rozpoznawalności Gminy i odpowiadająca potrzebom mieszkańców

<p>2.6 Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i poczucia tożsamości regionalnej</p>	
<p>3. Integracja przestrzenna regionu 3.1 Modernizacja oraz rozwój infrastruktury komunikacyjnej i transportu zbiorowego 3.2 Wzmocnienie dostępności infrastruktury teleinformatycznej 3.3 Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego i publicznego 3.4 Ochrona środowiska przyrodniczego, w tym przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatu 3.5 Rozwój funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich wraz z ich obszarami funkcjonalnymi 3.6 Wzmocnienie funkcji społeczno-gospodarczych miast średnich i lokalnych ośrodków miejskich 3.7 Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich</p>	<p>Cel I: Zielona, dostępna i bezpieczna Gmina Szczaniec I.I. Uporządkowana i estetyczna przestrzeń Gminy Szczaniec charakteryzująca się dobrą dostępnością komunikacyjną I.II. Czyste środowisko w obrębie Gminy Szczaniec dzięki rozwiniętej infrastrukturze oraz stosowaniu nowoczesnych i proekologicznych rozwiązań Cel III: Gmina Szczaniec wspierająca swoich mieszkańców III.I. Rozwinięte usługi społeczne i zintegrowane, angażujące się w życie Gminy społeczeństwo</p>
<p>4. Region atrakcyjny, efektywnie zarządzany i otwarty na współpracę 4.1 Efektywna współpraca międzyregionalna i transgraniczna 4.2 Atrakcyjny wizerunek i rozpoznawalna marka województwa 4.3 Wysoka sprawność działania administracji publicznej i instytucji regionalnych oraz współdziałanie na rzecz rozwoju regionu 4.4 Wzmocnienie roli i integracja systemów zarządzania strategicznego oraz planowania przestrzennego na poziomie regionalnym i lokalnym 4.5 Rozwój e-usług i kompetencji cyfrowych społeczeństwa</p>	<p>Cel I: Zielona, dostępna i bezpieczna Gmina Szczaniec I.I. Uporządkowana i estetyczna przestrzeń Gminy Szczaniec charakteryzująca się dobrą dostępnością komunikacyjną Cel II: Przedsiębiorcza i rozpoznawalna Gmina Szczaniec II.II. Rozwinięta rekreacja i ekoturystyka gwarantująca wzrost rozpoznawalności Gminy i odpowiadająca potrzebom mieszkańców Cel III: Gmina Szczaniec wspierająca swoich mieszkańców III.I. Rozwinięte usługi społeczne i zintegrowane, angażujące się w życie Gminy społeczeństwo</p>

Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030 wskazuje również Obszary Strategicznej Interwencji (OSI), które są podstawą terytorialnego ukierunkowania celów interwencji. Do obszarów tych należy w szczególności kierować interwencję publiczną obejmującą finansowane z różnych źródeł inwestycje, w tym gospodarcze, infrastrukturalne i zasoby ludzkie. Dotyczy to zarówno obszarów charakteryzujących się największym potencjałem rozwojowym, które mają

znaczący wpływ na wzrost konkurencyjności regionu, jak i obszarów o najtrudniejszej sytuacji społeczno-gospodarczej, które wymagają wsparcia, aby zapobiec ich dalszej marginalizacji.

W *Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030* Gmina Szczaniec zaliczona została do **gmin o utrudnionych warunkach rozwoju**. Zgodnie z dokumentem obszary te powinny być objęte szczególnymi, dedykowanymi preferencjami w finansowaniu ich rozwoju ze środków publicznych.

Ryc. 11. Obszary Strategicznej Interwencji – obszary wiejskie w województwie lubuskim

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030.

Gmina Szczaniec jako Gmina nie wchodząca w skład miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich i subregionalnych może realizować **instrument terytorialny dla ośrodków lokalnych z obszarami wiejskimi**, czyli tzw. „małe ZOT-y” – przeznaczony jest on głównie dla partnerstw lokalnych.

Strategia klasyfikuje również Gminę do **II strefy obszarów przygranicznych** w województwie lubuskim. Obszary położone w tej strefie obejmują programy współpracy transgranicznej w ramach Europejskiej Współpracy Terytorialnej.

Zgodnie *Planem zagospodarowania przestrzennego Województwa Lubuskiego 2030* z „Euroregiony to obszary współpracy transgranicznej ustanowione decyzją regionów przygranicznych dwóch lub więcej państw. Wśród celów powstania euroregionów najczęściej wymienia się wspieranie wymiany gospodarczej i turystycznej, rozwój komunikacji, działalność kulturową, wspólne rozwiązywanie problemów transgranicznych”. Gmina Szczaniec zalicza się do **Euroregionu Sprewa-Nysa-Bóbr**.

Gmina Szczaniec nie została zaliczona do obszarów zagrożonych wystąpieniem powodzi, ale w Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030 zaznaczona została potrzeba inwestycji przeciwpowodziowych na rzece Struga Świebodzińska na obszarze gmin Szczaniec i Świebodzin.

Tereny kolejowe zamknięte to przede wszystkim obszary, na których zlokalizowane są obiekty i urządzenia służące bezpośrednio obsłudze komunikacji kolejowej, przyjęte na podstawie Decyzji nr 3 Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 24 marca 2014 r. w sprawie ustalenia terenów, przez które przebiegają linie kolejowe, jako terenów zamkniętych.¹ Ze względu na przebiegające przez jej teren tory kolejowe Gmina Szczaniec znajduje się w wykazie terenów zamkniętych.

W *Planie zagospodarowania przestrzennego Województwa Lubuskiego 2030* Gmina Szczaniec zaklasyfikowana została do **wiejskich obszarów funkcjonalnych wymagających wsparcia procesów rozwojowych**. Obszary te położone są poza strefą bezpośredniego oddziaływania miejskich ośrodków funkcjonalnych, w związku z czym nie są objęte ich potencjałem rozwojowym. Szansą na ich rozwój jest wykorzystanie walorów przyrodniczych i potencjału turystycznego. Istotne jest także zapewnienie efektywnej infrastruktury transportowej i poprawa transportu zbiorowego.

---

¹ *Plan zagospodarowania przestrzennego Województwa Lubuskiego 2030, przyjęty uchwałą nr XLIV/667/18 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 23 kwietnia 2018 r. w sprawie uchwalenia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubuskiego wraz z planami zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego Zielona Góra i Gorzów Wlkp.*

W Planie zagospodarowania przestrzennego Województwa Lubuskiego 2030 uwzględnione zostały również inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, w zakresie:

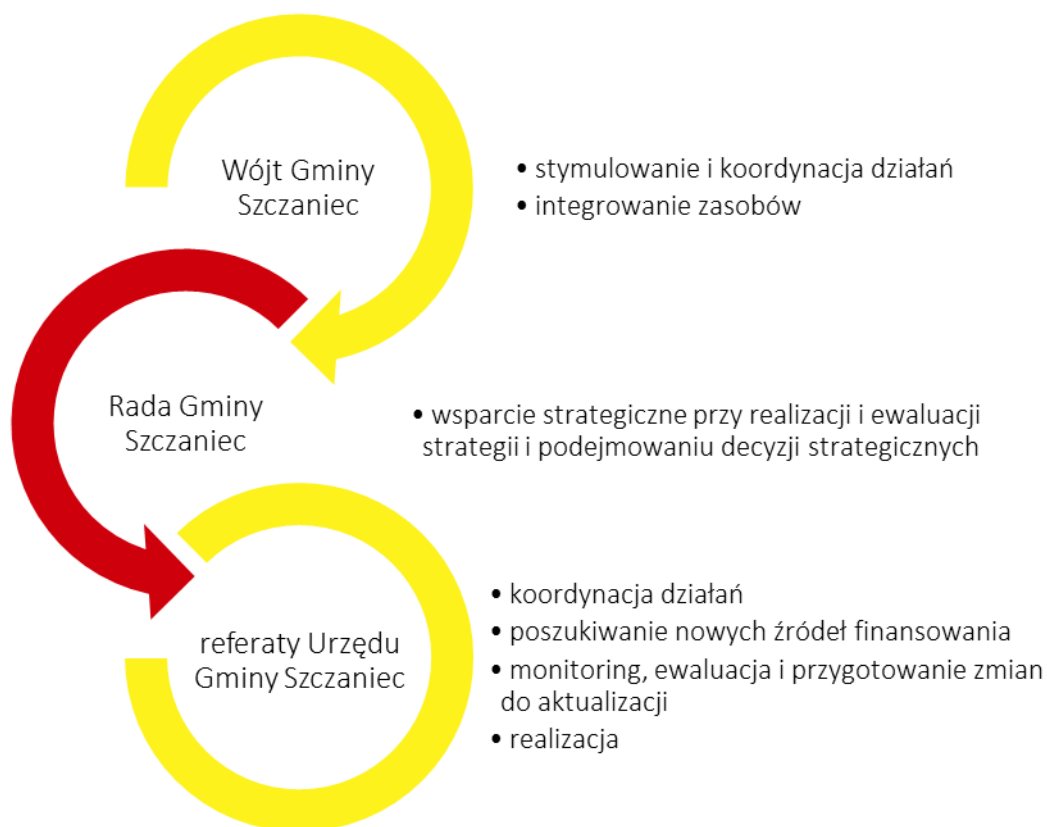
- **sieci drogowej**
  1. Rozbudowa odcinka DK92b polegająca na poprawie stanu drogi i geometrii drogi, wyposażenie drogi w niezbędne urządzenia poprawiające bezpieczeństwo ruchu drogowego w m. Myszęcín.
  2. Budowa węzłów Łągów i Myszęcín na autostradzie A2
- **sieci kolejowej**
  1. Świadczenie usług publicznych w zakresie kolejowych przewozów pasażerskich – organizowanie i zarządzanie publicznym transportem zbiorowym
- **energii elektrycznej**
  1. Linia napowietrzna WN-110 kV relacji: GPZ Świebodzin Międzyrzecka (SBM) ÷ GPZ Zbąszynek (ZBS), planowana do modernizacji
- **gospodarki wodno-ściekowej**
  1. Kanalizacja sanitarna dla m. Szczaniec Etap V
- **obronności i bezpieczeństwa**
  1. Odbudowa Gniłej Obry w Kręcku – etap I
  2. Struga Świebodzińska – odbudowa

6. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych

Prawidłowy przebieg realizacji Strategii Rozwoju Gminy Szczaniec na lata 2023-2030 będzie kontrolowany poprzez odpowiednie jej wdrażanie, a następnie monitoring, ewaluację i w razie konieczności – aktualizację.

Wdrażanie Strategii

Strategia realizowana będzie w latach na jakie przyjęty został dokument, a więc w latach 2023-2030. Jednym z elementów wdrażania niniejszej Strategii jest obowiązek pracowników Urzędu Gminy Szczaniec oraz jednostek organizacyjnych do zapoznania się z dokumentem oraz wyznaczenie obszarów, za które każda jednostka lub pracownik będą odpowiedzialni. Podmiotami zaangażowanymi w proces realizacji Strategii będzie sektor publiczny (władze samorządowe, jednostki organizacyjne Gminy, inne jednostki samorządu terytorialnego), sektor prywatny (partnerzy prywatni i biznesowi, przedsiębiorcy, inwestorzy, organizacje otoczenia biznesu, zrzeszenia gospodarcze) oraz sektor społeczny (mieszkańcy, organizacje pozarządowe, liderzy społeczni, osoby publiczne). Z kolei za etap wdrażania, monitorowania, ewaluacji i aktualizacji Strategii odpowiedzialny będzie Wójt Gminy Szczaniec, Rada Gminy Szczaniec oraz referaty Urzędu Gminy Szczaniec, jednostki organizacyjne i partnerzy Gminy.

Strategia Rozwoju Gminy Szczaniec na lata 2023-2030 jest dokumentem określającym kierunki rozwoju w poszczególnych obszarach funkcjonowania samorządu.

W celu zachowania nadrzędności oraz spójności Strategii wobec innych planów, programów i dokumentów o charakterze strategicznym, opracowywanych w Gminie na potrzeby realizacji zadań, rekomenduje się ich aktualizację zgodnie z celami strategicznymi. Zagwarantowanie spójnego podejścia do polityki rozwoju wymagać zatem będzie uwzględnienia zapisów Strategii w zakresie konkretnych obszarów zarówno w dokumentach wieloletnich, jak i programach przyjmowanych rokrocznie. Pozwoli to wzmocnić efekt podejmowanych działań i jednocześnie uszczegółwić zapisy Strategii.

Wdrażając Strategię, Gmina Szczaniec będzie dbała o dobrą współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, ale również z innymi jednostkami samorządu terytorialnego oraz administracją rządową. Dodatkowo Gmina będzie aktywnie uczestniczyć w konsultacjach innych Strategii przyjmowanych przez okoliczne podmioty z jej otoczenia (w szczególności z terenu powiatu świebodzińskiego).

W celu zaangażowania organizacji pozarządowych we wspólne działania na rzecz rozwoju Gminy, projekty będą realizowane w partnerstwie z NGO. Dzięki temu przy realizacji przedsięwzięć uda się dotrzeć do coraz większej liczby odbiorców ze względu na aktywność stowarzyszeń i fundacji w poszczególnych sołectwach.

Monitoring i ewaluacja Strategii

W celu sprawdzenia efektywności prowadzonych działań zakłada się przeprowadzenie analizy stopnia realizacji zakładanych celów. Prowadzenie monitoringu pozwala na weryfikację i reakcję w przypadku występowania negatywnych zjawisk, a także wprowadzenie aktualizacji dokumentu, o ile zajdzie taka potrzeba.

Monitoring będzie odbywał się przy pomocy tabeli ewaluacyjnej, stanowiącej załącznik nr 3 do niniejszego dokumentu. Tabela będzie zawierała przykładowe wskaźniki stopnia realizacji poszczególnych zadań. Odpowiednie uzupełnienie tabeli pozwoli na sprawdzenie tego czy i w jakim stopniu zaplanowane działanie zostało zrealizowane. W ten sposób można będzie ocenić, w jakiej części wykonano założony cel operacyjny, a dalej strategiczny. Monitoring przeprowadzany będzie co 2 lata od roku przyjęcia Strategii i tym samym rozpoczęcia wdrażania jej założeń.

System monitorowania pełni funkcje kontrolne oraz weryfikujące skuteczność wdrażanych przedsięwzięć. Efekty Strategii będą monitorowane i opisywane w corocznym Raporcie o stanie gminy, który jest obowiązkowym dokumentem zgodnie z art. 28aa ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym. Jednocześnie monitorowanie Strategii umożliwi także rzetelne informowanie podmiotów zewnętrznych o uzyskanych wynikach, zrealizowanych działaniach, osiągniętych celach i planowanych strategicznych inwestycjach czy projektach.

Po wdrożeniu Strategii zostanie przeprowadzona ewaluacja ex-post. Punktem bazowym, do oparcia wyników, będzie przeprowadzona w 2021 roku ewaluacja ex-ante (Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Szczaniec). Celem ewaluacji ex-post będzie określenie długotrwałych efektów wdrażania Strategii, w tym wielkości zaangażowanych

środków oraz skuteczności i efektywności podjętych działań. Wynikiem oceny końcowej powinny być wskazania odnośnie do dalszej polityki rozwoju Gminy Szczaniec oraz zdefiniowane czynniki, przyczyniające się do sukcesu lub niepowodzenia wdrażania Strategii.

Aktualizacja Strategii

Bieżące monitorowanie i ocena skuteczności działań Strategii Rozwoju Gminy Szczaniec na lata 2023-2030 będzie przesłanką do zareagowania, a tym samym wprowadzenia zmian w dokumencie w przypadkach uzasadnionych.

W momencie, gdy Wójt zidentyfikuje konieczność modyfikacji Strategii Rozwoju Gminy, występuje do Rady Gminy z wnioskiem o jego zmianę.

Ewentualna aktualizacja Strategii Rozwoju Gminy Szczaniec będzie następować w trybie przewidzianym w art. 10f ust. 5 ustawy o samorządzie gminnym, który stanowi, iż strategia rozwoju gminy podlega aktualizacji, jeżeli wymaga tego sytuacja społeczna, gospodarcza lub przestrzenna gminy albo gdy jest to konieczne dla zachowania jej spójności ze strategią rozwoju ponadlokalnego lub strategią rozwoju województwa. Do aktualizacji strategii rozwoju gminy stosuje się wtedy zapisy z art. 10f ust. 1–4 ustawy o samorządzie gminnym.

7. Ramy finansowe i źródła finansowania

Gmina Szczaniec na bieżąco analizuje możliwości pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania działalności, w tym kierunków działań przewidzianych w Strategii, zarówno stanowiących wydatki bieżące i majątkowe. Analizy te obejmują:

- fundusze unijne, m.in. w ramach Programu Regionalnego Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027;
- Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (PS WPR 2023-2027);
- ogólnopolskie programy operacyjne;
- programy rządowe, w tym m.in. Fundusz Rozwoju Dróg Samorządowych, Maluch+, Senior+, Dostępność+, Fundusz Inwestycji Lokalnych, Polski Ład oraz inne programy w obszarze ochrony środowiska, sportu, kultury, edukacji i innych;
- programy jednostek samorządu terytorialnego wyższych szczebli, w tym zwłaszcza programy finansowane ze środków Samorządu Województwa Lubuskiego;
- inne, nieunijne fundusze międzynarodowe, np. Fundusze Norweskie;
- inne zwrotne i bezzwrotne źródła finansowania, dystrybuowane przed podmioty publiczne i prywatne.

Program Regionalny: Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 będzie głównym dokumentem określającym kierunki wsparcia finansowanego ze środków Unii Europejskiej w województwie lubuskim w okresie budżetowym 2021-2027.

W ramach nowej perspektywy finansowej 2021-2027 samorząd będzie miał możliwość korzystania z nowej puli dofinansowań. Polityka spójności na lata 2021-2027 docelowo obejmie fundusze takie jak:

- **EFRR** – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego,
- **FS** – Fundusz Spójności,
- **EFS+** – Europejski Fundusz Społeczny+.

Do programów krajowych w nowej perspektywie finansowej 2021-2027 należą m.in.:

- **FEnIKS** – Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko,
- **FENG** – Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki,
- **FERS** – Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027,
- **FERC** – Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy,
- **PTFE** – Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich,
- **FEPŻ** – Fundusze Europejskie Pomoc Żywnościowa,
- programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej.

Powyższe instrumenty finansowe, jak i środki własne Gminy wskazują na potencjalne źródła finansowe, z których mogą być pozyskane środki na realizację Strategii Rozwoju Gminy Szczaniec na lata 2023-2030. Głównymi źródłami finansowania celów rozwojowych będą dochody własne Gminy, takie jak podatki i opłaty lokalne, udział w podatku dochodowym od osób fizycznych oraz pozostałe środki publiczne. Jednocześnie wiele zadań przewidzianych

w strategii realizowanych będzie w ramach bieżącej działalności poszczególnych referatów Urzędu Gminy Szczaniec oraz jednostek organizacyjnych Gminy Szczaniec.

Realizacja części zadań przewidzianych w Strategii wymaga również i zakłada współpracę z gminami sąsiednimi, powiatem świebodzińskim oraz województwem lubuskim i ich jednostkami organizacyjnymi. Współpraca ta może obejmować również wymiar finansowy, w tym przekazanie dotacji na realizację zadania.

Podstawą do określenia ram finansowych działań strategicznych stanowić będzie budżet Gminy oraz wieloletnia prognoza finansowa. Gmina będzie utrzymywać nadwyżkę operacyjną w sposób nie zagrażający dyscyplinie finansów publicznych i umożliwiającą spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań. Pozostałe środki, a także dochody majątkowe przeznaczane będą na realizację zaplanowanych inwestycji. Długookresowe cele strategiczne określane będą w wieloletniej prognozie finansowej. W celu oddania realności prognozy oraz rzetelności finansowego przedstawienia planowanych działań, wieloletnia prognoza finansowa oddawać będzie wszystkie wydarzenia, które mają lub mogą mieć wpływ na gospodarkę finansową Gminy, a przede wszystkim uzależnione będą od czynników makroekonomicznych, takich jak: PKB, inflacja, tempo wzrostu wynagrodzeń, czy planowane zmiany systemowe np. w podatkach dochodowych. Na tej podstawie wyznaczane będą możliwe do przeznaczenia limity wydatków w poszczególnych latach na wyznaczone przedsięwzięcia. W przypadku zaciągania zwrotnych źródeł finansowania, kształt wskaźnika obsługi zadłużenia określonego w art. 243 ustawy o finansach publicznych w każdym roku prognozy powinien uwzględniać obsługę dodatkowych zobowiązań Gminy.

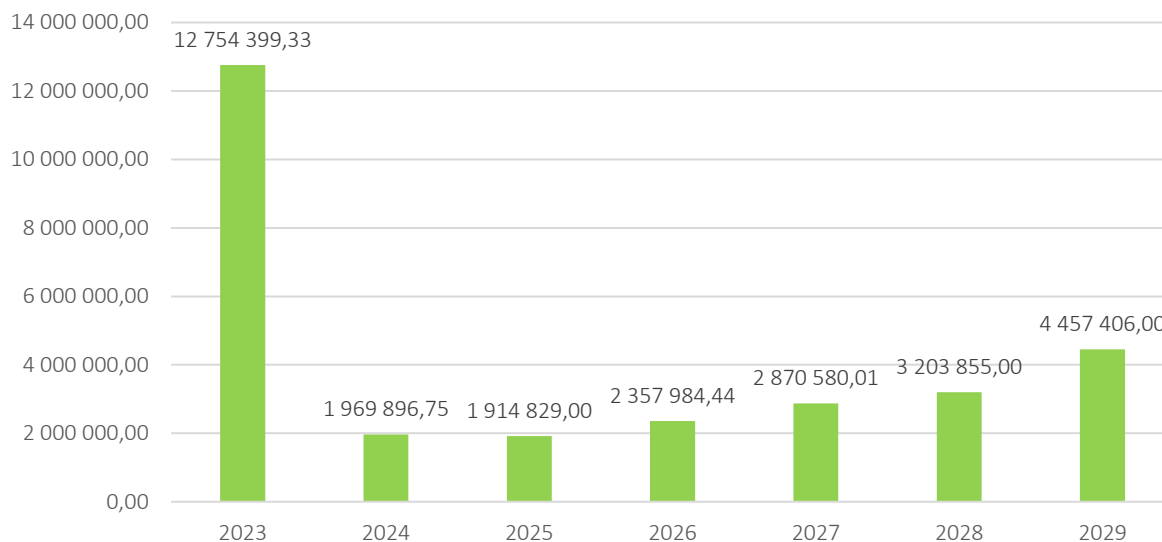
Poniższa tabela przedstawia prognozę wysokości głównych kategorii budżetowych w latach 2023-2029 na podstawie zarządzenia Nr 29/2023 Wójta Gminy Szczaniec z dnia 31 marca 2023 r. w sprawie: zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Szczaniec na lata 2023-2029. W analizowanych latach łączne dochody wyniosą ponad 177 mln zł, z czego dochody z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych nico ponad 17 mln zł i podatku od nieruchomości prawie 14 mln zł. Łączne wydatki wyniosą natomiast prawie 178 mln zł.

Tabela 2. Prognozowane środki budżetowe w okresie realizacji Strategii (zł)

	Dochody ogółem	w tym:		Wydatki ogółem	Rozchody
		PIT	podatek od nieruchomości		
2023	29 687 050,26 zł	1 928 138,00 zł	1 608 610,00 zł	34 009 150,78 zł	2 380 239,40 zł
2024	25 542 300,75 zł	2 403 213,00 zł	1 721 212,00 zł	22 303 680,75 zł	3 238 620,00 zł
2025	22 913 759,00 zł	2 427 246,00 zł	1 841 697,00 zł	22 508 771,00 zł	656 560,00 zł
2026	23 587 689,00 zł	2 451 518,00 zł	1 970 616,00 zł	23 569 745,44 zł	656 560,00 zł
2027	24 282 628,00 zł	2 476 033,00 zł	2 108 559,00 zł	24 082 344,01 zł	567 420,00 zł
2028	25 051 972,00 zł	2 500 793,00 zł	2 256 158,00 zł	25 051 972,00 zł	349 999,11 zł
2029	26 357 406,00 zł	2 850 000,00 zł	2 414 089,00 zł	26 357 406,00 zł	- zł
Ogółem	177 422 805,01 zł	17 036 941,00 zł	13 920 941,00 zł	177 883 069,98 zł	7 849 398,51 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie zarządzenia Nr 29/2023 Wójta Gminy Szczaniec z dnia 31 marca 2023 r. w sprawie: zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Szczaniec na lata 2023-2029.

Natomiast potencjał inwestycyjny Gminy rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów) w latach 2023-2029 wyniesie około 29,5 mln zł.

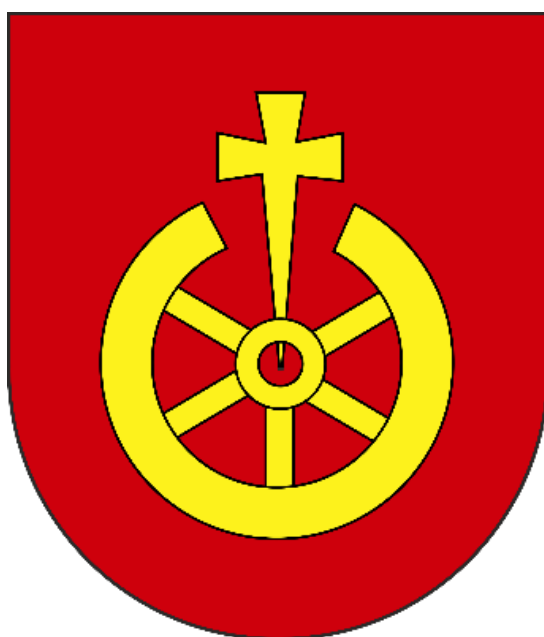

Ryc. 11. Potencjał inwestycyjny Gminy Szczaniec w latach 2023-2029

Źródło: opracowanie własne na podstawie zarządzenia Nr 29/2023 Wójta Gminy Szczaniec z dnia 31 marca 2023 r. w sprawie: zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Szczaniec na lata 2023-2029.

ZAŁĄCZNIKI

Diagnoza sytuacji przestrzennej,
gospodarczej i społecznej
Gminy Szczaniec

SPIS TREŚCI

CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ GMINY	52
1.1. Informacje ogólne	52
1.2. Transport i łączność	53
1.3. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne	54
1.4. Walory przyrodnicze i turystyczne	58
CZĘŚĆ 2: DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ GMINY	61
2.1. Gospodarka lokalna i rynek pracy	61
2.2. Infrastruktura i środowisko	65
<i>Urządzenia sieciowe .....</i>	<i>65</i>
<i>Gospodarka odpadami .....</i>	<i>66</i>
<i>Pozostała działalność w zakresie ochrony środowiska .....</i>	<i>68</i>
2.3. Stan finansów samorządowych	69
<i>Wykonanie budżetu .....</i>	<i>69</i>
<i>Struktura dochodów i wydatków .....</i>	<i>71</i>
<i>Fundusze Europejskie 2014-2020 .....</i>	<i>73</i>
<i>Potencjał inwestycyjny .....</i>	<i>74</i>
CZĘŚĆ 3: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY	75
3.1. Demografia	75
3.2. Kapitał społeczny	78
<i>Opieka nad dziećmi do lat 3 i wychowanie przedszkolne .....</i>	<i>78</i>
<i>Szkoły .....</i>	<i>79</i>
<i>Kultura i sport .....</i>	<i>82</i>
<i>Bezpieczeństwo publiczne .....</i>	<i>82</i>
<i>Otoczenie zewnętrzne i wewnętrzne Gminy .....</i>	<i>83</i>
3.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	84

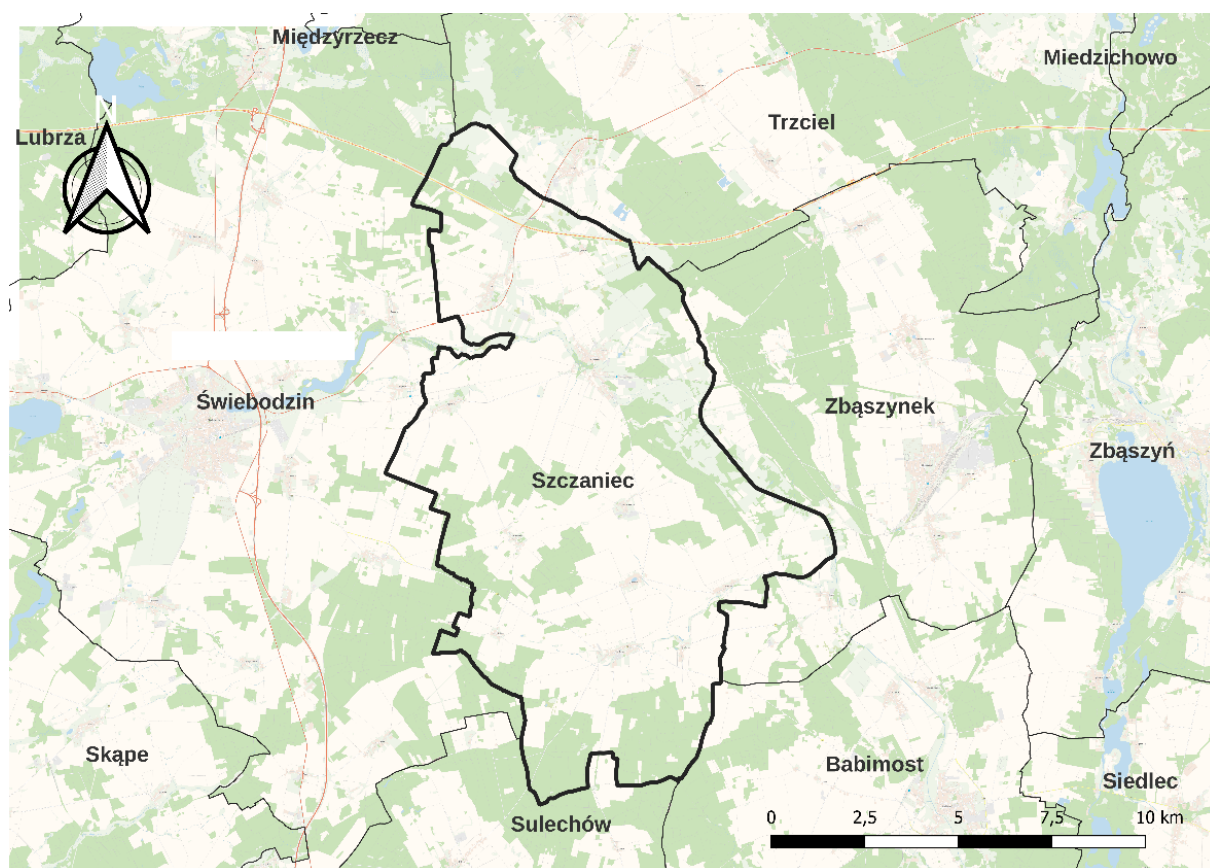
CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ GMINY

1.1. Informacje ogólne

Gmina Szczaniec jest gminą wiejską położoną w środkowo-wschodniej części województwa lubuskiego, w powiecie świebodzińskim. Od strony wschodniej Gmina graniczy z gminą Zbąszynek (powiat świebodziński), od strony południowej z gminami Babimost i Sulechów, które należą do powiatu zielonogórskiego. Natomiast od strony zachodniej graniczy z gminą Świebodzin (powiat świebodziński), zaś od północy z gminą Trzciel (powiat międzyrzecki).

Siedziba jednostki administracyjnej zlokalizowana jest we wsi Szczaniec znajdującej się w północnej części Gminy, oddalonej od miasta powiatowego Świebodzina o 10 km, natomiast od przejścia granicznego w Świecku o około 80 km.

Sieć osadniczą Gminy tworzy 11 sołectw (Brudzewo, Dąbrówka Mała, Kiełcze, Koźminek, Myszęcin, Ojerzyce, Opalewo, Smardzewo, Szczaniec, Wilenko oraz Wolimirzyce), w skład których wchodzi 12 miejscowości (osada Nowe Karcze nie posiada statusu sołectwa). Całkowita powierzchnia Gminy wynosi 113 km².

Ryc. 5. Położenie Gminy Szczaniec na tle gmin sąsiadujących

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

1.2. Transport i łączność

Istotnym elementem w strukturze przestrzennej Gminy jest infrastruktura drogowa. Przez północną część Gminy Szczaniec przebiega autostrada A2, której długość wynosi 5,8 km. Droga ta nie oddziałuje znacząco na Gminę ze względu na brak zjazdu (najbliższy zjazd w odległości 15 km). Przez teren Gminy przebiega także droga krajowa nr 92 łącząca Rzepin z Poznaniem, która ma największe znaczenie dla Gminy w układzie komunikacyjnym.

Bardzo duże znaczenie posiadają także drogi wojewódzkie, których łączna długość w Gminie wynosi 11,6 km. Zaliczamy do nich drogę nr 302 łączącą Brudzewo z drogą wojewódzką nr 305 w Nowym Tomysłu, a także drogę nr 303, która łączy Świebodzin z drogą krajową nr 32 w Powodowie. Ponadto w Gminie znajduje się 33,1 km dróg powiatowych oraz 55,14 km dróg gminnych.

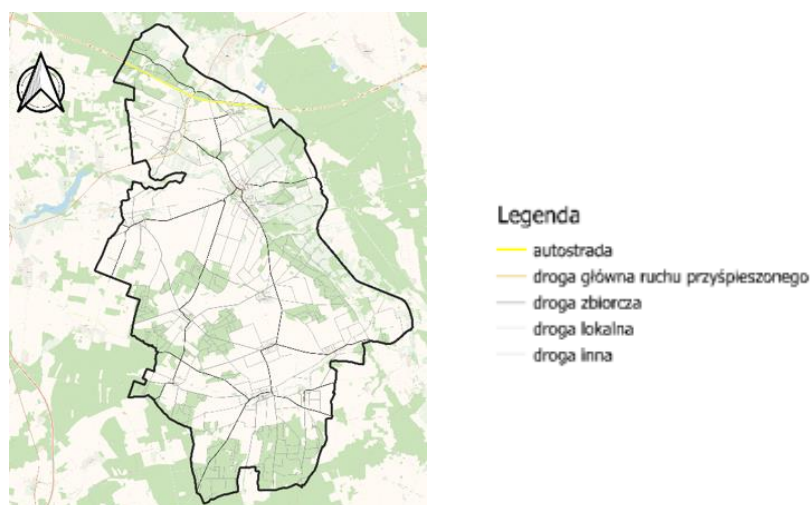
Sieć dróg w Gminie Szczaniec tworzy korzystne połączenie z stolicą województwa – Poznaniem, a także stolicą kraju – Warszawą. Duże znaczenie odgrywa także połączenie z przejściem granicznym z Niemcami w Świecku.

Przez teren Gminy przebiega linia kolejowa nr 3 o znaczeniu magistralnym relacji Warszawa – Poznań – Świebodzin – Rzepin – Berlin. Dworzec kolejowy zlokalizowany jest we wsi Szczaniec przy ul. Dworcowej.

Transport zbiorowy na terenie Gminy organizowany jest jedynie w zakresie dowozu uczniów do szkół. Odpowiedzialne jest za to Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej Zielona Góra. Ponadto na terenie Gminy funkcjonuje także prywatny przewoźnik Car-Bon, który odpowiedzialny jest za dowóz uczniów z niepełnosprawnościami do szkół.

Od 2022 roku Gmina jest członkiem związku międzygminnego, który ma na celu utworzenie transportu zbiorowego na terenach gmin będących członkami powiatu świebodzińskiego.

Ponadto przez teren Gminy przebiegają dwie ścieżki rowerowe, przebiegające na trasie Ojerzyce – Szczaniec, a także Szczaniec – Myszęcín, których łączna długość wynosi 5,9 km.

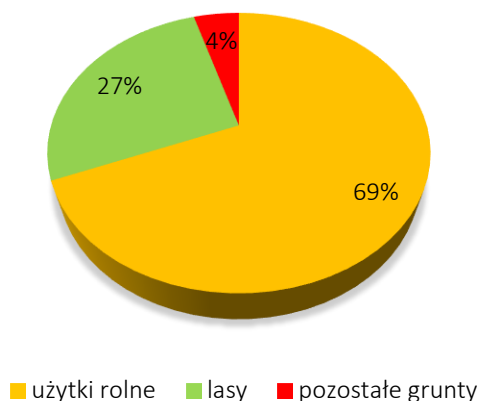
Ryc. 6. Sieć dróg w Gminie Szczaniec

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

1.3. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

Gmina Szczaniec jest gminą o charakterze rolniczym, który wynika z dużej powierzchni użytków rolnych do czego przyczyniły się wysokie klasy bonitacyjne gleb (III-IV). Dominują gliny zwałowe oraz piaski gliniaste wraz z przewarstwieniem piasków drobno i średnioziarnistych. W Gminie występują także liczne pyły, iły i piaski drobnoziarniste, a także węgiel brunatny.

Całkowita powierzchnia Gminy wynosi 113 km², z czego 68,8% powierzchni stanowią użytki rolne. Gmina charakteryzuje się występowaniem dużych gospodarstw rolnych, a także brakiem ugorów. Prawie 27% powierzchni Gminy zajmują lasy, a pozostałe grunty jedynie 4,6%.

Ryc. 7. Struktura użytkowania gruntów w Gminie Szczaniec

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Urzędu Gminy Szczaniec.

Obszar Gminy cechuje się rozproszoną zabudową. Ośrodkiem administracyjnym Gminy jest wieś Szczaniec, w której przeważa funkcja rolnicza, usługowa oraz w niewielkim stopniu przemysłowa. Do ośrodków wspomagających rozwój Gminy zaliczamy także Myszęcín oraz Smardzewo, w których koncentruje się najwięcej funkcji. W Myszęcínie, położonym w północnej części Gminy dominuje rolnictwo. Jednak wieś to znajduje się w bliskim położeniu drogi krajowej nr 92, co zapewnia jej duże możliwości rozwojowe ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju bazy noclegowej oraz funkcji przemysłowej. W rejonie tym utworzona została strefa inwestycyjna o powierzchni 90 ha, pomiędzy Myszęcínem a autostradą A2 Smardzewo położone jest natomiast w południowej części Gminy, a na jego terenie dominuje funkcja usługowa oraz rolnicza.

Głównym ośrodkiem konkurencyjnym dla Gminy jest miasto Świebodzin, które pełni rolę stolicy powiatu, a także stanowi centrum kulturalne. Ponadto zauważalna jest migracja mieszkańców Gminy Szczaniec do miasta powiatowego, co wynika z łatwiejszej możliwości uzyskania zatrudnienia oraz możliwością kształcenia ponadpodstawowego.

Nadrzędnym dokumentem planistycznym w Gminie jest **Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Szczaniec** przyjęte uchwałą nr XXV/143/2005 Rady Gminy w Szczancu z dnia 23 lutego 2005 roku. Ze względu na odległy termin sporządzenia dokumentu i zmiany zachodzące w polityce przestrzennej jest on częściowo nieaktualny.

Aktami prawa miejscowymi, które regulują prawo przestrzenne w Gminie są **miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego**. Wszelkie ustalenia dotyczące przeznaczenia terenu, a także określenie sposobów zagospodarowania i warunków zabudowy w planie miejscowym jest spójne z określoną w Studium polityką przestrzenną Gminy. Ponadto planowanie przestrzenne oparte na obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego wpływa na racjonalne planowanie rozwoju zabudowy, rozwoju sieci infrastruktury technicznej i drogowej. Niewielki udział terenów objętych MPZP w Gminie Szczaniec może mieć wpływ na spowolnienie rozwoju wskazanego regionu i przyczynić się do powstawania chaosu przestrzennego.

Na terenie Gminy obowiązują dwa miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Jeden ze wskazanych planów został przyjęty 18 maja 1898 roku, natomiast w 1996 roku nastąpiła jego aktualizacja, jego powierzchnia zajmuje 0,01% Gminy. Swoim zasięgiem obejmuje wieś Myszęcin, Wilenko, Ojerzyce, Koźminek oraz Dąbrówka Mała. Natomiast Uchwałą nr XLVI/158/22 Rady Gminy Szczaniec z dnia 26 października 2022 r. uchwalono MPZP dla terenów inwestycyjnych w obrębie geodezyjnym Myszęcin, w rejonie autostrady A2. Powierzchnia Gminy objętą wskazanym planem wynosi 90,4 ha.

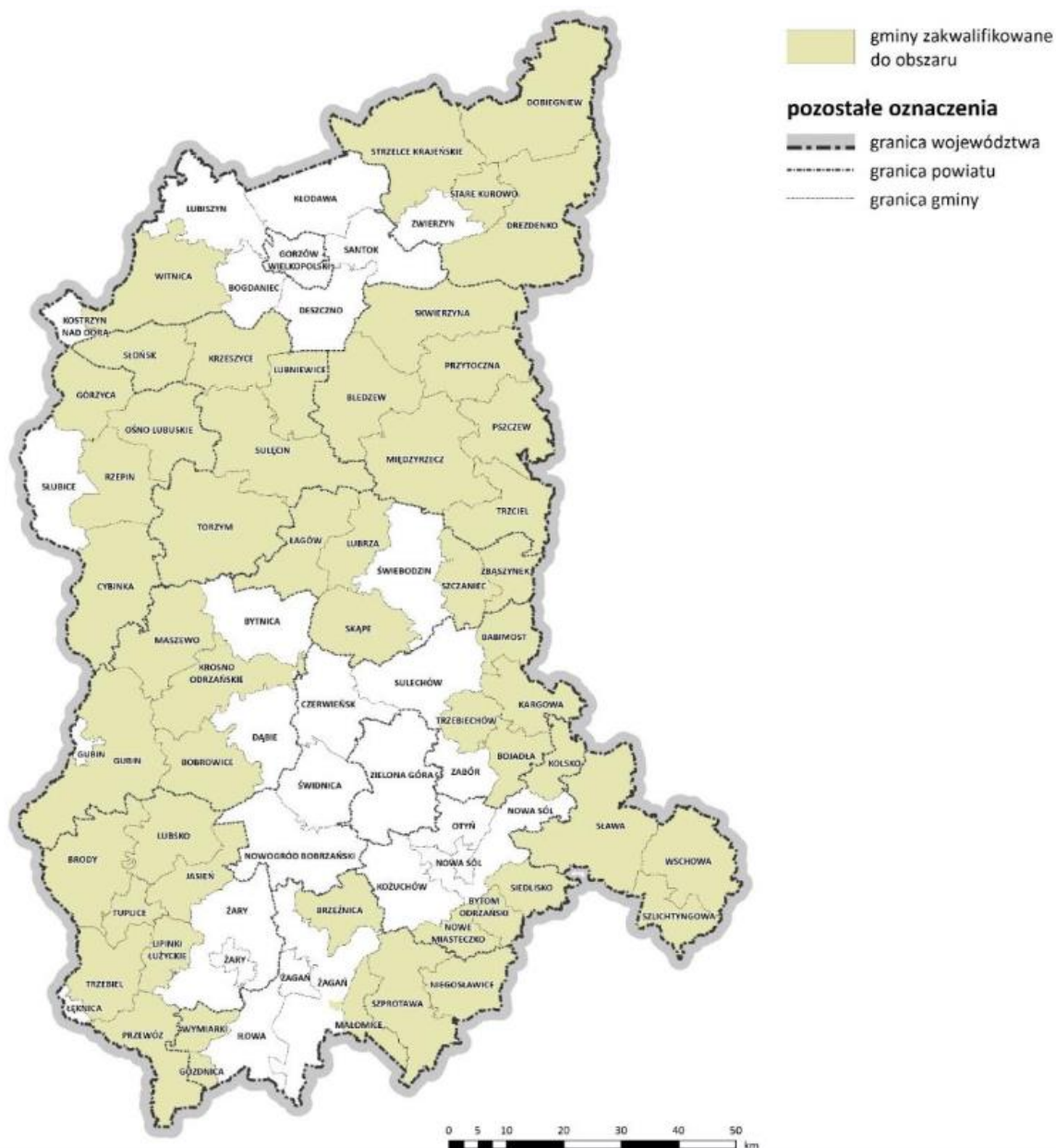
Na terenach nieobjętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego wydaje się decyzje o warunkach zabudowy i decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. W związku z brakiem objęcia MPZP większości terenu Gminy, jej polityka przestrzenna opiera się na wydawanych decyzjach o warunkach zabudowy. Decyzje o warunkach zabudowy ogółem w latach 2017-2021 były corocznie niższe w Gminie Szczaniec niż w powiecie, gdzie średnia liczba wydanych decyzji wynosiła 355,8, dla porównania w Gminie liczba ta wahała się od 26 do 59. Odwrotnie sytuacja wygląda porównując decyzje o warunkach zabudowy w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców, gdzie corocznie wskaźnik wydanych decyzji był wyższy w Gminie niż w powiecie. Dokładną liczbę wydanych decyzji o warunkach zabudowy, a także w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w latach 2017-2021 w Gminie Szczaniec oraz w powiecie świebodzińskim przedstawia tabela poniżej.

Tab. 1. Liczba decyzji o warunkach zabudowy wydanych w latach 2017-2021

		2017	2018	2019	2020	2021
Decyzje o warunkach zabudowy ogółem	Szczaniec	40	26	34	32	59
	powiat	316	337	332	338	456
Decyzje o warunkach zabudowy w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców	Szczaniec	10,33	6,73	8,86	8,57	15,86
	powiat	5,63	6,04	5,95	6,15	8,34

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W Planie zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubuskiego Gmina Szczaniec została zakwalifikowana do **wiejskich obszarów wymagających wsparcia procesów rozwojowych**. Tereny te znajdują się poza zasięgiem bezpośredniego oddziaływania ośrodków miejskich oraz subregionalnych. Wyjątkowo niekorzystnym zjawiskiem jest odpływ ludności. Do barier rozwojowych na terenie Gminy można zaliczyć przede wszystkim niską dostępność do usług poza publicznych, zły stan techniczny zabudowy, słabą jakość infrastruktury technicznej oraz niską dostępność komunikacyjną. Eliminacja dysproporcji na poziomie rozwoju tych terenów jest niezwykle istotna z punktu widzenia zachowania spójności terytorialnej regionu.

Ryc. 8. Wiejskie obszary funkcjonalne wymagające wsparcia procesów rozwojowych

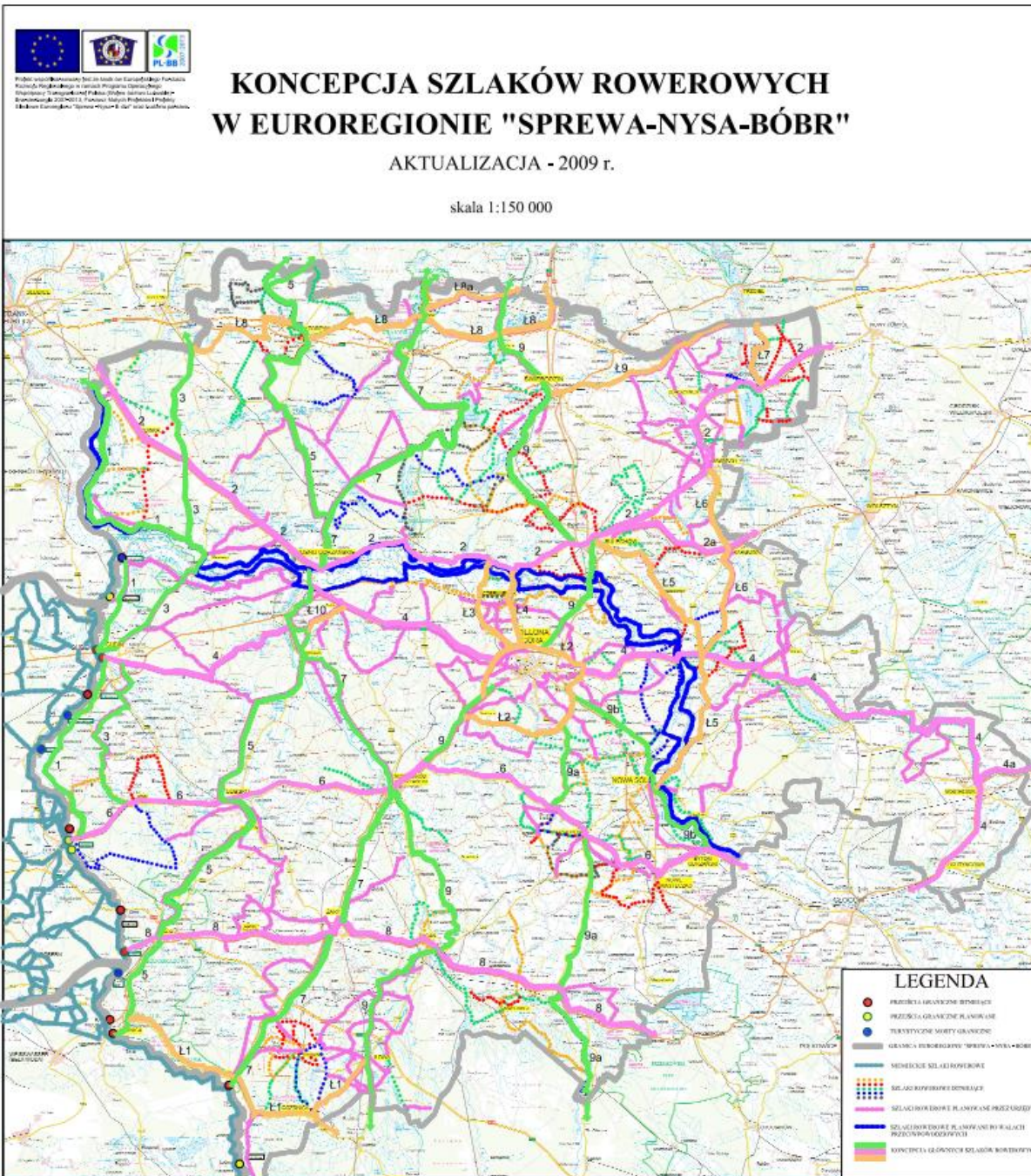
Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa lubuskiego.

Ponadto Gmina przynależy do Euroregionu Sprewa – Nysa – Bóbr. W ramach Euroregionu zaplanowano dwa szlaki rowerowe:

- Szczaniec – Kręcko o długości 11,9 km relacji, Szczaniec – Dąbrówka Mała – Opalewo – Koźminek – Kręcko;
- Szczaniec – Smardzewo o długości 17 km relacji, Szczaniec – Dąbrówka Mała – Opalewo – Smardzewo – w kierunku Babimost.

Realizacja wskazanych działań oraz już istniejące szlaki mają sprzyjać rozwojowi turystyki oraz wzrostowi zainteresowania aktywnym wypoczynkiem, co wpłynie korzystnie na zdrowie oraz kondycję fizyczną mieszkańców.

Ryc. 9. Koncepcja szlaków rowerowych w Euroregionie „Sprewa – Nysa – Bóbr”

Źródło: Koncepcja oraz mapa szlaków rowerowych w Euroregionie „Sprewa – Nysa – Bóbr”.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubuskiego wskazuje także na przynależenie Gminy do **obszarów ochrony gleb dla celów produkcji rolnej**. Tereny te charakteryzują się najwyższymi w województwie plonami, zarówno upraw zbożowych, jak i roślin okopowych.

1.4. Walory przyrodnicze i turystyczne

Według podziału fizyczno-geograficznego Polski wg. J. Kondrackiego Gmina Szczaniec znajduje się na Pojezierzu Lubuskim charakteryzującego się budową młodoglacjalną. Na jego terenie występują liczne jeziora rynnowe, takie jak jezioro Niesłysz i Błędno, a także jezioro Ciecz. Gmina znajduje się na terenie dwóch mezoregionów:

- Pojezierze Łagowskie – charakteryzuje się występowaniem dużych pokładów węgla brunatnego, licznymi jeziorami oraz dużymi obszarami leśnymi. Sieć rzeczna jest dobrze rozwinięta, jednak przeważają niewielkie rzeki lub sztuczne kanały.
- Bruzda Zbąszyńska – region o znacznym zalesieniu z licznymi jeziorami rynnowymi.

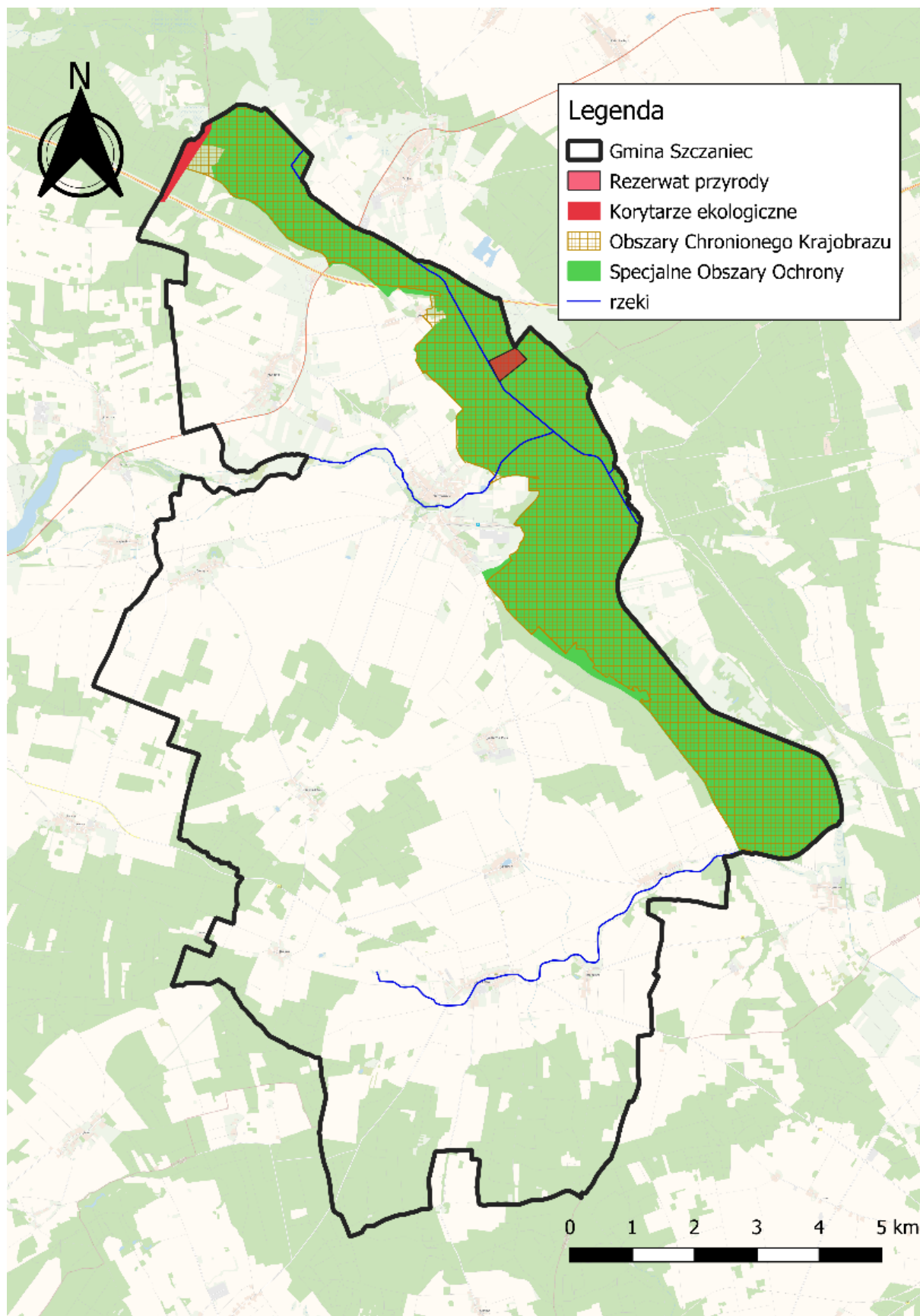
Na terenie Gminy nie znajdują się udokumentowane złoża surowców mineralnych, które mogłyby być eksploatowane na skalę przemysłową.

Na obszarze Gminy zlokalizowane są liczne formy ochrony przyrody, do których zaliczamy między innymi obszar **Natura 2000 Dolina Leniwej Obry (PLH080001)**, który posiada status specjalnego obszaru ochrony siedlisk. Całkowita powierzchnia terenu wynosi 7 137,66 ha. Przedmiotem ochrony na obszarze jest 12 siedlisk przyrodniczych, 1 gatunek roślin, którym jest kaldesia dziewięciornikowata oraz 5 gatunków zwierząt, do których zaliczamy: bobra europejskiego, czerwończyka nieparka, kumaka nizinnego, piskorza oraz wydrę.

Wyróżniamy także **obszar chronionego krajobrazu** o nazwie „**Rynny Obrzycko – Obrzańskie**”, którego całkowita powierzchnia wynosi 18 915,39 ha, natomiast na terenie Gminy Szczaniec obszar ten obejmuje powierzchnię 2 031,31 ha. Ochrona wskazanego ekosystemu realizowana jest w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej i rybackiej, która polega na zachowaniu różnorodności biologicznej siedlisk rynien terenowych Obry i Obrzycku.

W Gminie Szczaniec zlokalizowany jest także **rezerwat przyrody „Uroczysko Grodziszcze”**, który zajmuje powierzchnię 15,75 ha. Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie fragmentu lasu liściastego o charakterze naturalnym wraz ze średniowiecznym grodziskiem.

Wyróżnia się także **pomniki przyrody**, których na terenie Gminy zlokalizowanych jest 12, a wśród nich gatunki takie jak: dąb szypułkowy, jesiony wyniosły, lipa szerokolistna. Ponadto we wsi Smardzewo znajduje się głaz narzutowy. W całości Gmina położona jest w **zlewni Obry Leniwej**, której największym naturalnym zbiornikiem jest Lubinica, zlokalizowana w północnej części Gminy. Pozostałe, mniejsze dopływy stanowią system rowów melioracyjnych.

Ryc. 10. Formy ochrony przyrody oraz sieć rzeczna na terenie Gminy Szczaniec
 Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Do gminnej ewidencji zabytków wpisane zostały **473 zabytki** zlokalizowane na terenie Gminy Szczaniec, a także **113 stanowisk archeologicznych**, natomiast w rejestrze zabytków nieruchomych województwa lubuskiego ujętych zostało **15 zabytków** z terenu Gminy Szczaniec. Zaliczamy do nich między innymi: Zespół pałacowy w Myszęcinie, Zespół parkowo- pałacowy w Szcząncu, Zespół parkowo- pałacowy w Ojierzycach, park w Wilenku, Śpichlerz w Szcząncu, Gołębnik w Smardzewie, ruiny Pałacu w Szcząncu oraz kościoły w Szcząncu, Koźminku, Smardzewie i Ojierzycach.

Gmina Szczaniec wyróżnia się jako **miejsce przyjazne pszczołom**. Od kilku lat na terenie Gminy promowane jest ogólnopolska akcja ochrony pszczół. Na terenie Gminy zlokalizowane są pasieki, których właściciele zajmują się edukacją pszczelarską, apiturystyką, uloterapią czy biorą udział w spotkaniach z mieszkańcami. W Gminie sadzone są drzewa miododajne, posiano także łąkę kwietną, a ponadto utworzony został punkt edukacji pszczelarskiej oraz hotel dla owadów zapylających. W Gminie zlokalizowane są również tablice informacyjne o zapylaczach. W konsekwencji rozwijającego się zainteresowania pszczelarstwem na terenie Gminy uczniowie Szkoły Podstawowej im. Emilii Szczanieckiej w Szcząncu założyli Szkolny Klub Pszczelarza. Również organizowane na terenie Gminy wydarzenia związane są z miodem, np. podczas dożynek Wójt Gminy dzieli się z mieszkańcami nie tylko zwyczajowym chlebem, ale również właśnie miodem. Centrum Kultury i Biblioteki w Szcząncu także przyczynia się do promocji pszczelarstwa, organizując wydarzenia takie jak kiermasz „Miodowy smak przeszłości”.

W tabeli poniżej przedstawiono kształtowanie się liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON na obszarze powiatu świebodzińskiego w latach 2017-2021. Największą zmianę na terenie powiatu można zaobserwować w Gminie Świebodzin, gdzie liczba podmiotów gospodarczych wzrosła o 268. Przedsiębiorstwa, działające w 2021 roku w Gminie Szczaniec stanowiły 4,7% (292 podmiotów) wśród wszystkich przedsiębiorstw, które prowadziły swoją działalność na terenie powiatu świebodzińskiego. Jednocześnie jest to najniższy udział wśród wszystkich gmin powiatu.

Tab. 2. Zmiany liczby podmiotów gospodarczych w powiecie świebodzińskim w latach 2017-2021

JST	2017		2021		zmiana liczby zarejestrowanych podmiotów w okresie 2017-2021
	liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	odsetek w powiecie	liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	odsetek w powiecie	
Powiat świebodziński	5 686	100,0%	6 193	100,0%	507
Szczaniec	253	4,4%	292	4,7%	39
Lubrza	283	5,0%	373	6,0%	90
Łągów	465	8,2%	505	8,2%	40
Skąpe	403	7,1%	440	7,1%	37
Świebodzin	3 509	61,7%	3 777	61,0%	268
Zbąszynek	773	13,6%	806	13,0%	33

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W Gminie Szczaniec największy odsetek prowadzonych podmiotów gospodarczych w 2021 roku działał w budownictwie (63 podmiotów), przetwórstwie przemysłowym (44 podmiotów) oraz w handlu hurtowym i detalicznym (41 podmiotów).

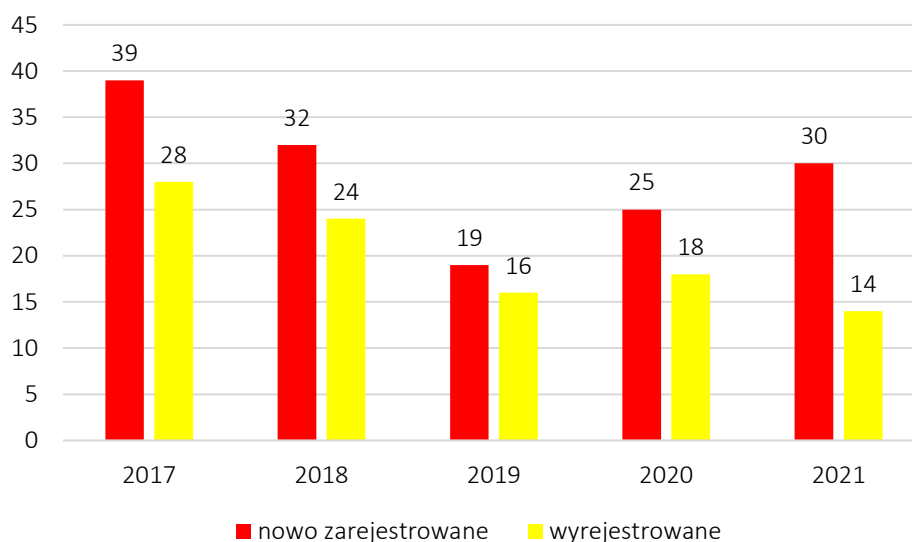
Tab. 3. Podmioty działające na terenie Gminy Szczaniec w 2021 r. według sekcji PKD

SEKCJE PKD 2007	Liczba podmiotów w	Udział
SEKCJA A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	14	5%
SEKCJA B Górnictwo i wydobywanie	0	0%
SEKCJA C Przetwórstwo przemysłowe	44	15%
SEKCJA D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0	0%
SEKCJA E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	3	1%
SEKCJA F Budownictwo	63	22%
SEKCJA G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	41	14%
SEKCJA H Transport i gospodarka magazynowa	30	10%
SEKCJA I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	5	2%
SEKCJA J Informacja i komunikacja	1	0%
SEKCJA K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	4	1%

SEKCJA L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	13	4%
SEKCJA M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	20	7%
SEKCJA N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	8	3%
SEKCJA O Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	6	2%
SEKCJA P Edukacja	6	2%
SEKCJA Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	8	3%
SEKCJA R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	6	2%
SEKCJA S i T Pozostała działalność usługowa	19	7%
SEKCJA U Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Porównanie podmiotów nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON działających na terenie Gminy Szczaniec zostało przedstawione na poniższym wykresie. Analiza dotyczy zmian w Gminie na przestrzeni lat 2017-2021, gdzie liczba nowo zarejestrowanych przedsiębiorstw corocznie przewyższa liczbę podmiotów wyrejestrowanych.

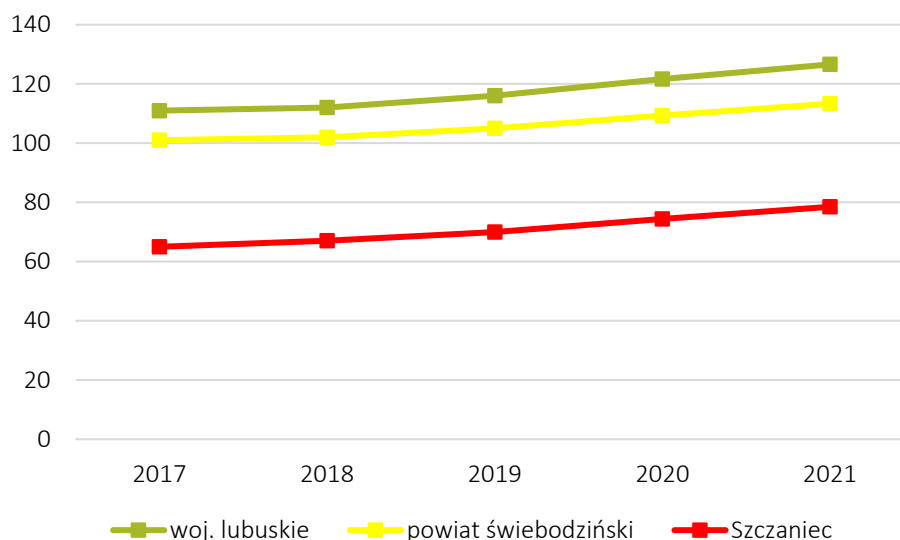

Ryc. 12. Porównanie podmiotów nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON w latach 2017-2021 działających na terenie Gminy Szczaniec

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Informacje dotyczące poziomu rozwoju przedsiębiorczości na terenie Gminy przedstawia także poniższy wykres określający liczbę zarejestrowanych podmiotów w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców Gminy Szczaniec.

Na przestrzeni lat 2017-2021 na tle powiatu i województwa, wskaźnik był na najniższym poziomie, jednak corocznie wzrastał. W 2021 roku w Gminie wskaźnik ten wynosił 79 podmiotów na 1 tys. mieszkańców i był on o 34 niższy od średniej dla powiatu świebodzińskiego oraz o 48 niższy od średniej dla województwa lubuskiego.

Ryc. 13. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Gminie Szczaniec na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

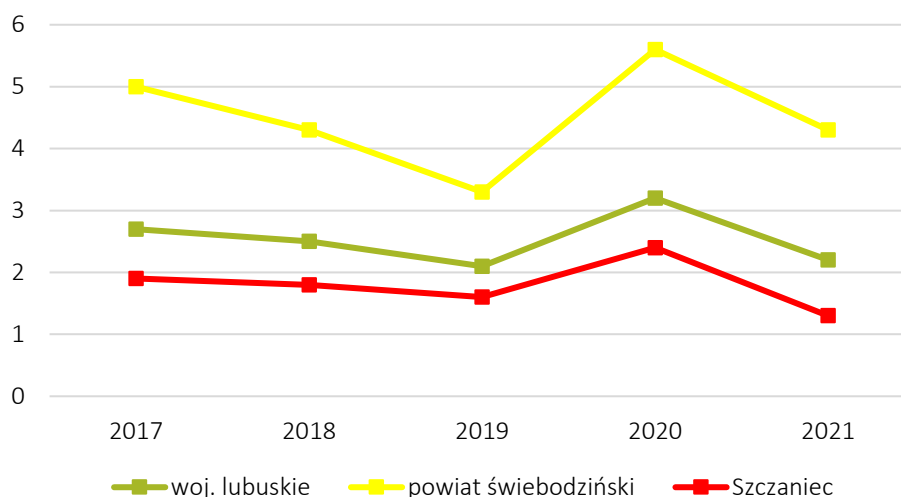
Do największych podmiotów gospodarczych funkcjonujących na terenie Gminy zaliczyć można między innymi:

- ŻAK Reklama Jujeczko, Pawłowski Sp. J. – produkcja reklam świetlnych, rebranding sieci handlowej;
- APARTMENTS 69 Sp. z o.o. – wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi;
- AMS ELEKTRONIK S.C. – firma produkcyjna;
- SMARDZEWO - DWÓR Sp. z o.o. – uprawy rolne, chów i hodowla zwierząt, łowiectwo, włączając działalność usługową;
- „DWÓR DĄBRÓWKA MAŁA” ULRICH SCHLÖSSER SPÓŁKA KOMANDYTOWA – obsługa rynku nieruchomości;
- DINO POLSKA – handel detaliczny.

Rozwój gospodarczy Gminy zależny jest także od rynku pracy. Możliwość stałego zatrudnienia w dobrze prosperującej firmie wpływa pozytywnie na jakość życia mieszkańców. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Szczaniec na tle powiatu i województwa w latach 2017-2021 został zaprezentowany za pomocą poniższego wykresu.

W Gminie Szczaniec zauważalny jest trend malejący w zakresie liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych w latach 2017-2019 (z poziomu 1,9 w 2017 roku do 1,6 w roku 2019) oraz w okresie 2020-2021 (z poziomu 2,4 do 1,3 w roku 2021). Jednak na przełomie 2019-2020 zauważalne było odwrócenie spadkowego trendu, wobec czego liczba osób bezrobotnych wzrosła z poziomu 1,6 w 2019 do 2,4 w roku 2020. Corocznie w analizowanych latach w Gminie Szczaniec udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym jest niższy niż udział wskazanych osób w województwie lubuskim i powiecie świebodzińskim.

Ryc. 14. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Szczaniec na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

2.2. Infrastruktura i środowisko

Urządzenia sieciowe

Podmiotem, który odpowiedzialny jest za zaopatrywanie mieszkańców w wodę jest Urząd Gminy Szczaniec. Z sieci wodociągowej w Gminie korzysta 99% mieszkańców. Istotnymi działaniami w zakresie rozwoju sieci wodociągowej jest jej rozbudowa, a tym samym dostosowanie do nowopowstałej zabudowy mieszkaniowej.

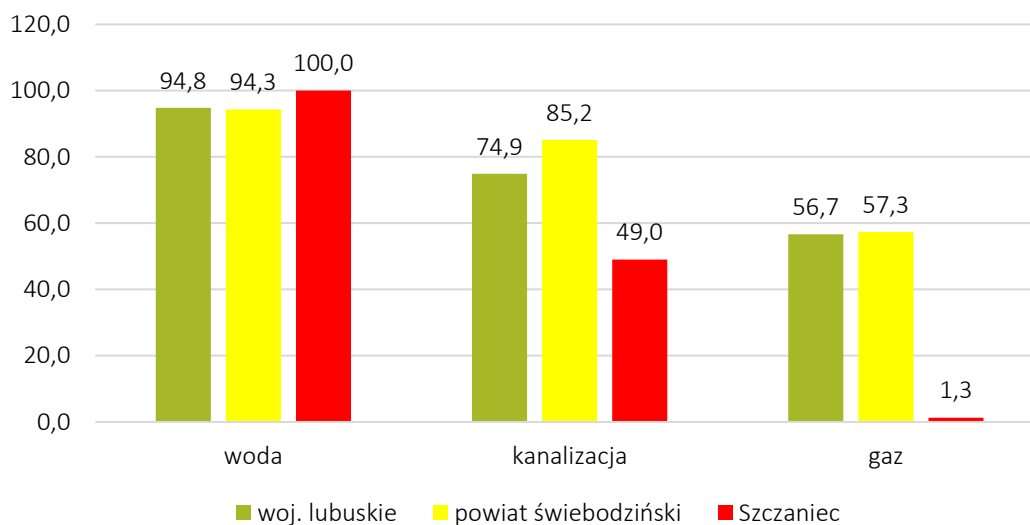
Aglomeracja Szczaniec wyznaczona została na podstawie uchwały nr XXIX/76/21 Rady Gminy Szczaniec z dnia 25 marca 2021 roku. W skład wskazanej aglomeracji weszły miejscowości Szczaniec, Myszęcin, Ojerzyce. Równoważna liczba mieszkańców aglomeracji Szczaniec wynosi 2008 z końcowymi punktami zrzutu ścieków do Aglomeracji Świebodzin.

Ścieki z terenu Aglomeracji Szczaniec odbiera Zakład Wodociągów Kanalizacji i Usług Komunalnych Sp. z o.o. zlokalizowana w Świebodzinie. Natomiast w miejscowości Smardzewo znajduje się lokalna oczyszczalnia ścieków komunalnych z systemem kanalizacji ciśnieniowej. W 2022 roku do sieci kanalizacyjnej miało dostęp 64% mieszkańców Gminy.

Z sieci gazowej w Gminie Szczaniec w 2021 roku korzystało natomiast około 1% mieszkańców, którzy zamieszkiwali ul. Asnyka, ul. Mikołaja Reja, ul. Szkolną oraz ul. Św. Wojciecha w Szczańcu. Podmiotem odpowiedzialnym za rozbudowę sieci gazowej w Gminie jest Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. W sieć gazową zaopatrzone są główne budynki użyteczności publicznej.

Wykres poniżej przedstawia kształtowanie się dostępności do urządzeń sieciowych na terenie Gminy w 2021 roku. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego dostęp do wodociągów mieli wszyscy mieszkańcy Gminy Szczaniec, co pozytywnie wyróżnia Gminę na tle powiatu i województwa. Do sieci kanalizacyjnej dostęp miało 49% mieszkańców, co uplasowało Gminę na miejscu niższym niż średnio w powiecie i województwie. Z kolei dostęp do sieci gazowej na

terenie Gminy według danych statystycznych jest znikomy i zaledwie 1,3% mieszkańców było do niej podłączonych.

Ryc. 15. Udział korzystających z instalacji sieciowych w Gminie Szczaniec w 2021 roku na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Gospodarka odpadami

Zgodnie z Ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, samorządy zapewniają czystość i porządek na swoim terenie i tworzą warunki niezbędne do ich utrzymania, a w szczególności tworzą warunki do wykonywania prac związanych z utrzymaniem czystości i porządku na terenie gminy lub zapewniają wykonanie tych prac przez tworzenie odpowiednich jednostek organizacyjnych.

Podmiotem odpowiedzialnym za odbiór, wywóz oraz zagospodarowanie odpadów komunalnych z terenu Gminy Szczaniec jest przedsiębiorstwo Trans-Formacja – Marcin Wijatyk zlokalizowane w miejscowości Ołobok przy ul. Słonecznej 17.

Odpady komunalne zbierane są w sposób selektywny w pięciu frakcjach:

- Odpady zmieszane – zbierane co 14 dni;
- Odpady biodegradowalne – zbierane raz w miesiącu, a w miesiącach od kwietnia do października dwa razy w miesiącu;
- Szkło – raz na dwa miesiące;
- Papier – raz na dwa miesiące;
- Tworzywa sztuczne i metale – raz w miesiącu, a w miesiącach od kwietnia do października dwa razy w miesiącu.

Dodatkowo raz w roku z terenów Gminy zabierane są odpady wielkogabarytowe.

W tabeli poniżej został przedstawiony stan gospodarki odpadami w Gminie Szczaniec w latach 2016-2021. Na przestrzeni lat 2016-2018 zauważalny był spadek ilości zebranych odpadów komunalnych, natomiast od 2018 liczba ta systematycznie wzrastała. Udział odpadów segregowanych w łącznej ilości odpadów zwiększył się z poziomu 18% w 2016 roku do 28% w 2021 roku.

Analizie poddane zostały również poziomy recyklingu, przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła oraz odzysku odpadów budowlanych i rozbiórkowych, a także poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania. Gmina Szczaniec corocznie osiąga wyższy wskaźnik niż minimalny poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła. W Gminie nie ma selekcji odpadów przygotowanych do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów budowlanych i rozbiórkowych. Natomiast poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania jest corocznie niższy niż poziom wymagany.

Tab. 4. Stan gospodarki odpadami w Gminie Szczaniec w latach 2016-2021

		2016	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba mieszkańców objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi (os.)		3981	3 829	3 817	3 869	3 837	3 794
Łączna ilość zebranych odpadów komunalnych (Mg), w tym:		1 129,92	842,49	756,48	1 227,04	1 319,35	1 478,54
<i>zmieszane</i>		948,50	463,31	526,56	877,94	902,33	969,92
<i>segregowane</i>		201,86	112,44	185,47	315,63	402,77	409,10
Udział odpadów segregowanych w łącznej ilości odpadów		18%	13%	25%	26%	31%	28%
Ilość zebranych odpadów na mieszkańca		0,28	0,22	0,20	0,32	0,34	0,39
Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła (%)	gmina	24	91	53	52	76	43
	wymagany	18	20	30	40	50	-
Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów budowlanych i rozbiórkowych (%)	gmina	0	0	0	0	0	0
	wymagany	42	45	50	60	70	70
Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania (%)	gmina	0	0	0	0,6	1,7	0,8
	wymagany	<45	<45	<40	<40	<35	<35

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań.

W Gminie Szczaniec, pod koniec 2022 roku zakończono realizację inwestycji polegającej na budowie Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych. Planuje się uruchomienie punktu w 2023 roku.

Pozostała działalność w zakresie ochrony środowiska

Na terenie Gminy Szczaniec działalność w zakresie ochrony środowiska prowadzona jest w oparciu o następujące dokumenty:

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Szczaniec;
- Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Szczaniec na lata 2014-2032;
- Plan gospodarki niskoemisyjnej;
- Program Rewitalizacji Gminy Szczaniec na lata 2016-2023.

Głównym źródłem ciepła w Gminie są paliwa stałe tj. węgiel, miał i ekogroszek, to właśnie z nich korzystają głównie osoby fizyczne. Administracja publiczna korzysta natomiast głównie z energii elektrycznej oraz odnawialnych źródeł energii. Z sieci gazowej w 2022 roku korzystało 37 obiektów, w tym 4 przedsiębiorstwa.

Tab. 5. Ewidencja źródeł ciepła za rok 2022 w Gminie Szczaniec

Wyszczególnienie źródeł ciepła na podstawie przeprowadzonej ewidencji:	Liczba źródeł ciepła w gminie, w tym:	Osoby fizyczne	Administracja publiczna	Przedsiębiorcy
Stale (węgiel, miał, ekogroszek)	770	749	3	18
Gaz	37	33	0	4
Energia elektryczna	233	224	9	0
Sieć ciepła	0	0	0	0
OZE	40	31	9	0
inne	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu

W miejscowości Szczaniec zlokalizowana jest stacja monitoringu jakości powietrza, za którą odpowiedzialna jest Gmina Szczaniec. Gmina nie oferuje dofinansowań do wymiany źródeł ciepła, lecz mieszkańcy mogą skorzystać z wojewódzkiego programu w tym zakresie.

Ponadto Gmina planuje termomodernizację szkoły podstawowej w Szczańcu co przyczyni się do zmniejszenia zapotrzebowania na energię cieplną w budynku. Dzięki przeprowadzonym pracom zmniejszy się ilość zużywanego paliwa, a tym samym w placówce zmniejszy się wysokość rachunków.

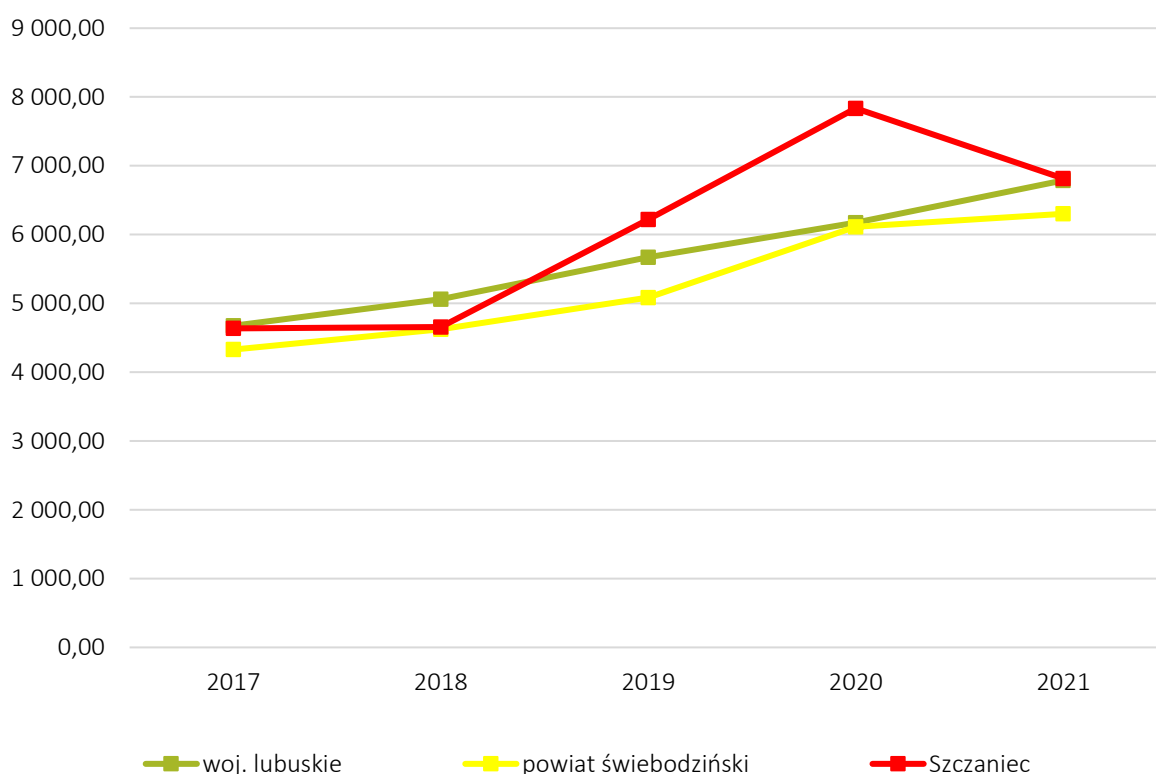
2.3. Stan finansów samorządowych

Wykonanie budżetu

W latach 2016-2020 dochody Gminy Szczaniec ulegały corocznemu wzrostowi – z poziomu 15,18 mln zł w 2016 do 29,15 mln zł w 2020 roku, a następnie zmalały do 25,36 mln zł w 2021 roku. Największy wzrost nastąpił w roku 2019, kiedy dochody zwiększyły się o ponad 5,9 mln zł w porównaniu z rokiem poprzednim.

Wykres poniżej przedstawia kształtowanie się średniego dochodu na 1 mieszkańca Gminy Szczaniec na tle województwa lubuskiego oraz powiatu świebodzińskiego. Analizując zamieszczony wykres zauważyć można, że dochód na 1 mieszkańca w latach 2017-2020 stale rósł, osiągając w 2020 roku wysokość 7 835,56 zł. Natomiast na przestrzeni 2020-2021 dochód ten zmalał o ponad 1 tys. zł, mimo to wskaźnik ten od 2017 do 2021 roku wzrósł o 2 178,52 zł.

Wskaźnik dochodu ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Szczaniec w 2021 roku był wyższy od średniej dla powiatu świebodzińskiego (6 814,94 zł) o 512,83 zł i wyższy niż średnia dla województwa lubuskiego (6 787,38) o 27,56 zł.

Ryc. 16. Dochody ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Szczaniec na tle powiatu i województwa w latach 2017-2021

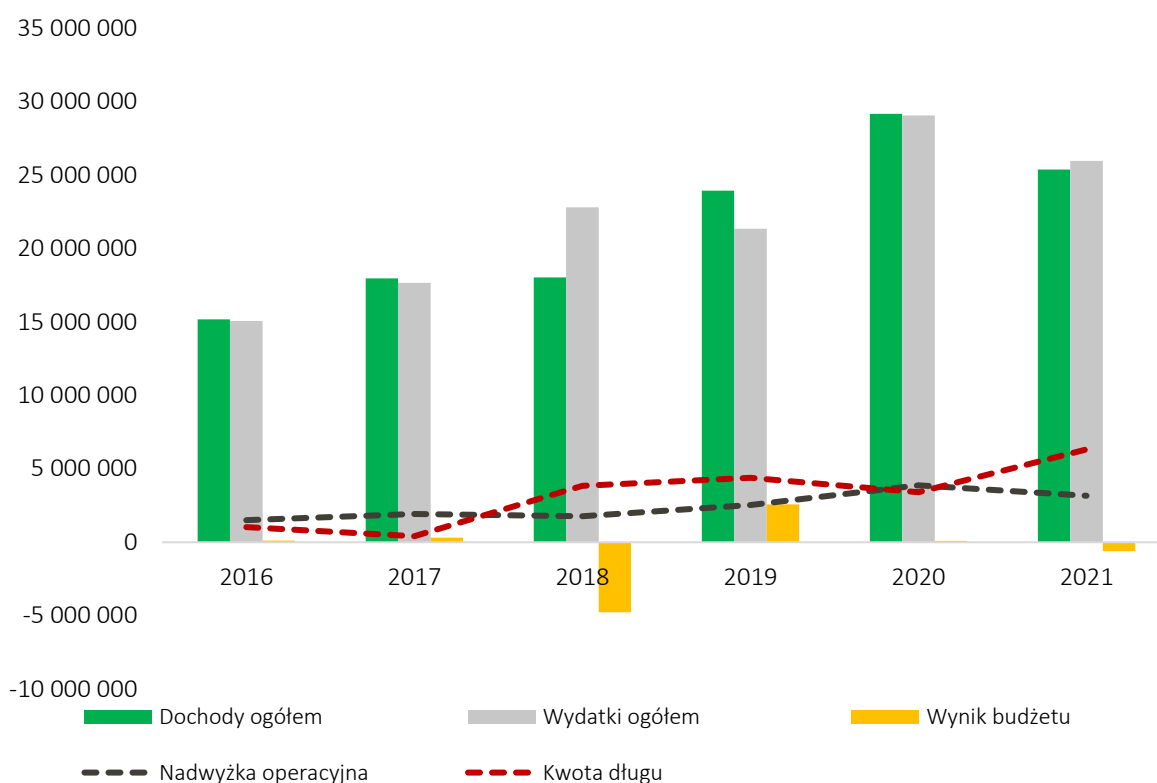
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Najwyższy udział w dochodach budżetowych stanowią dochody bieżące, które w latach 2016-2021 wynosiły średnio 74%. Na ich kształtowanie znaczący wpływ mają subwencje, dotacje, a także udział w podatkach centralnych.

We wskazanych latach wydatki bieżące w Gminie Szczaniec uległy znacznemu zmniejszeniu, w roku 2016 stanowiły 90% ogólnych wydatków, natomiast w 2021 – 67%. Spadek wydatków bieżących jest zjawiskiem naturalnym, który występuje w większości gmin w Polsce. Ważne jest jednak, aby wzrost wydatków bieżących był współmierny do wzrostu uzyskiwanych dochodów bieżących.

W Gminie Szczaniec nadwyżka operacyjna, czyli różnica między dochodami a wydatkami bieżącymi, wzrastała w latach 2016-2017, następnie w roku 2018 zmalała o 157 629,32 zł. Z kwoty 1 771 930,87 zł uzyskanych w 2018 roku nadwyżka zwiększyła się do 3 873 057,01 zł w 2020 roku. W 2021 roku zauważalny był spadek wysokości nadwyżki operacyjnej, który zmniejszył się o 715 368,86 zł w porównaniu do roku ubiegłego.

Ujemny wynik budżetu biorąc pod uwagę lata 2016-2021 wystąpił w roku 2018 (4 775 139,16 zł) oraz w 2021 roku (597 965,66 zł) i był spowodowany wyższymi nakładami inwestycyjnymi w Gminie powiązanymi z rolnictwem i łowiectwem.

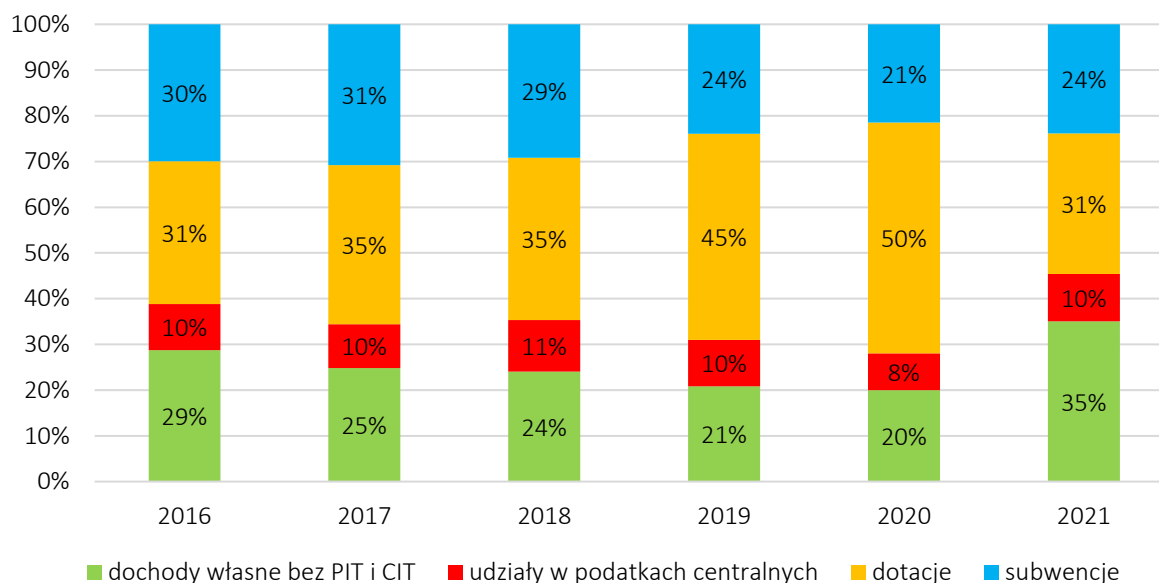

Ryc. 17. Wykonanie budżetu Gminy Szczaniec w latach 2016-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Struktura dochodów i wydatków

W 2016 roku udział dochodów własnych w Gminie Szczaniec w ogólnych dochodach stanowił 29% jednak w latach 2016-2020 nastąpił spadek do poziomu 20%, natomiast w 2021 roku osiągnął wartość 35%. Odwrotna sytuacja zauważalna jest w strukturze udziału dotacji w budżecie Gminy, które z 31% w 2016 wzrosły do 50% w 2020 roku, a następnie zmalały do 31% w 2021 roku. Subwencje w strukturze budżetu Gminy zwiększyły się jedynie w 2017 roku o 1%, a następnie z poziomu 31% zmniejszyły się do 25% w 2021 roku.

Ryc. 18. Struktura dochodów Gminy Szczaniec w latach 2016-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

W zakresie dochodów własnych największe znaczenie w Gminie Szczaniec w latach 2016-2021 miały dochody z tytułu udziału w podatku PIT, który w analizowanym okresie generowały średnio 2,02 mln zł rocznie, następnie podatek od nieruchomości – średnio 1,11 mln zł rocznie oraz podatek rolny, który generował średnio 1,08 mln zł rocznie. Wpływy podatku CIT w analizowanym okresie wynosiły średnio 94 482,83 zł rocznie.

Tab. 6. Dochody podatkowe Gminy Szczaniec w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
PIT	1 459 168,00	1 642 722,00	1 964 570,00	2 345 948,00	2 242 860,00	2 489 389,00
CIT	74 766,38	80 160,84	70 778,61	95 117,54	106 491,12	139 582,50
podatek rolny	1 054 184,97	1 022 177,73	910 139,52	1 130 438,52	1 174 003,50	1 178 127,09
podatek od nieruchomości	962 074,22	1 027 323,74	1 073 372,06	1 166 101,73	1 203 096,85	1 230 135,03
podatek leśny	95 028,00	94 528,20	93 903,95	92 523,85	92 902,80	93 658,38
podatek od środków transportowych	7 138,00	16 982,81	9 026,51	9 062,40	12 956,83	27 797,25

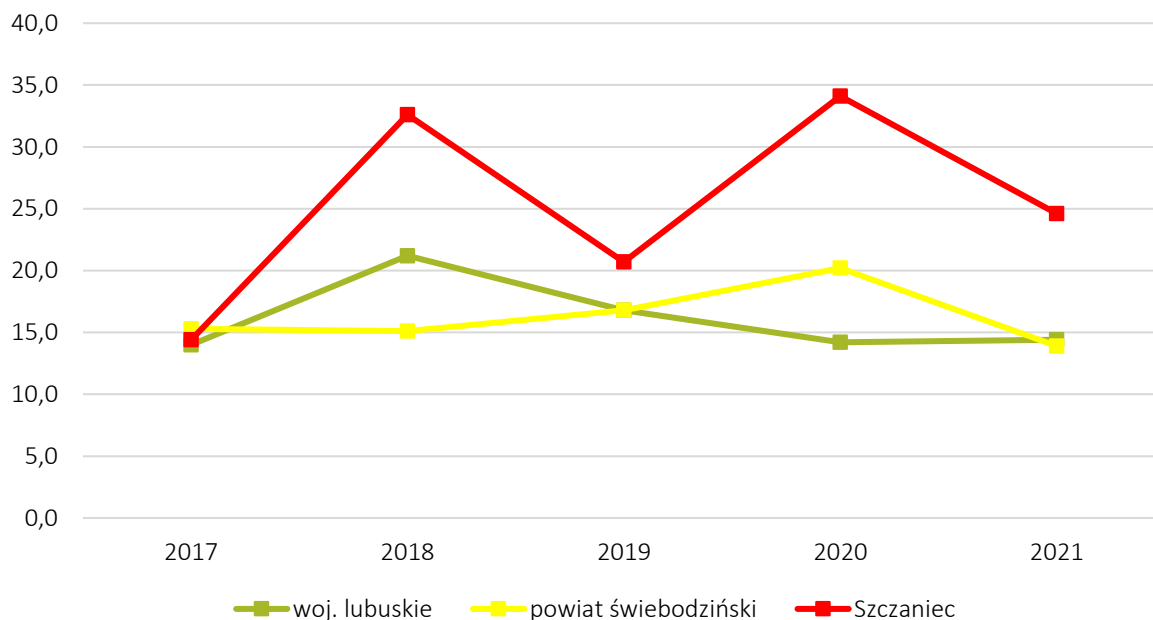
karta podatkowa	1 579,10	223,04	36,58	1,49	-1,49	0,00
podatek od czynności cywilnoprawnych	216 433,04	91 941,97	104 479,70	80 706,33	122 495,00	229 865,00
wpływy z opłaty skarbowej	3 709,00	5 605,00	5 073,00	5 743,00	8 338,00	19 008,00
wpływy z opłaty eksploatacyjnej	14 456,30	0,00	0,00	1 701,21	2 266,90	16 160,02

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Największy udział w wydatkach Gminy w latach 2016-2021 przypadają w działach: oświata i wychowanie (21%), rodzina (20%), rolnictwo i łowiectwo (16%) oraz administracja publiczna (10%).

Poniżej przedstawiono udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Szczaniec na tle powiatu świebodzińskiego oraz województwa lubuskiego w latach 2017-2021. Największy udział wydatków majątkowych w Gminie wystąpił w 2020 roku osiągając wynik 34,1%. Wysoki wskaźnik Gmina uzyskała także w 2018 roku (32,6%). Natomiast niskie udziały wystąpiły w 2019 roku (20,7%) oraz w 2021 (24,6%). Najniższy udział wydatków majątkowych miał miejsce w 2017 roku uzyskując jedynie 14,4%.

Wydatki majątkowe w Gminie Szczaniec corocznie przewyższały średnie wydatki w województwie lubuskim oraz w powiecie świebodzińskim, z wyjątkiem 2017 roku, gdzie wydatki w Gminie Szczaniec były niższe niż w powiecie o 0,9%.

Ryc. 19. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Szczaniec na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Fundusze Europejskie 2014-2020

Gmina Szczaniec w latach 2014-2021 pozyskała dofinansowanie ze środków funduszy europejskich na 9 projektów. Zgodnie z serwisem www.mapadotacji.gov.pl łączna wartość dofinansowania projektów wynosiła ponad 8,3 mln zł i przeznaczona była głównie na projekty inwestycyjne (zestawienie to nie obejmuje dofinansowań z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020).

Tab. 7. Projekty dofinansowane z Funduszy Europejskich w latach 2014-2020 w Gminie Szczaniec (zł)

Lp.	Tytuł projektu	Wartość projektu	Wartość dofinansowania
1.	Budowa ścieżki rowerowej na odcinku Świebodzin – Szczaniec.	8 508 678,19	4 730 838,42
2.	Budowa kanalizacji sanitarnej oraz odcinków wodociągów w miejscowości Szczaniec i Myszęcín – Aglomeracja Szczaniec	2 693 946,00	1 815 344,97
3.	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej w Gminie Szczaniec.	2 633 955,25	1 794 401,20
4.	Przebudowa i wyposażenie Szczanieckiego Ośrodka Kultury	1 730 227,95	1 271 732,72
5.	Szczanieckie Usługi Społeczne	1 414 200,00	1 202 070,00
6.	Termomodernizacja budynku Szczanieckiego Ośrodka Kultury i Gminnej Biblioteki Publicznej w Szczaniecu oraz budynku Ośrodka Pomocy Społecznej w Szczaniecu	1 213 678,62	881 969,36
7.	Klub malucha – utworzenie 20 miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 w Gminie Szczaniec	867 888,93	737 705,59
8.	Cyfrowe Szkoły w Gminie Szczaniec	173 281,38	147 289,17
9.	Przedszkolak na piątkę – poprawa dostępności jakości edukacji przedszkolnej w Gminie Szczaniec	485 576,93	412 740,39

Źródło: www.mapadotacji.gov.pl

Warto podkreślić, iż Gmina Szczaniec wyróżnia się wysoką skutecznością pozyskiwania środków zewnętrznych. W latach 2014-2020 kwota pozyskanych dotacji wyniosła prawie 12 mln zł. Suma pozyskanych dotacji w przeliczeniu na mieszkańca wyniosła ponad 3 tys. zł, co stanowiło kwotę raz wyższą od średniej sumy pozyskanej na mieszkańca w województwie. Uplasowało to Gminę Szczaniec na 1 miejscu w powiecie oraz 8 w województwie, przy czym tylko 2 gminy wiejskie (Przytoczna i Tuplice) zajęły wyższe miejsce (odpowiednio 5 i 7).

Tab. 8. Łączna kwota dotacji przyznanych na finansowanie lub współfinansowanie programów i projektów unijnych w latach 2014-2020 w Gminie Szczaniec

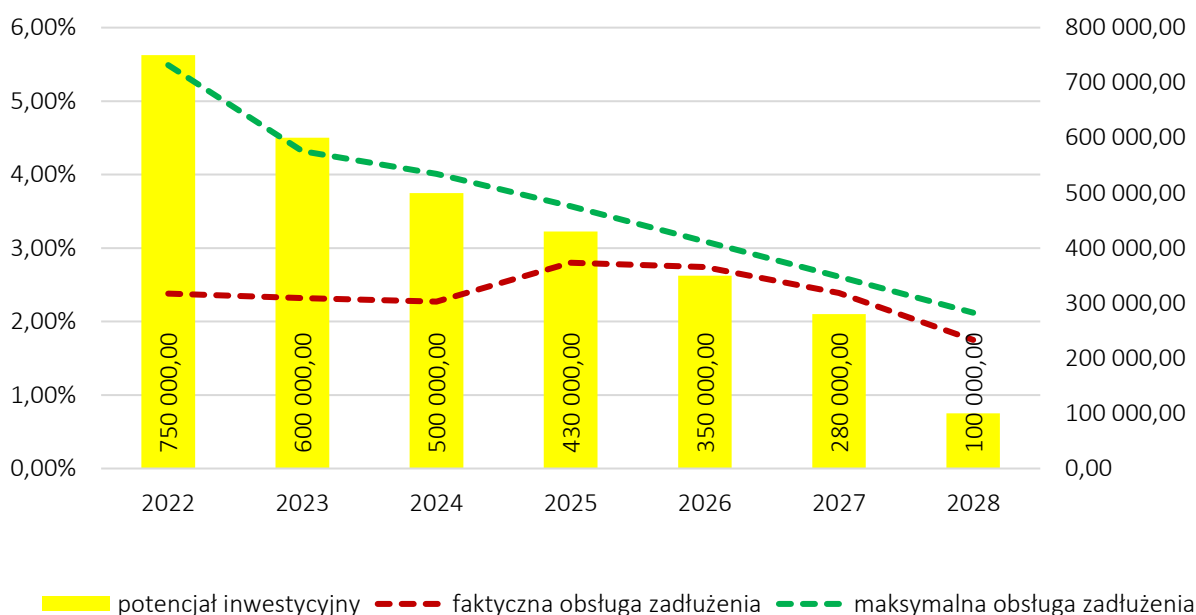
pozyskane dotacje w latach 2014-2020	suma dotacji w przeliczeniu na mieszkańca	średnia dla województwa w przeliczeniu na mieszkańca	miejsce na tle kraju	miejsce na tle województwa
11 712 083,65 zł	3 046,06 zł	1 432,12 zł	192/2477	8/82

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Bank Danych Lokalnych GUS.

Potencjał inwestycyjny

Wykres poniżej przedstawia kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Szczaniec na lata 2022-2028 zgodnie z Wieloletnią Prognozą Finansową na lata 2018-2028 (uchwała nr XL/330/18 Rady Gminy Szczaniec z dnia 30 maja 2018 r.). Umożliwia ona ocenę możliwości inwestycyjno-kredytowych Gminy w przyszłości.

Obecny kształt wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Szczaniec pozwala na obsługę dodatkowych zobowiązań. Dopuszczalna wysokość spłaty zobowiązań jednostek samorządu terytorialnego w danym roku (faktyczna obsługa zadłużenia) nie może przekraczać maksymalnego wskaźnika obsługi zadłużenia.

Ryc. 20. Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Szczaniec na lata 2022-2028

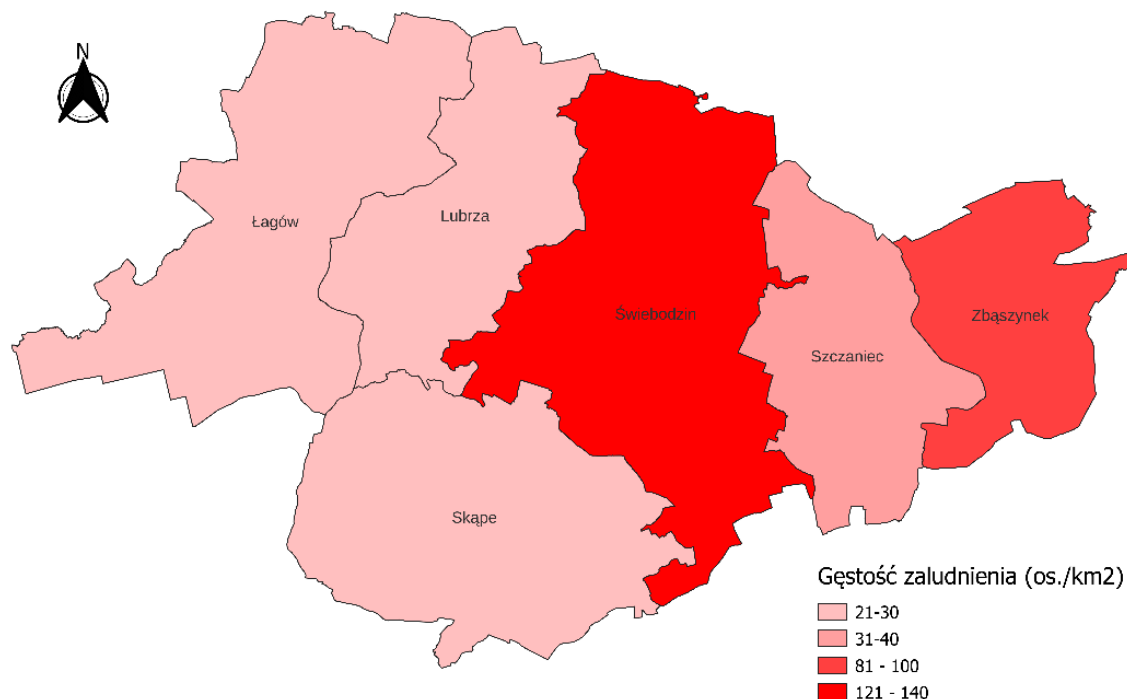
Źródło: opracowanie własne na podstawie uchwały Nr XL/330/18 Rady Gminy Szczaniec z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie: zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Szczaniec na lata 2018-2028.

Dodatkowo na wykresie przedstawiono potencjał inwestycyjny Gminy, który rozumiany jest jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów) w latach 2022-2028. Wynika z niego, że potencjał inwestycyjny w danym okresie prognozy wyniesie około 3,01 mln zł, z czego 750 tys. zł będzie wydatkowane w 2022 roku.

CZĘŚĆ 3: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY

3.1. Demografia

W 2021 roku Gminę Szczaniec zamieszkiwało 3 719 osób, co w przeliczeniu na powierzchnię wynosi 32,91 os./km² i stanowi niecały 7% populacji powiatu świebodzińskiego.

Ryc. 21. Gęstość zaludnienia w powiecie świebodzińskim w 2021 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Tabela poniżej przedstawia dane dotyczące zmiany liczby ludności w Gminie Szczaniec, powiecie świebodzińskim oraz pozostałych gminach występujących w powiecie w latach 2017-2021. Zarówno w Gminie Szczaniec, jak też średnio w całym powiecie zauważalny jest spadek liczby ludności na przestrzeni analizowanych lat. W 2017 roku w Gminie Szczaniec wynosiła ona 3 872 mieszkańców, co daje o 274 mieszkańców więcej niż w 2021 roku. Średnia dynamika zmian liczby ludności dla Gminy wynosiła 99%, natomiast dla powiatu 99,4%. Oznacza to, iż odpływ ludności następuje nieco szybciej z terenu Gminy niż średnio z terenu powiatu. Jedynie w gminach Lubrza i Skąpe obserwuje się zwiększającą się liczbę mieszkańców.

Najwięcej mieszkańców powiatu zamieszkuje gminę Świebodzin, w której znajduje się miasto powiatowe Świebodzin. Liczba mieszkańców Gminy Szczaniec stanowi 7% wszystkich mieszkańców powiatu.

Tab. 9. Zmiany liczby ludności w powiecie świebodzińskim 2017-2021

JST	2017	2018	2019	2020	2021	udział w 2021 r.	średnia dynamika
powiat świebodziński	56 095	55 840	55 790	54 943	54 673	100%	99,4%
Szczaniec	3 872	3 861	3 836	3 736	3 719	7%	99,0%
Lubrza	3 549	3 537	3 567	3 585	3 598	7%	100,3%
Łagów	5 010	5 001	4 947	4 857	4 801	9%	98,9%
Skąpe	5 115	5 078	5 103	5 138	5 174	9%	100,3%
Świebodzin	30 198	30 048	29 984	29 541	29 280	54%	99,2%
Zbąszynek	8 351	8 315	8 353	8 086	8 101	15%	99,3%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Przyrost naturalny kształtuje się na poziomie ujemnym zarówno w Gminie Szczaniec, jak także w powiecie świebodzińskim oraz w województwie lubuskim. Wskaźnik ten w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w 2021 roku dla Gminy wynosił -5,91, zauważalna jest tendencja spadkowa. Gmina Szczaniec w 2021 roku odznaczała się także ujemnym saldem migracji na 1 tys. mieszkańców, który wynosił wówczas -1,30. Wszystkie gminy powiatu świebodzińskiego, z wyjątkiem gmin Lubrza i Zbąszynek, w 2021 roku odnotowały ujemne saldo migracji.

Tab. 10. Przyrost naturalny i saldo migracji na 1 tys. mieszkańców w Gminie Szczaniec w latach 2017-2021 na tle powiatu i województwa

JST	przyrost naturalny na 1000 mieszkańców		saldo migracji na 1000 mieszkańców	
	2021 r.	średnia zmiana wskaźnika od 2017 r.	2021 r.	średnia zmiana wskaźnika od 2017 r.
woj. lubuskie	-5,97	-1,50	-1,00	-0,03
powiat świebodziński	-4,62	-1,32	-2,60	-0,38
Szczaniec	-5,91	-0,96	-1,30	1,03
Lubrza	-1,12	-1,61	3,90	2,53
Łagów	-6,42	-1,95	-5,20	-0,10
Skąpe	-7,42	-1,76	-4,50	-0,40
Świebodzin	-4,83	-1,30	-3,60	-1,23
Zbąszynek	-1,98	-0,77	0,10	0,68

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wskaźnik senioralnego obciążenia demograficznego Gminy Szczaniec wskazuje na stopniowe starzenie się społeczeństwa. Stosunek liczby ludności w wieku poprodukcyjnym do liczby ludności w wieku produkcyjnym, wynosi w Gminie 140%. Dynamika zmian w Gminie jest większa niż w powiecie i województwie, co oznacza, że ludność w Gminie Szczaniec starzeje się szybciej niż średnio w podanych jednostkach administracyjnych.

Dodatkowo w Gminie zmniejsza się odsetek osób w przedziale wiekowym 25-34. Dynamika analizowanego wskaźnika w latach 2017-2021 była na poziomie 79% co oznacza, że udział ludności we wskazanym wieku spada szybciej w stosunku do średniej powiatu (85%)

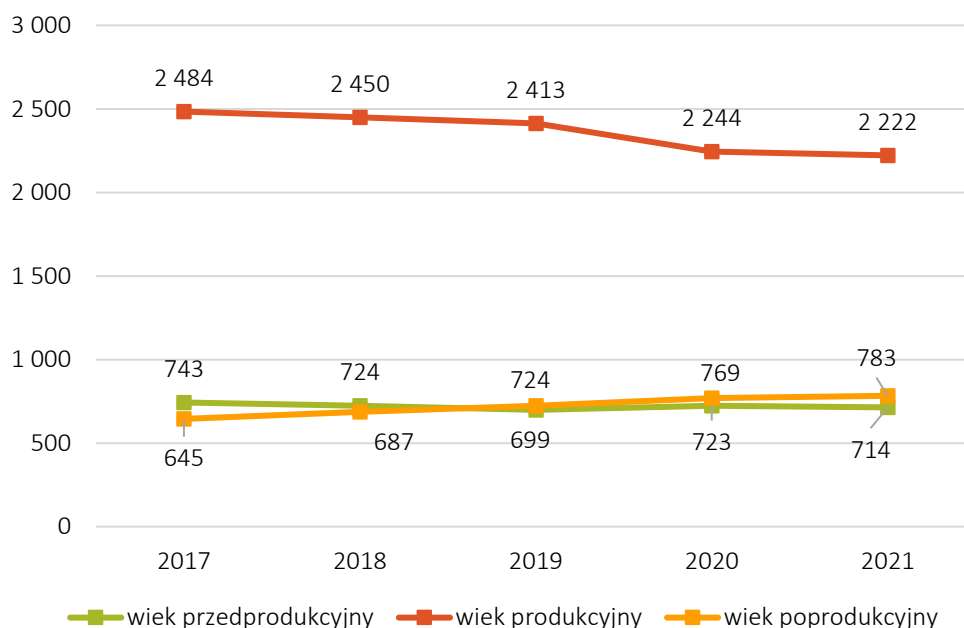
i województwa (89%). Jest to trend niekorzystny, ponieważ osoby te są główną siłą napędową w rozwoju gospodarczym Gminy.

Tab. 11. Wskaźniki demograficzne dla Gminy Szczaniec w 2017 i 2021 roku na tle innych jednostek

JST	mieszkańcy w wieku 25-34 lat 1 w stosunku do ludności ogółem (%)			ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym (%)		
	2017	2021	dynamika	2017	2021	dynamika
woj. lubuskie	15,16	13,53	89%	23,60	28,80	122%
powiat świebodziński	15,08	12,89	85%	22,60	27,80	123%
Szczaniec	15,03	11,88	79%	18,10	25,40	140%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Struktura ludności Gminy Szczaniec w latach 2017-2021 przedstawia poniższy wykres. Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym niemal corocznie maleje, wyjątek stanowił rok 2020 gdzie liczba ta wzrosła o 24 osoby w porównaniu do roku ubiegłego. Analizując liczbę ludności w wieku produkcyjnym można zaobserwować coroczny spadek, jednak stale jest to najliczniejsza grupa w Gminie. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym w 2019 roku przewyższyła liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym, a w kolejnych latach trend ten stale się utrzymuje. W wyniku czego zwiększa się zapotrzebowanie na nowe usługi społeczne, które skierowane będą dla seniorów. W strukturze Gminy pogłębiać będzie się udział osób starszych w społeczeństwie przy jednoczesnym zmniejszaniu się liczby dzieci, co w przyszłości może wiązać się z brakiem zastępowalności pokoleń.

Ryc. 22. Struktura ludności w Gminie Szczaniec w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

3.2. Kapitał społeczny

Opieka nad dziećmi do lat 3 i wychowanie przedszkolne

Na terenie Gminy Szczaniec funkcjonuje klub dziecięcy Emilkowo do którego uczęszczają dzieci poniżej 3 roku życia. Klub zlokalizowany jest we wsi Szczaniec przy ul. Szkolnej 3, a jego podmiotem prowadzącym jest Urząd Gminy Szczaniec. Placówka otwarta jest od poniedziałku do piątku w godzinach 06:00-16:00. Do klubu uczęszcza 20 dzieci. Opłata miesięczna, czyli podstawowa opłata ponoszona przez rodziców za pobyt dziecka wynosi 121 zł, natomiast koszt wyżywienia wynosi 7 zł na dzień.

Do Gminnego Przedszkola w Szczañcu w 2021 roku uczęszczało 52 dzieci w 3 grupach. Przedszkole zlokalizowane jest przy ul. Spacerowej 2c i czynne w godzinach 7:00-15:00. Ponadto na terenie Gminy funkcjonuje oddział przedszkolny przy SP Smardzewo, do którego uczęszcza 44 dzieci w 2 grupach. Oddział otwarty jest od godziny 6:30 do 15:00.

Tab. 12. Przedszkola na terenie Gminy Szczaniec

Nazwa przedszkola/oddziału/punktu przedszkolnego	Liczba dzieci	Liczba grup	Średnia wielkość grupy	Godziny otwarcia
przedszkole publiczne				
Oddział przedszkolny przy SP Smardzewo	44	2	22	7:00 - 15:00
Gminne Przedszkole w Szczañcu	52	3	17,3	6:30 - 15:00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Szczaniec

Tabela poniżej przedstawia dane dotyczące sytuacji związanej z upowszechnieniem opieki przedszkolnej na terenie Gminy Szczaniec. Udział dzieci objętych opieką przedszkolną zwiększał się w latach 2016-2020, a następnie do 2021 wskaźnik ten stopniowo malał osiągając w 2021 roku poziom 59%. W roku szkolnym 2021/2022 3 dzieci była dowożona do placówek przedszkolnych w Gminie Szczaniec z innych gmin. Niemal corocznie wzrasta miesięczny koszt utrzymania dziecka w przedszkolu gminnym. W 2021 roku kwota ta wynosiła 966,34 zł i była o 583,02 zł wyższa niż w 2016 roku.

Tab. 13. Funkcjonowanie placówek przedszkolnych w Gminie Szczaniec

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Udział dzieci objętych opieką przedszkolną (%)	61%	65%	89%	65%	62%	59%
Liczba dzieci z terenu innych gmin w przedszkolach na terenie gminy (os.)	brak danych	3	6	9	7	3
Miesięczny koszt utrzymania 1 dziecka w przedszkolu gminnym (zł)	383,32	448,67	733,04	960,34	809,91	966,34

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Szczaniec

Szkoły

Na terenie Gminy funkcjonują dwie szkoły podstawowe:

- Szkoła Podstawowa im. Emilii Sczanieckiej w Szcząncu;
- Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Smardzewie.

Łącznie do szkół podstawowych na terenie Gminy w 2021 roku uczęszczało 293 uczniów w 17 oddziałach, w wyniku czego średnia wielkość oddziału wynosiła 16 uczniów. Liczniejszą szkołą jest placówka zlokalizowana w Szcząncu, do której w 2021 roku uczęszczało 201 uczniów. W Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w Smardzewie w 2021 roku uczyło się 92 uczniów. Średnia liczba etatów nauczycieli w Gminie wynosi 18 etatów. Szkoły nie funkcjonują w systemie zmianowym.

Tab. 14. Szkoły podstawowe na terenie Gminy Szczaniec

Nazwa szkoły	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Średnia wielkość oddziału	Liczba etatów nauczycieli	Zmianowy system pracy
Szkoła Podstawowa im. Emilii Sczanieckiej w Szcząncu	201	10	20,1	20	NIE
Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Smardzewie	92	7	13,1	16,8	NIE

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Szczaniec.

Poniżej zaprezentowano stan bazy dydaktycznej w szkołach podstawowych na terenie Gminy Szczaniec w roku szkolnym 2021/2022. Do użytku uczniów w Szkole Podstawowej w Szcząncu udostępniono 24 komputery oraz 14 projektorów multimedialnych. Natomiast w Szkole Podstawowej w Smardzewie udostępniono 37 komputerów oraz 2 projektory multimedialne. Szkoła w Szcząncu posiada boisko „Orlik” do piłki nożnej oraz boisko wielofunkcyjne, zaś przy szkole w Smardzewie funkcjonuje sala gimnastyczna, która wymaga remontu oraz boisko wielofunkcyjne. Należy wskazać, że obie szkoły posiadają monitoring, zaś dostęp do pracowni językowej posiadali wyłącznie uczniowie szkoły w Szcząncu. Odwrotnie sytuacja wyglądała z dostępem do gabinetu pielęgniarki, do której dostęp mieli uczniowie w Smardzewie. W obu szkołach znajdowały się świetlice.

Tab. 15. Stan bazy dydaktycznej w szkołach na terenie Gminy Szczaniec

Nazwa szkoły:	Szkoła Podstawowa Im. Emilii Sczanieckiej W Szcząncu	Szkoła Podstawowa Im Jana Pawła II W Smardzewie
Liczba sal lekcyjnych (szt.)	13	8
Rodzaj i stan obiektów sportowych / sal gimnastycznych	boisko "Orlik" do piłki nożnej, boisko wielofunkcyjne	sala gimnastyczna – wymaga remontu, boisko wielofunkcyjne
Pracownie językowe	tak	nie
Klasy dwujęzyczne / sportowe / integracyjne	nie	nie
Komputery do użytku uczniów (szt.)	24	37

Projektory multimedialne (szt.)	14	2
Kamery - monitoring szkolny	tak	tak
Szafki dla każdego ucznia	nie	nie
Światlice	tak	tak – 11:15-14:45
Parkingi dla kadry / rodziców	tak – częściowo	nie
Gabinet pielęgniarki / stomatologiczny	nie	tak
Liczba stypendystów (os.)	31	8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Szczaniec.

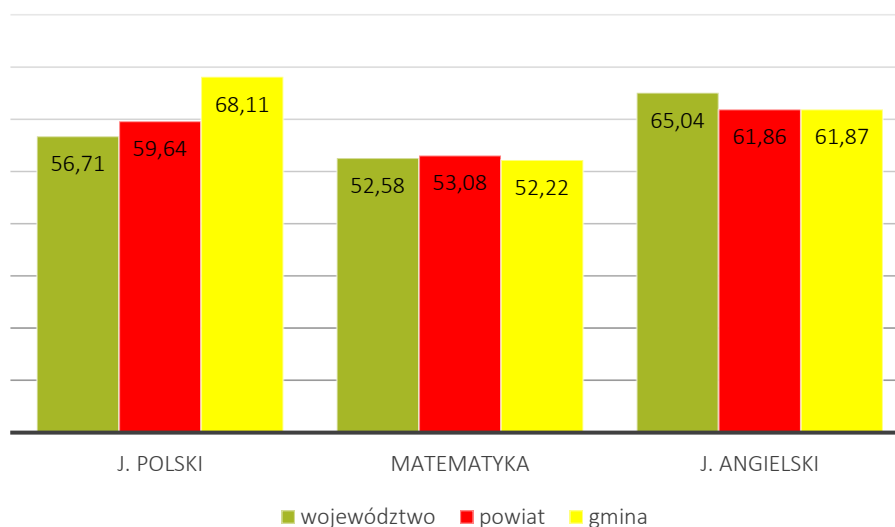
Na przestrzeni lat 2016-2021 łączna liczba uczniów, którzy uczęszczali do szkół na terenie Gminy Szczaniec wraz z klasami "0" ulegała corocznie niewielkim zmianom. Najmniej uczniów (318) uczęszczało do szkół na terenie Gminy w 2021 roku, natomiast najwięcej w 2017 (348).

Tab. 16. Liczba uczniów zamieszkujących Gminę Szczaniec uczęszczająca do szkół na terenie Gminy

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Łączna liczba uczniów uczęszczających do szkół na terenie gminy wraz z klasami "0" (os.)	322	348	332	339	331	318

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Szczaniec

Badanie postępów edukacyjnych i osiągnięć uczniów może przybierać różne formy. Najczęściej są to sprawdziany wewnętrzne i zewnętrzne oraz konkursy przedmiotowe. Wyniki klas VIII szkół podstawowych z egzaminu na zakończenie szkoły podstawowej w roku szkolnym 2021/2022 przedstawia poniższy wykres. Ich analiza wskazuje, że poziom kształcenia z języka angielskiego i matematyki był w Gminie zbliżony, lecz nieco niższy, w porównaniu do powiatu i województwa. W przypadku języka polskiego uczniowie osiągnęli wyższe wyniki w porównywalnych jednostkach.

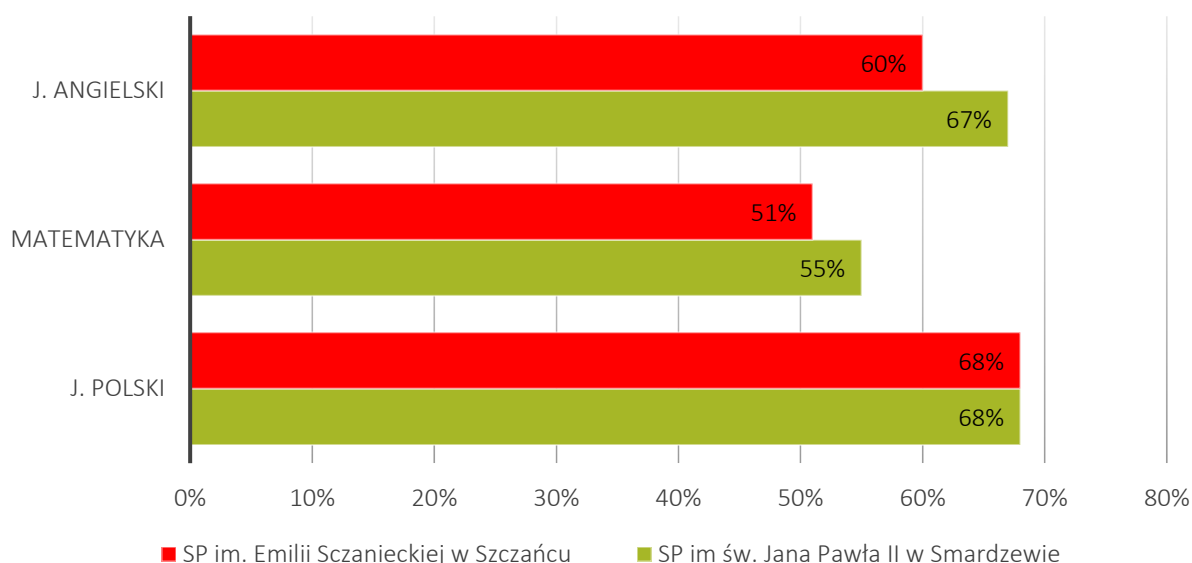

Ryc. 23. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w Gminie Szczaniec w roku 2022 na tle powiatu i województwa (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE 2022.

Porównując średnie wyniki ze szkół podstawowych zlokalizowanych na terenie Gminy Szczaniec w roku 2022 można zauważyć, że ogólnie lepsze wyniki uzyskała Szkoła Podstawowa im św. Jana Pawła II w Smardzewie. Z języka polskiego uczniowie obu szkół uzyskali średni wynik równy 68%.

Ryc. 24. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w poszczególnych szkołach w Gminie Szczaniec w roku 2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE 2022.

Tabela poniżej przedstawia dane dotyczące wykonania wydatków w dziale 801 Oświata i wychowanie w latach 2016-2021. Wydatki bieżące w Gminie przekazywane na oświatę i wychowanie na przestrzeni analizowanych lat corocznie ulega zwiększeniu. Najwyższy udział stanowiły wydatki na wynagrodzenia i pochodne.

Subwencja oświatowa w żadnym z analizowanych lat w całości nie pokryła wydatków na oświatę. W 2016 roku wskaźnik ten wynosił 66%, a w roku 2021 zmniejszył się do 65%, natomiast najwyższy stopień pokrycia wynosił 79% i miał miejsce w 2017 roku.

Tab. 17. Wydatki w dziale oświata i wychowanie w Gminie Szczaniec w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
WYDATKI OGÓŁEM	4 195 082,97	4 374 115,55	4 574 135,44	4 914 477,48	5 008 380,15	4 870 682,55
Wydatki bieżące, w tym:	4 046 702,58	4 209 927,04	4 553 729,34	4 860 977,48	4 865 862,75	4 870 682,55
<i>Wynagrodzenia i pochodne</i>	<i>3 011 533,62</i>	<i>3 014 439,15</i>	<i>3 355 530,94</i>	<i>3 554 461,27</i>	<i>3 363 211,38</i>	<i>3 664 017,66</i>
<i>Pozostałe wydatki bieżące</i>	<i>1 035 168,96</i>	<i>1 195 487,89</i>	<i>1 198 198,40</i>	<i>1 306 516,21</i>	<i>1 502 651,37</i>	<i>1 206 664,89</i>
Wydatki majątkowe	148 380,39	164 188,51	20 406,10	53 500,00	142 517,40	0,00
SUBWENCJA OŚWIATOWA	2 781 057,00	3 438 335,00	2 960 074,00	3 092 036,00	3 206 376,00	3 166 460,00
Różnica między subwencją oświatową a wydatkami w dziale 801	1 414 025,97	935 780,55	1 614 061,44	1 822 441,48	1 802 004,15	1 704 222,55
Stopień pokrycia	66%	79%	65%	63%	64%	65%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Szczaniec.

Kultura i sport

Rozpowszechnianiem kultury i sportu na terenie Gminy Szczaniec zajmuje się przede wszystkim Centrum Kultury i Biblioteki zlokalizowane przy ul. Herbowej 31 w Szczañcu. Na terenie placówki odbywają się stałe zajęcia plastyczno-ceramiczne, taneczne, wokalnie-rytmiczne oraz z języka angielskiego. Ponadto w Centrum Kultury działa zespół Osoria rozpowszechniający piosenki sakralne, patriotyczne, żołnierskie, kresowe, biesiadne oraz ludowe.

Wśród najważniejszych wydarzeń kulturalnych organizowanych w Gminie Szczaniec wyróżniają się Dni Szczañca oraz dożynki.

Ponadto organizowane są zajęcia we własnym zakresie przez Radę Sołecką oraz Koła Gospodyń Wiejskich, które odbywają się w świetlicach zlokalizowanych w miejscowościach: Brudzewo, Kiełcze, Dąbrówka Mała, Koźminek, Myszęcín, Opalewo, Ojerzyce, Smardzewo, Wilenko oraz Wolimierzycy. Większość świetlic wiejskich w Gminie odznacza się dobrym stanem technicznym, lecz 2 wymagają działań remontowych.

W Gminie znajduje się także boisko sportowe w Szczañcu, na którym odbywają się zajęcia piłkarskie z młodzieżą oraz prowadzony jest Klub Victoria Szczaniec oraz boisko sportowe „Orlik”. W Gminie funkcjonuje także Klub Zenit Myszęcín, który prowadzony jest na boisku sportowym w Myszęcínie. Ponadto boisko sportowe zlokalizowane jest również w Smardzewie, lecz wymaga ono modernizacji oraz uzupełnienia infrastruktury i obiektów, np. o szatnie.

Na terenie Gminy zlokalizowane są również place zabaw dla dzieci, lecz wymagają one podjęcia działań modernizacyjnych.

Bezpieczeństwo publiczne

Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 14 Ustawy o samorządzie gminnym, utrzymanie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrona przeciwpożarowa i przeciwpowodziowa należy do zadań własnych gminy.

Na terenie Gminy Szczaniec zlokalizowane są cztery remizy Ochotniczej Straży Pożarnej. Jednostki te działają w Szczañcu, Smardzewie, Ojerzycach oraz w Myszęcínie. Natomiast jedynie OSP Szczaniec jest ujęta w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym.

Tab. 18. Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej na terenie Gminy

Nazwa jednostki	Lokalizacja	Ujęcie w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym
OSP Szczaniec	ul. Św. Floriana 1, 66-225 Szczaniec	tak
OSP Smardzewo	Smardzewo 10A, 66-225 Szczaniec	nie
OSP Ojerzyce	Ojerzyce 43, 66-225 Szczaniec	nie
OSP Myszęcín	Myszęcín 23, 66-225 Szczaniec	nie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Szczaniec

Na terenie Gminy nie ma komisariatu policji ani straży gminnej. Gmina podlega natomiast Komendzie Powiatowej Policji w Świebodzinie. Raz w tygodniu dzielnicowy pełni dyżury dla

mieszkańców. Do najliczniejszych zagrożeń występujących na terenie Gminy zalicza się akty wandalizmu, ze szczególnym uwzględnieniem niszczenia mienia. Dużym problemem są także kradzieże oraz włamania.

W celu podniesienia bezpieczeństwa mieszkańców na terenie Gminy zainstalowany jest monitoring. Punkty monitoringu znajdują się przy:

- Przedszkolu Gminnym w Szcząncu, ul. Spacerowa 2B;
- Szkole Podstawowej w Szcząncu, ul. Szkolna 2;
- Szkole Podstawowej w Smardzewie;
- Urzędzie Gminy Szczaniec, ul. Herbowa 30;
- Boisku „Orlik” oraz siłowni zewnętrznej w Szcząncu, ul. Św. Floriana.

Otoczenie zewnętrzne i wewnętrzne Gminy

Na terenie Gminy Szczaniec działalność prowadzą organizacje pozarządowe, stowarzyszenia i fundacje. Działają one w wielu różnych obszarach, m.in. zaspakajając potrzeby mieszkańców w zakresie rozwoju hobby, jak również pomocy potrzebującym.

Gmina przynależy do Świebodzińskiego Związku Powiatowo-Gminnego, który został powołany w 2022 roku. Ponadto na terenie Gminy funkcjonują organizacje pozarządowe, których charakter współpracy z Gminą opiera się na dotacjach na rozwój sportu. Zaliczamy do nich:

- Klub Sportowy Delta Smardzewo,
- Klub Sportowy Victoria Szczaniec,
- Klub Sportowy Zenit Myszęcín,
- Uczniowski Środowiskowy Ludowy Klub Sportowy Victoria.

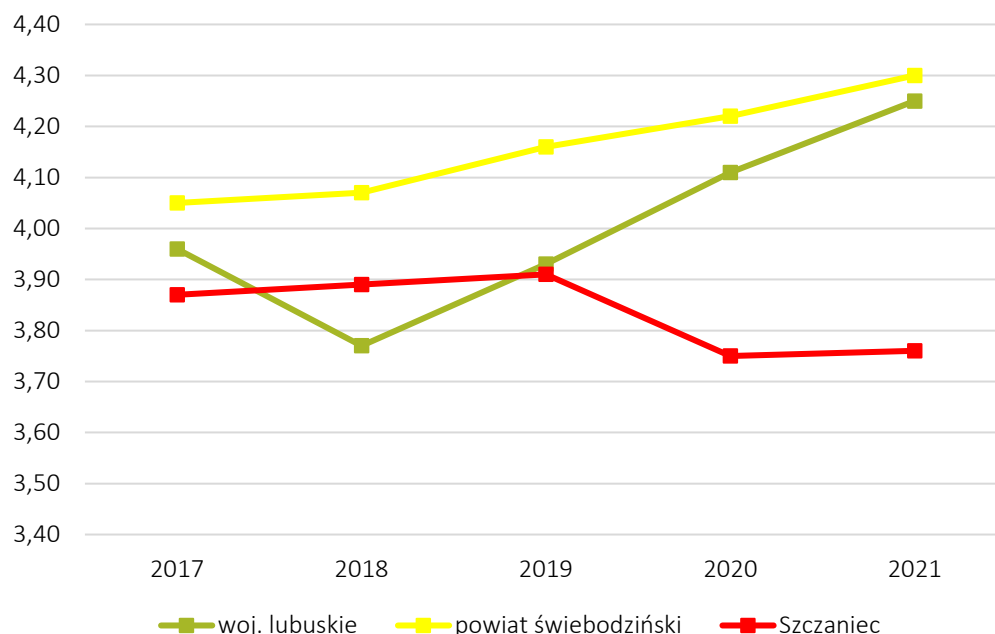
Natomiast jednostki OSP współpracują z Gminą w zakresie dotacji na zakup sprzętu, rozwój bezpieczeństwa przeciw pożarnczego oraz utrzymania infrastruktury drogowej.

O aktywności mieszkańców danej gminy oraz ich zaangażowaniu w życie społeczne świadczy m.in. liczba działających na jej terenie organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców. Zestawienie tego wskaźnik dla Gminy Szczaniec, powiatu świebodzińskiego oraz województwa lubuskiego przedstawia wykres poniżej.

Należy zauważyć, że jedynie w 2018 roku wskaźnik ten dla Gminy był wyższy niż wskaźnik dla województwa. W pozostałych analizowanych latach wskaźnik dla Gminy jest najniższy w porównaniu zarówno do powiatu, jak też województwa.

W Gminie Szczaniec w latach 2017-2019 zauważalny był niewielki wzrost liczby funkcjonujących fundacji, stowarzyszeń oraz organizacji społecznych w przeliczeniu na tysiąc mieszkańców z 3,87 w 2017 roku do 3,91 w 2019. Następnie wskaźnik ten zmalał do 3,75 w roku 2020, a rok później wzrósł o 0,01 co wskazuje na niewielką aktywność społeczną. W wyniku analizy tego

wskaźnika założyć można, iż mieszkańcy Gminy angażują się w życie społeczne w nieznacznym stopniu.

Ryc. 25. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 tys. mieszkańców w Gminie Szczaniec na tle porównywanych jednostek

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

3.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna

Placówki świadczące opiekę zdrowotną na terenie Gminy Szczaniec to:

Nazwa placówki	Adres
AURIS Spółka Jawna Izabela Lange Paweł Lange – Poradnia Lekarza POZ	ul. Spacerowa 2A, 66-225 Szczaniec
Dąbrowska Bożena Indywidualna Praktyka Lekarska – poradnia stomatologiczna	
Urszula Lubańska Indywidualna Praktyka Pielęgniarska – poradnia (gabinet) pielęgniarki środowiskowo-rodzinnej	
Usługi Pielęgniarskie Zofia Kaczmarska – poradnia (gabinet) pielęgniarki środowiskowo-rodzinnej	

Na terenie Gminy funkcjonuje także apteka zlokalizowana w miejscowości Szczaniec przy ul. Herbowej 30a, która pełni także rolę realizatora zaopatrzenia mieszkańców w wyroby medyczne będące przedmiotami ortopedycznymi lub środkami pomocniczymi.

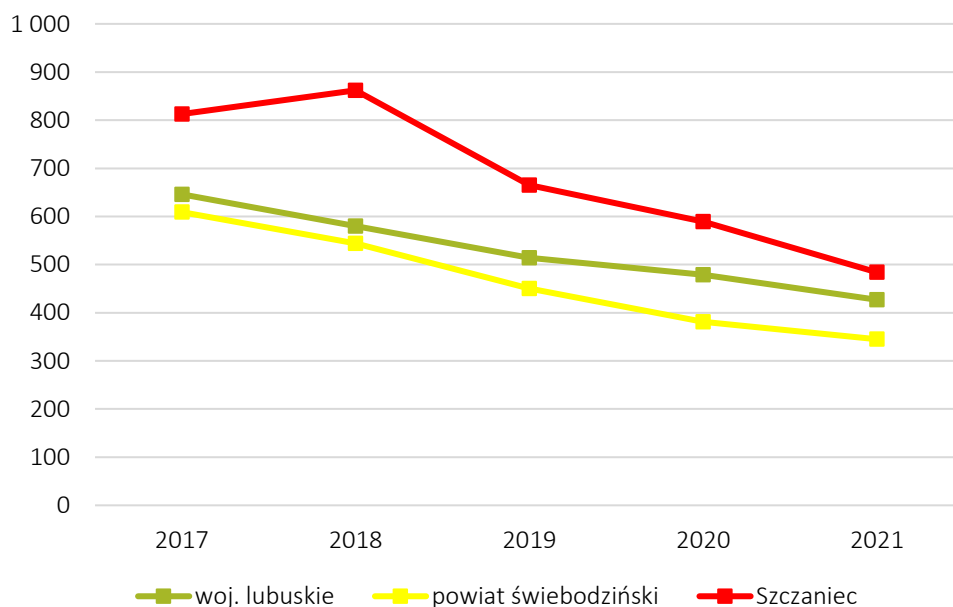
Najbliższa stacja pogotowia ratunkowego zlokalizowana jest w Świebodzinie oddalonego od centrum Gminy o 13 km.

Gmina Szczaniec współpracuje z NZOZ Largo Sp. z o.o. w zakresie profilaktyki lekarskiej w wyniku czego mieszkanki Gminy mają możliwość wykonania badań mammograficznych.

Podmiotem odpowiedzialnym za świadczenie pomocy społecznej na terenie Gminy jest Centrum Usług Społecznych, zlokalizowane w Szcząncu przy ul. Herbowej. Aktywność seniorów wspiera natomiast działający przy ul. Szkolnej 3 w Szcząncu Klub Seniora. Członkowie klubu otoczeni są opieką terapeuty zajęciowego, asystenta oraz opiekuna osoby niepełnosprawnej, a także opiekuna osób starszych. Seniorzy uczęszczają między innymi na zajęcia plastyczne, ruchome oraz kulinarne. Ponadto członkowie mają do ich dyspozycji grotę solną oraz tężnie solankowe zlokalizowane w Klubie.

Poniżej przedstawiono kształtowanie się liczby beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w Gminie Szczaniec w latach 2017-2021 na tle powiatu i województwa. Wskaźnik liczby beneficjentów w Gminie wzrósł jedynie w 2018 roku osiągając tym samym najwyższy wynik (862), następnie liczba osób korzystających z pomocy społecznej w Gminie systematycznie spada, osiągając tym samym najniższy wynik w 2021 roku wynoszący 484.

Trend spadkowy na przestrzeni analizowanych lat jest charakterystyczny także dla województwa lubuskiego i powiatu świebodzińskiego. Natomiast dla Gminy Szczaniec wskaźnik ten w analizowanych latach był corocznie wyższy od jednostek porównawczych.

Ryc. 26. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Szczaniec na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W Gminie obowiązuje **Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii**, jest to dokument jednoroczny w wyniku czego wymagana jest jego aktualizacja. Program ma na celu zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych i narkotykowych. Istotne jest także podjęcie działań, w wyniku których zmniejszą się istniejące już na terenie Gminy problemy nałogowe między innymi poprzez zwiększenie dostępności niezbędnych oddziałów terapeutycznych, a także wspieranie działalności środowisk wzajemnej pomocy.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022-2024 ma przede wszystkim na celu stworzenie spójnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną w Gminie. Podstawowym założeniem dokumentu jest budowa bezpieczeństwa socjalnego rodzin między innymi poprzez stałe diagnozowanie i monitoring warunków życia rodzin, a także zapewnienia im specjalistycznego poradnictwa i wsparcia.

Ponadto w 2017 roku w Gminie uchwalono **Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Szczaniec na lata 2017-2022**. W momencie opracowywania niniejszego dokumentu Program ten wymagał aktualizacji. Gmina nie dysponuje lokalami socjalnymi, natomiast posiada 10 mieszkań komunalnych, które zlokalizowane są w miejscowościach Brudzewo (1 mieszkanie), Smardzewo (1 mieszkanie), Koźminek (4 mieszkania) oraz Szczaniec (4 mieszkania) o średniej powierzchni 52,64 m².

ANKIETA

Strategia Rozwoju Gminy Szczaniec

Szanowni Państwo,
 W związku z przygotowaniem Strategii Rozwoju Gminy Szczaniec, zwracamy się z prośbą
 o wypełnienie ankiety. Ankieta jest anonimowa.
 Dziękujemy Państwu za udział w zbieraniu danych, Państwa opinia i uwagi pomogą zaplanować działania,
 niezbędne do rozwoju naszej Gminy!

Część I

Proszę o wpisanie znaku X w odpowiednie pola poniższej tabeli. W przyjętej skali 1 oznacza najniższą, natomiast 5 najwyższą ocenę.

Społeczeństwo						
Jak oceniasz:	N/d./nie mam zdania	1	2	3	4	5
Aktywność mieszkańców na rzecz gminy?						
Skuteczność działania pomocy społecznej?						
Dostęp do podstawowej opieki medycznej?						
Dostęp do specjalistycznej opieki medycznej?						
Dostęp do żłobków / klubów malucha?						
Jakość opieki żłobkowej na terenie gminy?						
Jakość infrastruktury żłobkowej na terenie gminy?						
Wsparcie osób starszych oferowane przez gminę? (DPS, Klub Seniora)						
Wsparcie osób niesamodzielnych?						
Zadowolenie z usług świadczonych przez Urząd Gminy?						
Bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy?						
Funkcjonalność budynków administracji publicznej?						
Gospodarka						
Jak oceniasz:	N/d./nie mam zdania	1	2	3	4	5
Atrakcyjność inwestycyjną obszaru gminy?						
Możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie gminy?						
Warunki prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej na terenie gminy?						
Funkcjonowanie transportu zbiorowego na terenie gminy?						
Połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami?						
Dostępność usług na terenie Gminy?						
Perspektywy rozwojowe działalności rolniczej w Gminie?						
Konkurencyjność gminy jako miejsca zamieszkania i lokalizacji inwestycji?						
Konkurencyjność przedsiębiorstw na rynku lokalnym?						

Środowisko i przestrzeń						
<i>Jak oceniasz:</i>	<i>N/d./nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Estetykę swojej gminy?						
Jakość powietrza w gminie?						
Ofertę gminy w działaniach wspierających ochronę środowiska?						
Czystość wód powierzchniowych i terenów przylegających?						
Infrastrukturę melioracji szczegółowej (rowy, sieć drenarska, przepusty itp.)?						
Czystość terenów zieleni (lasów, parków)?						
Świadomość ekologiczną mieszkańców?						
System odbioru odpadów na terenie gminy?						
Efektywność zagospodarowania przestrzeni w gminie (czy tereny są wykorzystywane optymalnie)?						
Walory środowiska przyrodniczego w gminie?						
Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie gminy?						
Infrastruktura techniczna						
<i>Jak oceniasz:</i>	<i>N/d./nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Stan dróg w gminie?						
Małą infrastrukturę drogową (chodniki, oświetlenie, przystanki, itp.)?						
Bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych?						
Jakość sieci wodociągowej?						
Jakość sieci kanalizacyjnej?						
Jakość sieci gazowej?						
Dostęp do Internetu w gminie?						
Turystyka i rekreacja						
<i>Jak oceniasz:</i>	<i>N/d./nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Atrakcyjność turystyczną gminy?						
Poziom bazy sportowo-rekreacyjnej w gminie?						
Poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej?						
Poziom bazy gastronomicznej?						
Wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych?						
System ścieżek rowerowych?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dzieci?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla młodzieży?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dorosłych?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla seniorów?						
Działania promocyjne gminy, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów?						

Edukacja i kultura						
<i>Jak oceniasz:</i>	<i>N/d./nie mam zdania</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
Dostęp do edukacji przedszkolnej?						
Jakość edukacji przedszkolnej w gminie?						
Jakość infrastruktury przedszkolnej na terenie gminy?						
Dostęp do edukacji w szkołach podstawowych?						
Jakość edukacji w szkołach podstawowych w gminie?						
Jakość infrastruktury w szkołach podstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, inne)?						
Dostęp do edukacji w szkołach ponadpodstawowych (w tym dojazd)?						
Wsparcie dla uczniów zdolnych w szkołach na terenie gminy?						
Wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce w szkołach na terenie gminy?						
Dodatkową ofertę (kółka zainteresowań, klasy sportowe, dodatkowe zajęcia itp.) w szkołach na terenie gminy?						
Organizację dowozu dzieci do szkół?						
Jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych w gminie?						
Dostęp do obiektów kulturalnych w gminie? (godziny i dni otwarcia, itp.)						
Działalność Centrum Kultury i Biblioteki?						
Działalność świetlic wiejskich?						

Część II:

1. Proszę o zaznaczenie 5 aspektów, które są najistotniejsze do poprawy w gminie w ciągu najbliższych lat:

- poprawa infrastruktury drogowej (chodników, dróg)
  - poprawa funkcjonowania transportu zbiorowego / zapewnienie transportu zbiorowego
  - rozbudowa ścieżek pieszo-rowerowych
  - rozbudowa oświetlenie ulicznego
  - rozwój infrastruktury sportowej
  - budowa i modernizacja sieci wodociągowej
  - budowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz przydomowych oczyszczalni ścieków
  - rozwój sieci gazowej
  - budowa i modernizacja świetlic wiejskich
  - rozwój przedsiębiorczości/ ułatwienie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej
  - poprawa poziomu czystości wód powierzchniowych i podziemnych
  - poprawa funkcjonowania gospodarki odpadami na terenie gminy
  - zwiększenie dostępu do Internetu
  - wsparcie dla budowy instalacji pozyskujących energię odnawialną ze słońca, wiatru, biomasy
  - stworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3
  - stworzenie miejsc opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi
  - poprawa dostępu do usług medycznych
  - zmniejszenie bezrobocia
  - promocja gminy
  - inwestycje w rozwój turystyki
  - budowa obwodnicy
  - podniesienie poziomu nauczania w szkołach podstawowych
  - zwiększenie dostępności przedszkoli
  - zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży
  - poprawa bezpieczeństwa publicznego
  - rozwój kultury
  - aktywizacja osób starszych
  - inne (*jakie?*)
-

Część III:

---

1. Co Pani/Pana zdaniem powinno być wizytówką gminy?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Metryczka

Płeć:

- kobieta
- mężczyzna

Wiek:

- poniżej 18 lat
- 18-25 lat
- 26-35 lat
- 36-45 lat
- 46-55 lat
- 56-65 lat
- powyżej 65 lat

Zatrudnienie:

- uczeń/student
- rolnik
- przedsiębiorca
- osoba pracująca
- osoba bezrobotna
- emeryt / rencista
- inne (jakie?) .....

Zamieszkanie:

- jestem mieszkańcem Szczańca
- jestem mieszkańcem innego sołectwa
- nie jestem mieszkańcem gminy

Załącznik 3: Tabela ewaluacyjna

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
Uporządkowana i estetyczna przestrzeń Gminy Szczaniec charakteryzująca się dobrą dostępnością komunikacyjną	Regulacja polityki przestrzennej poprzez opracowanie odpowiednich dokumentów planistycznych				
	Dążenie do rozwoju sieci komunikacyjnej we współpracy z innymi gminami powiatu świebodzińskiego				
	Rozbudowa i modernizacja sieci dróg na terenie Gminy wraz z infrastrukturą okołodrogową				
	Rozbudowa sieci tras pieszo-rowerowych łączących gminne miejscowości oraz Gminę Szczaniec z gminami okolicznymi				
	Rozbudowa i modernizacja gminnych obiektów i budynków użyteczności publicznej zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego				
	Poprawa walorów estetycznych przestrzeni publicznej i miejscowości z zachowaniem obiektów niebieskiej i zielonej infrastruktury				
Czyste środowisko w obrębie Gminy Szczaniec dzięki rozwiniętej infrastrukturze oraz stosowaniu nowoczesnych i proekologicznych rozwiązań	Rozbudowa i modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej				
	Rozwój infrastruktury służącej do wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej pochodzącej ze źródeł odnawialnych wraz z magazynami energii działającymi na potrzeby danego źródła OZE				
	Zwiększanie efektywności energetycznej poprzez prowadzenie termomodernizacji, wymianę źródeł ciepła i stosowanie nowoczesnych, energooszczędnych rozwiązań				
	Podjęcie działań adaptacji do zmiany klimatu i zapobieganie ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami				
	Wspieranie nowoczesnego i ekologicznego rolnictwa				
	Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, krajobrazu oraz różnorodności biologicznej				
	Zmniejszenie ilości produkowanych odpadów m.in. poprzez wprowadzanie elementów gospodarki o obiegu zamkniętym i recyklingu				
	Podjęcie działań służących podniesieniu świadomości ekologicznej mieszkańców				
Podjęcie działań w zakresie urządzeń wodnych, tworzenie obiektów małej retencji i edukacja właścicieli gruntów w zakresie ich obowiązków związanych z melioracją					

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
Wysoki poziom przedsiębiorczości w oparciu o dobre warunki do prowadzenia działalności gospodarczej	Promocja istniejącej strefy inwestycyjnej				
	Dążenie do pozyskania nowych przedsiębiorców i inwestorów				
	Tworzenie dobrych warunków dla rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw skutkujący rozwojem gospodarczym oraz zwiększeniem liczby miejsc pracy				
	Zachęcanie mieszkańców do zakładania własnych działalności gospodarczych, w tym promowanie samozatrudnienia				
	Wdrażanie instrumentów służących podnoszeniu kwalifikacji, nabywaniu kompetencji i zdobywaniu doświadczenia zawodowego mieszkańców, w szczególności osób młodych				
	Wspieranie mieszkańców w przenoszeniu się z zatrudnieniem na teren Gminy oraz pomaganie w powrocie na rynek pracy mieszkańców pozostających długotrwale bez zatrudnienia				
Rozwinięta rekreacja i ekoturystyka gwarantująca wzrost rozpoznawalności Gminy i odpowiadająca potrzebom mieszkańców	Rozbudowa i modernizacja obiektów kulturalnych oraz rekreacyjnych i sportowych				
	Wzbogacenie oferty zajęć i wydarzeń kulturalno-sportowych odbywających się na terenie Gminy				
	Utworzenie kompleksowej oferty zajęć dla dzieci, młodzieży i seniorów realizowanej w świetlicach wiejskich				
	Rozbudowa tras pieszo-rowerowych oraz ścieżek przyrodniczych i edukacyjnych zwiększających atrakcyjność rekreacyjną Gminy				
	Promocja istniejących i zachęcanie do rozwoju gospodarstw agroturystyki, ekoturystyki, apiturystyki				
	Dbłość o gminne zabytki poprzez prowadzenie działań remontowych oraz krzewienie świadomości dziedzictwa lokalnego				
	Wspieranie rozwoju międzyinstytucjonalnej lub międzysektorowej współpracy w zakresie kultury i sportu oraz tworzenia wspólnej oferty w tych obszarach				

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
Rozwinięte usługi społeczne i zintegrowane, angażujące się w życie Gminy społeczeństwo	Wspieranie rozwoju ekonomii społecznej i powstawania podmiotów reintegracyjnych				
	Rozwój usług opiekuńczych, asystenckich i aktywizacyjnych wspierających osoby starsze i osoby z niepełnosprawnością				
	Dążenie do zwiększenia dostępności opieki medycznej				
	Wdrażanie programów profilaktyki zdrowotnej				
	Zwiększanie aktywności mieszkańców i zaangażowania w życie społeczne Gminy				
	Rozwój nowoczesnych technologii informacyjno komunikacyjnych i e-usług				
	Wprowadzanie racjonalnych rozwiązań zgodnych z ustawą o zapewnianiu dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami				
	Podnoszenie kompetencji pracowników Urzędu Gminy oraz placówek wspierających mieszkańców				
	Wspieranie funkcjonujących organizacji pozarządowych i zachęcanie do powstawania nowych				
Zachęcanie mieszkańców do organizacji inicjatyw oddolnych i zaangażowania się w życie i rozwój gminy					
Wysoka jakość edukacji i otwartość na potrzeby uczniów i wychowanków gwarantująca prawidłowy rozwój dzieci i młodzieży	Podnoszenie jakości i konkurencyjności gminnych szkół poprzez wdrażanie nowych, innowacyjnych metod i form nauczania				
	Rozwój i modernizacja bazy infrastrukturalnej, dydaktycznej i sportowej gminnych szkół i przedszkoli wspierająca rozwój uczniów				
	Organizacja dodatkowej oferty zajęć dydaktycznych rozwijających nowe kompetencje i umiejętności, w tym również poza edukacją formalną				
	Prowadzenie doradztwa zawodowego lub edukacyjno-zawodowego dla uczniów				
	Organizacja pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla uczniów				
	Organizacja wsparcia dla uczniów wymagających dodatkowej pomocy w nauce, w tym uczniów ze szczególnymi wymaganiami i z niepełnosprawnościami				

